

*1935*

# POLSKA GOSPODARCZA TYGODNIK



1 9 3 5

**POLSKIE  
KOPALNIE SKARBOWE**

**NA GÓRNYM ŚLĄSKU**

SPÓŁKA DZIERŻAWNA  
SPÓŁKA AKCYJNA  
SOCIÉTÉ FERMIÈRE DES MINES  
FISCALES DE L'ÉTAT POLONAIS  
EN HAUTE-SILÉSIE.



**CHORZÓW I G. ŚL.**

RYNEK, L. 915

TELEFON 409-01

SPRZEDAŻ

WĘGLA, KOKSU, BRYKIETÓW I SIARCZ. AMONU

Z KOPALNÍ „KRÓL, BIELSZOWICE, KNURÓW”

ADR. TELEGR. SKARBOFERME CHORZÓW



# POLSKA GOSPODARCZA

TYGODNIK, WYDAWANY PRZY POPARCIU MINISTERSTWA PRZEMYSŁU I HANDLU  
ORAZ MINISTERSTW: SKARBU, ROLNICTWA I REF. ROLN., KOMUNIKACJI, POCZT I TELEGRAFÓW  
WYCHODZI W SOBOTY

## TREŚĆ ZESZYTU

	STR.		STR.
POLSKA W OBROTCIE EUROPEJSKIM — T. M. . . . .	1493	POCZTA I TELEGRAF . . . . .	1515
PRZYSTOSOWANIE SIĘ GOSPODARKI SAMORZĄDOWEJ DO WARUNKÓW KONJUNKTURALNYCH — WACŁAW GAJEWSKI . . . . .	1496	PRAWO I SĄD W ŻYCIU GOSPODARCZYM . . . . .	1516
<b>KRONIKA GOSPODARCZA:</b>		Nowelizacja ustawy o kartelach	
Nowe dekrety i zarządzenia gospodarcze Rządu		<b>KRONIKA TYGODNIOWA:</b>	
<b>GÓRNICCTWO I PRZEMYSŁ:</b>		PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ . . . . .	1518
GÓRNICCTWO WĘGLOWE . . . . .	1502	TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH . . . . .	1518
PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY . . . . .	1503	<b>SKARBOWOŚĆ I FINANSE:</b>	
PRZEMYSŁ KONFEKCYJNY . . . . .	1506	PODATKI I OPŁATY . . . . .	1519
PRZEMYSŁ PAPIERNICZY . . . . .	1506	Nowy tryb załatwiania podań o ulgowe świadectwa przemysłowe — K. S.	
<b>ROLNICTWO . . . . .</b>	<b>1506</b>	AKCZY I MONOPOLE . . . . .	1521
<b>HANDEL:</b>		PIENIĄDZ I KREDYT . . . . .	1521
Kongres Kupiectwa Polskiego — M. Sz.		RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH	1522
<b>HANDEL ZAGRANICZNY . . . . .</b>	<b>1509</b>	Z BANKU POLSKIEGO . . . . .	1524
Handel Polski ze Stanami Zjednoczonymi w 1934 r. — Z. Łopieński		<b>PRZEGLĄD ZAGRANICZNY:</b>	
KRAJOWE RYNKI TOWAROWE . . . . .	1510	POŁOŻENIE GOSPODARKI FRANCUSKIEJ —	
RYNEK AKCYJNY . . . . .	1511	DR. ROMAN BATTIAGLIA . . . . .	1525
CŁA ORAZ REGLAMENTACJA . . . . .	1511	<b>KRONIKA ZAGRANICZNA:</b>	
KOMUNIKACJA I TRANSPORT . . . . .	1511	FRANCJA . . . . .	1528
Obniżka kolejowej taryfy towarowej — B. K.		AUSTRJA . . . . .	1529
ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE . . . . .	1514	JUGOSŁAWIA . . . . .	1529
		Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH . . . . .	1530

## POLSKA W OBROTCIE EUROPEJSKIM

**N**IE ULEGA już dzisiaj najmniejszej wątpliwości, iż dolegliwości gospodarcze obecnej doby nie są bezpośrednimi, ale raczej pośrednimi skutkami depresji światowej lat 1929 ÷ 1932. Pośredniemi—bo nie wynikają one wprost z tego olbrzymiego spadku cen, jaki charakteryzował samą depresję światową, ale przedewszystkiem i niemal wyłącznie z nieskoordynowania środków zaradczych, jakie stosują poszczególne organizmy gospodarcze w celu pokonania tych trudności, w jakie je kryzys wtrącił. Wszystkie te środki stosowane są przeciwieście tylko i wyłącznie we własnym zakresie działania każdego kraju i przy braku wszelkiej, najmniejszej nawet współpracy, albo chociażby próby uzgodnienia ich między sobą nawzajem. W rezultacie—w zależności od obiektywnych sytuacji, w jakich znajduje się każdy organizm gospodarczy—polityki gospodarcze poszczególnych krajów różnią się nawzajem od siebie bardzo nieraz wydatnie. W ten sposób izolowane działania poszczególnych rządów czy parlamentów

wywołują z konieczności co chwila tarcia w tych punktach, gdzie mogą one się zetknąć między sobą. Że najbardziej podatnym do tego terenem jest handel międzynarodowy—o tem mówi sama logika faktów. I dlatego widzimy, iż—jakkolwiek wskaźniki międzynarodowej produkcji przemysłowej, zatrudnienia i t. d. i t. d. wykazują od 1932 r. wyraźny wzrost—wartość handlu międzynarodowego spada dotychczas nieprzerwanie. Przy wskaźniku: 1929 r. = 100 wynosiła ona w I kwartale 1932 r.—42, w IV kwartale 1932 r.—39, w I kwartale 1933 r.—35, w I kwartale 1934 r.—34, a w I kwartale r. b.—33. Nie ulega zresztą wątpliwości, iż działa tutaj zniżkowo stały spadek cen światowych w złocie, który ze wskaźnika 55 w I półroczu 1932 r. (1929 r. = 100) stoczył się w ciągu 3½ lat na 43. W tych warunkach nawet względna stabilizacja objętości handlu światowego w ostatnich latach nie mogła przeszkodzić spadkowi jego wartości w złocie.



Jeśli teraz wrócimy na chwilę do wspomnianej przez nas na wstępie różnorodności polityk gospodarczych poszczególnych krajów, to — ograniczając nasz zakres badania do Europy — stwierdzić możemy, iż istnieją w gruncie rzeczy 3 typy zasadnicze tych polityk, a mianowicie:

a) polityka dewaluacyjna (stosowana przez Austrię, W. Brytanię, Czechosłowację, Danię, Estonję, Finlandję, Grecję, Irlandję, Islandję, Łotwę, Norwegję, Portugalję, Hiszpanję, Szwecję, a ostatnio i Belgję),

b) polityka ograniczeń dewizowych (stosowana przez Niemcy, Bułgarię, Węgry, Włochy, Rumunię, Jugosławię, a ostatnio i Litwę),

c) polityka waluty złotej (stosowana przez Francję, Polskę, Holandję i Szwajcarię).

W zależności od stosowania przez dany kraj tej czy innej polityki gospodarczej kształtują się w nim, oczywiście, wszelkie przejawy życia gospodarczego (produkcja, zatrudnienie, waluta i t. d. i t. d.). Odpowiednio też do owej ogólnej polityki kształtują się również w nim i obroty handlowe z zagranicą.

Zbadamy teraz, jak, mianowicie, wpływa prowadzenie przez poszczególne kraje jednej z 3 powyżej wymienionych typowych polityk gospodarczych na jego obroty z zagranicą. Zaznaczamy przytem, iż w części historycznej, t. j. liczbach za lata wcześniejsze od r. b., zaliczamy Belgję i Litwę do krajów „złotych”.

1. — Kraje „dewaluacyjne”. — W 1932 r. ogólna wartość przywozów 14 krajów Europy, wykazanych powyżej jako należących do grupy „dewaluacyjnej”, wynosiła \$ zł. 3 760'5 miljn. W 1933 r. suma ta wynosiła \$ zł. 3 323 miljn., a w 1934 r. — \$ zł. 3 301 miljn. Spadek wynosi zatem w stosunku do 1932 r. — 11'8% i 12'4%. Można zatem powiedzieć, iż grupa dewaluacyjna w 1934 r. ustabilizowała poziom wartości swego przywozu w złocie nieomal całkowicie.

Co do wywozu, to w 1932 r. suma eksportów krajów tej grupy wynosiła \$ zł. 2 478 miljn., w 1933 r. — \$ zł. 2 280 miljn., w 1934 r. — \$ zł. 2 253 miljn. Spadek wynosi zatem w stosunku do poziomu 1932 r. — 8% i 9%. I tu zatem stabilizacja jest widoczna.

Krótko mówiąc, handel zagraniczny europejskich krajów dewaluacyjnych wykazuje zdecydowaną tendencję stabilizacyjną, która — o ile możemy stwierdzić na podstawie dość ułamkowych danych za r. b. — zamienia się w wyraźny wzrost. Niema potrzeby dodawać, iż wartość nominalna w jednostkach pieniężnych poszczególnych krajów tej grupy wykazuje ten wzrost już od 2 lat.

Jak się rozwijają jednak obroty tych krajów bilansowo? Widzimy, iż w sumie posiadają one bilans ujemny. Ale stosunek przywozu do wywozu wyraźnie w nich się zmienia z biegiem lat. W 1931 r. wynosił wywóz w procentach przywozu — 61%, w 1932 r. — 64'9%, w 1933 r. — 68'6%, w 1934 r. — 68'2%. Tendencja — przynajmniej do r. ub. — jest wyraźna: kraje dewaluacyjne poprawiają nieznacznie swój wywóz w stosunku do swego przywozu.

2. — Kraje o ograniczeniach dewizowych. — W 1932 r. ogólna suma wartości przywozów 6 krajów europejskich tej grupy wynosiła \$ zł. 1 729'8 miljn., w 1933 r. — \$ zł. 1 568 miljn., w 1934 r. — \$ zł. 1 639 miljn. Dodajmy jeszcze, iż w 1931 r. suma

ta wynosiła \$ zł. 2 513'7 miljn. Widzimy kształtowanie się przywozu w tej grupie krajów nieco inne niż w poprzedniej. Po silnym (bo ok. 30%-owym) spadku przywozu z 1931 r. na 1932 r. następuje, poczynając od 1932 r., zwolnienie tempa tego spadku, który wynosił już tylko 9% w 1933 r., poczem zamienia się we wzrost, wynoszący w 1934 r. w stosunku do 1933 r. 4'5%.

Wywóz tej grupy krajów w 1932 r. wynosił \$ zł. 1 850 miljn., w 1933 r. — \$ zł. 1 692 miljn., a w 1934 r. — \$ zł. 1 469 miljn. Tutaj zatem mamy stały spadek, i to spadek przyśpieszony. Procent spadku w stosunku do poziomu z 1932 r. wynosi prawie 9% i 20'5%. W tej grupie krajów o stabilizacji wymiany zagranicznej niema co mówić. Odpowiednio do tego nieuregulowania stosunków zmienia się też i stosunek przywozu do wywozu. W 1932 r. stosunek wywozu do przywozu wyrażał się przez 107%, w 1933 r. nawet przez 108%, a w 1934 r. — przez 89'6%. Innymi słowy, naskutek wzrostu przywozu w krajach tej grupy przy jednoczesnym spadku wywozu stałe dodatni łączny ich bilans handlowy zamienił się w 1934 r. na bilans ujemny.

3. — Kraje „złote”. — Suma przywozów 6 (do początków 1935 r., bo obecnie jest ich już tylko 4) krajów tej grupy wynosiła w 1932 r. zł. 2 588'7 miljn., w 1933 r. — \$ zł. 2 419 miljn., w 1934 r. — \$ zł. 2 078 miljn. Tutaj zatem — w przeciwieństwie i do krajów „dewaluacyjnych” i do krajów „dewizowych” — zaznacza się nieprzerwany spadek wartości przywozu, wyrażający się w stosunku do poziomu 1932 r. przez 6% i prawie 20%. Natomiast wywóz tych krajów spadał wolniej. Wynosił on w 1932 r. wartość \$ zł. 1 815 miljn., w 1933 r. — \$ zł. 1 687 miljn., a w 1934 r. — \$ zł. 1 641 miljn. Spadek zatem wynosi w stosunku do poziomu 1932 r. prawie 7% i niecałe 10%. Odpowiednio do tego kształtował się w tych krajach i stosunek wywozu do przywozu. Wynosił on w 1932 r. — 72%, w 1933 r. — 69'8%, a w 1934 r. — 79'2. Kraje „złote” wyraźnie poprawiły swój bilans handlowy.

Jeśli teraz stwierdzimy, iż przywóz całej Europy (a więc wyżej wspomnianych 26 państw razem wziętych) wynosił w 1932 r. \$ zł. 8 141 miljn., w 1933 r. — \$ zł. 7 359 miljn., a w 1934 r. — \$ zł. 7 066 miljn. (spadek w stosunku do poziomu 1932 r. — prawie 10% i przeszło 13%), wywóz zaś wyniósł w 1932 r. \$ zł. 6 291 miljn., w 1933 r. — \$ zł. 5 709 miljn., a w 1934 r. — \$ zł. 5 411 miljn. (spadek w stosunku do poziomu 1932 r. — niecałe 10% i 14%), jeśli z tego wyniknie nam, że ujemny ogólny bilans handlowy naszego kontynentu nie wykazał w ciągu tych lat szczególnych zmian, jeśli chodzi o stosunek wywozu do przywozu (w 1932 r. — 77'2%, w 1933 r. — mniejwięcej tyleż samo, a w 1934 r. — 76%), to będziemy mogli dojść do wcale interesujących wniosków.

Okaże się wówczas, iż przy naogół niezmiennym bilansie handlowym naszego kontynentu i przy dość rytmicznym spadku wartości jego obrotów, liczonej w złocie — spadku, odpowiadającym naogół spadkowi wartości światowych obrotów handlowych, liczonej w złocie — wewnątrz naszego kontynentu poszczególne grupy polityczno-gospodarcze wykazują znaczne odchylenia od tego ogólnego rytmu.

Okaże się np., iż stosunkowo najbliższe owemu ogólnemu rytmowi rozwojowemu obrotów światowych i europejskich będą kraje dewaluacyjne, gdzie



np. rozpiętość w procentach spadku obrotów w 1933 r. nie przekracza w stosunku do spadku obrotów europejskich i światowych jakichś 2%, a w 1934 r. — 3%. A także w tych 2 ostatnich latach grupa dewaluacyjna nie wykazuje większych zmian w stosunku swego wywozu do przywozu — zupełnie tak samo jak cała Europa. Inna rzecz, że stosunek ten w grupie dewaluacyjnej i w całości obrotów Europy jest odmienny: okazuje się, że w Europie stosunkowo najwięcej przywożą i najmniej wywożą kraje „szterlingowe”.

Inne grupy wykazują już wyraźne odchylenia. Grupa krajów o ograniczeniach dewizowych wylamała się, jeśli chodzi o przywóz, z ogólnego tempa spadku wartościowego — tak, że rozpiętość pomiędzy ogólnym rytmem rozwojowym handlu europejskiego i tą grupą wynosi na odcinku przywózowym w 1934 r. aż przeszło 9%. Na odcinku wywózowym rozpiętość ta wynosi w tymże okresie 7,5%. Ważne jest jednakowoż, że obie te różnice działają w różnych kierunkach: kraje „dewizowe” stosunkowo więcej przywożą od europejskiej przeciętnej i mniej wywożą. Toteż stosunek wywozu do przywozu, który jeszcze w 1932 r. różnił się od europejskiej przeciętnej biegunowo, zbliża się obecnie do niej coraz wyraźniej.

A kraje „złote”? Tutaj też istnieją wahania, ale właśnie w przeciwnym kierunku niż w krajach „dewizowych”. W 1934 r. w przywozie różnica między rytmem spadku Europy i grupy „złotej” wynosiła 7%, w wywozie — natomiast grupa „złota” nie doszła jeszcze w spadku do tempa „europejskiego”, jakkolwiek się doń zbliża. Toteż stosunek wywozu do przywozu, który jeszcze w 1932 r. był znacznie niższy niż stosunek ten w skali europejskiej, w 1934 r. przekroczył nawet już tę średnią.

Cóż stąd za wniosek? Oto ten, że na tle ogólnej tendencji, panującej w wymianie europejskiej, zachodzą dość wyraźne przesunięcia w stosunku wymiennym krajów „złotych” i krajów „dewizowych”. Przywóz krajów „dewizowych” silnie wzrasta, wywóz — równie silnie maleje. Odwrotnie — przywóz krajów „złotych” wybitnie maleje, a wywóz ich, jeśli nie wzrasta, to w każdym razie wykazuje mniejszy spadek niż przeciętny spadek wywozu w skali europejskiej.

Mówić szczegółowo o przyczynach tego rodzaju rozwoju sytuacji znaczyłoby rozszerzać nadmiernie ramy niniejszych uwag. Wspomnimy tylko, że obok organicznych niejako przyczyn (np. spadek przywozu w krajach „złotych” jest bezsprzecznie w dużej mierze wynikiem deflacji w tych krajach, a na drugim dopiero miejscu stoją polityczno-handlowe środki ochronne, jakie kraje te stosują) działa tutaj w dużej mierze wpływ układów clearingowych pomiędzy krajami „wolnodewizowymi” i posiadającymi ograniczenia dewizowe, wpływ, który — wiemy już obecnie zupełnie wyraźnie — pogarsza sytuację wywozu kraju o ograniczeniach dewizowych, a wzmacnia także sytuację kraju „wolnodewizowego”, zwłaszcza, o ile jest to kraj o mocnej walucie „złotej”. Wiemy również, że układy clearingowe działają niżkowo na ceny wywózowe w krajach o ograniczeniach dewizowych, a natomiast zwykowo — na ich ceny przywózowe (według ankiety Ligi Narodów o clearingach ceny surowców w okresie od I do III kwartału 1934 r. wzrosły przy imporcie do Niemiec o 4%, jakkolwiek jednocześnie spadły przy imporcie do Francji o 16,7%, do

Włoch — o 8,9%, a nawet do Anglii — przy niestabilizowanej walucie — o 2%). Wszystko to razem składa się właśnie na opisany powyżej układ stosunków, przyczem — rzecz prosta — wzmożenie importu w głównych krajach „dewizowych” ma również swe uzasadnienie w polityce nakręcania konjunktury wewnętrznej, jaką kraje te prowadzą.

Nie będziemy na tem miejscu zastanawiać się nad konsekwencjami, jakie mogą wyniknąć z trwania à la longue tego rodzaju stanu rzeczy (zwłaszcza, jeśli chodzi o ocenę t. zw. „wytrzymałości” gospodarczej krajów o ograniczeniach dewizowych), ale przejdźmy od razu do rzeczy najbardziej nas interesującej, a mianowicie do zobrazowania rozwoju sytuacyjnego w naszym handlu zagranicznym na tle tej właśnie sytuacji światowej.

Przywóz Polski, wyrażony w dolarach złotych wyniósł w 1932 r. 96,4 miljn., w 1933 r. — 92,8 miljn., w 1934 r. — 89,6 miljn., wywóz zaś: w 1932 r. — 121,2 miljn., w 1933 r. — 107,7 miljn., w 1934 r. — 109,4 miljn. W ten sposób spadek przywozu w stosunku do poziomu 1932 r. wyraża się liczbami: 3,7% i 7%, spadek wywozu zaś liczbami 11,1% i... niecałe 10%, gdyż od 1933 r. do 1934 r. nastąpił wzrost wartości naszego wywozu o ok. 1%. Jeśli chodzi o porównanie tego rozwoju z przeciętnym rozwojem obrotów w krajach „złotych”, t. j. prowadzących też samą politykę co Polska, to znajdujemy tu poważne różnice. Przywóz nasz spadł znacznie mniej (w okresie 1932 ÷ 1934...) niż przywóz krajów „złotych” wogóle, wywóz zaś nasz — również w przeciwieństwie do wywozu krajów złotych — nie spadł nieprzerwanie, bowiem w 1934 r. wzrósł. Bilans handlowy kształtował się odmiennie niż w krajach złotych, bowiem był dodatni, i stosunek wywozu do przywozu wynosił w 1932 r. — 125,7%, w 1933 r. — 116%, a w 1934 r. znów 122%.

Widzimy więc, iż nasz handel zagraniczny ma w okresie 1932 ÷ 1934 rozwój zupełnie odmienny od rozwoju obrotów innych krajów złotych, co — rzecz prosta — nie może nikogo dziwić, zważywszy zarówno na wcześniejszy i szybszy rozwój kryzysu w Polsce niż w innych krajach „złotych” (spadek przywozu w Polsce w okresie 1930 ÷ 1932 był znacznie silniejszy niż w tych krajach — tak, że nic dziwnego, iż w okresie 1932 ÷ 1934 zbliżył się on już do „dna” i wahania jego stały się niewielkimi), jak i na całkowicie odmienny charakter gospodarstwa polskiego w porównaniu z gospodarstwem zachodnioeuropejskich krajów „złotych” (konieczność utrzymania przez nas bilansu handlowego dodatniego, znaczny udział wytworów rolnictwa i surowców w naszym wywozie i t. d. i t. d.). Nie o stwierdzenie tego właśnie nam przecież w tej chwili chodzi.

Albowiem to, że nasz rozwój obrotów w handlu zagranicznym wyprzedził ten rozwój w innych krajach „złotych”, nie powinniśmy zwracać naszej uwagi, gdyby nie fakt, iż w 1935 r. zaczynamy iść na tej drodze we wprost przeciwnym kierunku niż te kraje. Przykładowo we Francji w ciągu I półrocza r. b. wartość przywozu w dalszym ciągu spadła o 16% w stosunku do tejże wartości z I półrocza r. ub., a wartość wywozu skurczyła się zaledwie o 1%. Toteż stosunek wywozu do przywozu został podciągnięty do poziomu 76%. W Holandji — analogiczny nieomal jak we Francji spadek przywozu (w ciągu I półr. 1935 r. o 15%) i silniejszy nieco spadek wy-



wozu (o 6%) podniosły stosunek wywozu do przywozu do poziomu 70%. Natomiast u nas przywóz wzrósł o 6%, a wywóz spadł o tyleż samo (wartości za 10 mies. r. b. w stosunku do analogicznego okresu r. ub.). Wskutek tego stosunek wywozu do przywozu wynosi już za ten okres tylko 107%.

Co do wzrostu naszego przywozu wytłumaczenie nasuwa się odrazu. Jest to wynik długiego okresu trwania depresji i polityki w przeważnej mierze deflacyjnej, dalej — skutek wyczerpania się w wielu dziedzinach rezerw surowcowych i wreszcie — w pewnej mierze — skutek stabilizacji, a nawet wzrostu cen światowych tych surowców. Ogólne podrożenie naszego przywozu w r. b. staje się widocznym już na podstawie najbardziej pobieżnej statystyki, która stwierdza np., iż w ciągu 10 miesięcy r. b. przywieźliśmy ilościowo zaledwie o 6 tys. tonn (0·3%) więcej niż w tymże okresie r. ub., a wartość tego przywozu wzrosła o 6%. Zważywszy na olbrzymi udział przywozu surowców i półfabrykatów w całości naszego przywozu, jasne jest, iż to właśnie podrożenie tych artykułów odbija się na wyższe wartości całego przywozu.

Zjawisko to jest i niezależne od nas — i w pewnej mierze nawet normalne. Inne kraje „złote“, redukując swój przywóz o wiele później od nas, nie doszły jeszcze do dolnej granicy jego ograniczenia, do tego, co możnaby nazwać „dnem przywozu“.

U nas spadek przywozu w większych rozmiarach nie wydaje się już możliwym.

Natomiast po stronie wywozowej sytuacja nie przedstawia się tak jasno. Ruch cen hurtowych, jaki obserwujemy w Polsce i w innych krajach „złoty“, wykazuje, że nasz poziom cen wyraźnie rośnie, podczas gdy w owych innych krajach „złoty“ albo lekko maleje, albo przynajmniej mniejwielej stabilizuje się. Wydaje się, iż to właśnie jest poważną przyczyną spadku naszej przebojowości wywozowej. Pod tym względem proces u nas odpowiada — jakkolwiek, na szczęście, w o wiele słabszej z natury rzeczy formie — procesowi w krajach „nakręcających“ konjunkturę. I, o ile strona przywozowa naszego handlu zagranicznego jest w znacznej mierze, jak powiedzieliśmy, od nas niezależna i wpływu na jej kształtowanie się uzyskać właściwie nie możemy, to — odwrotnie — w dziedzinie powrotu do konkurencyjności naszego wywozu możemy zrobić bardzo wiele.

Nie potrzebujemy dodawać, iż właśnie program gospodarczy Rządu — program, wysuwający wśród pierwszych posunięć konsekwentne wykończenie deflacji w dziedzinie cen przemysłowych — jest tem, co jedynie może zmienić tę anormalność w kształtowaniu się naszego obrotu zagranicznego. Może ją zmienić — i zmieni.

T. M.

## PRYZSTOSOWANIE SIĘ GOSPODARKI SAMORZĄDOWEJ DO WARUNKÓW KONJUNKTURALNYCH

**O**GŁOSZONE przez Główny Urząd Statystyczny dane, dotyczące zamknięć rachunkowych związków samorządowych za rok 1933/34, pozwalają nam poczynić szereg uwag o ewolucji działalności gospodarczej samorządu. Wobec zamierzonych reform w uprawnieniach finansowych związków samorządowych zrozumienie stanu finansowego samorządu jest obecnie bardzo na czasie, tem bardziej, że znajomość wszelkich spraw, odnoszących się do samorządu, jest u nas dość powierzchowna.

Jako punkt wyjściowy dla zestawień porównawczych weźmiemy rok 1929/30, który był rokiem najwyższych dochodów. Dane tablic poniższych czerpiemy z publikacji Gł. Urz. Stat.; dla gmin wiejskich wyprowadzamy kwoty ogólne dochodów i wydatków, opierając się na ścisłych danych dla pewnej liczby gmin w niektórych powiatach:

Wydatki i dochody związków samorządowych (w tysiącach złotych)

Rok	Wydatki ogółem	Wydatki zwyczajne	Wydatki zwycz. na 1 mieszkańca (zł)	Dochody ogółem	Dochody zwyczajne	Dochody zwycz. na 1 mieszkańca (zł)	Dochody z danin komunalnych	Dochody z danin na 1 mieszk. (zł)
G m i n y w i e j s k i e								
1929/30 . .	184 287	126 797	6·53	190 405	141 426	7·28	119 825	6·17
1932/33 . .	113 805	105 543	4·63	103 180	96 394	4·23	73 341	3·22
1933/34 . .	108 811	99 780	4·38	106 470	99 298	4·36	80 121	3·37
P o w i a t y								
1929/30 . .	232 457	153 840	6·66	230 363	166 233	7·19	139 298	6·02
1932/33 . .	116 731	99 231	3·65	108 701	97 078	3·55	79 462	2·92
1933/34 . .	113 747	97 191	3·58	119 845	104 763	3·84	86 196	3·17
M i a s t a								
1929/30 . .	671 947	501 648	89·34	726 408	468 341	83·30	309 473	55·11
1932/33 . .	449 017	363 901	41·87	393 261	322 693	37·10	178 026	20·49
1933/34 . .	394 269	327 109	37·64	398 244	325 588	37·45	169 909	19·55
W o j e w ó d z k i e z w i ą z k i s a m o r z ą d o w e (Poznań i Pomorze)								
1929/30 . .	28 031	26 775	—	28 232	22 867	—	6 356	kwoty te mieszczą się w dochodach z danin komunalnych miast i powiatów
1932/33 . .	11 129	9 923	—	10 602	9 719	—	4 556	
1933/34 . .	10 452	9 522	—	11 189	10 046	—	4 925	



**Wydatki i dochody związków samorządowych w porównaniu do roku 1929/30 (rok 1929/30 = 100)**

Rok	Wydatki ogółem	Wydatki zwyczajne	Dochody ogółem	Dochody zwyczajne	Dochody z danin
<b>G m i n y w i e j s k i e</b>					
1932/33 . . . . .	61·7	83·2	54·3	68·1	61·1
1933/34 . . . . .	59	79	55·9	70·2	66·8
<b>P o w i a t y</b>					
1932/33 . . . . .	50	64·5	47·1	58·4	57
1933/34 . . . . .	49	63·1	52	63	61·8
<b>M i a s t a</b>					
1932/33 . . . . .	66·8	72·4	54·1	68·9	57·5
1933/34 . . . . .	58·6	63·3	54·8	69·5	55
<b>W o j e w ó d z t w a</b>					
1932/33 . . . . .	40	37·0	37·5	42·4	71·6
1933/34 . . . . .	37·3	35·5	39·6	43·9	77·4

Z zestawień powyższych widzimy, jak poważną kompresję swoich budżetów zdołał przeprowadzić samorząd — kompresję tem większą, że od 1929/30 r. Państwo przerzuciło na samorząd poważne nowe obowiązki, jak np. dodatek lokalowy dla nauczycieli, skomplikowany system ewidencji ludności, konieczność dopłacania do konserwowania dróg państwowych wobec niedostateczności kredytów z budżetu państwowego, utrzymywanie wydziałów wojewódzkich, a ostatnio Rewizyjnego Związku Samorządowego i t. p.

Kompresja budżetów związków samorządowych szła nawet szybciej niż spadek ogólnego wskaźnika cen hurtowych oraz kompresja budżetu państwowego.

	Wskaźnik cen hurt.	Wskaźnik budżetu państwowego	Wskaźnik budżetów samorz. (wydatki)
1929/30 . . . . .	93·5	100	100
1932/33 . . . . .	64·3	66	61·8
1933/34 . . . . .	58·3	62	56·1

Największą uwagę należy zwrócić na pozycję, mówiącą o dochodach z danin komunalnych, które stanowią realne obciążenie dochodu społecznego. Wpływ z tych danin (gmin, miast, powiatów) wynosił, mianowicie:

	Tys. zł	Wskaźnik
1929/30 . . . . .	567 596	100
1932/33 . . . . .	330 829	58·0
1933/34 . . . . .	336 226	58·4

Kwoty dochodów z danin wojewódzkich związków samorządowych nie dodajemy, gdyż są one wpłacane przez powiaty i miasta z ich ogólnych dochodów.

Największy spadek dochodu z danin obserwujemy w miastach — jest to wpływ oparcia dochodów miast o tak elastyczne źródła, jak podatki: dochodowy i obrotowy.

Udział samorządu wojewódzkiego w dochodach powiatów i miast spadł bardzo nieznacznie, pomimo że ogólna suma dochodów i wydatków została w tych związkach może najsilniej zmniejszona. Jest to wynikiem tego, że Skarb zmniejszył o połowę swoją ustawową dotację na rzecz wojewódzkich związków samorządowych, których utrzymanie stosunkowo większym ciężarem legło na miasta i powiaty. Mianowicie, miasta i powiaty ze swych dochodów dały wojewódzkim związkom samorządowym:

	Dochody tys. zł	Wpłaty do woj. zw. samorz. tys. zł	% dochodów
1929/30 . . . . .	448 771	6 356	1·4
1933/34 . . . . .	256 105	4 925	1·9

O zadłużeniu gmin wiejskich Gł. Urz. Stat. danych nie podaje, musimy więc je pominąć. Nie jest

zresztą ono poważniejsze. Pozostaje więc do omówienia zadłużenie miast, powiatów i województw. Na obsługę długów z budżetu zwyczajnego wydano:

	1929/30		1933/34	
	tys. zł	% dochodów	tys. zł	% dochodów
Miasta . . . . .	64 059	13·6	63 084	19·3
Powiaty . . . . .	12 375	7·4	11 708	11·1
Wojew. związki sam.	1 668	7·3	1 778	17·7

Sumy bezwzględne, wydawane na obsługę długów, uległy minimalnej zmianie, natomiast stosunek obsługi długów do sumy dochodów zwyczajnych wzrósł o 50%.

Ewolucja ta jest zrozumiała z dwu powodów: 1) długi związków samorządowych są przeważnie długoterminowe o stałym oprocentowaniu, 2) suma zadłużenia związków samorządowych wzrasta znacznie, jak to widzimy z poniższego zestawienia (na dz. 31/III):

	Zadłużenie długoterminowe			Zadłużenie krótkoterminowe		
	31/III 1929	31/III 1933	31/III 1934	31/III 1929	31/III 1933	31/III 1934
Miasta . . . . .	655 319	812 536	817 288	180 558	174 241	174 241
Powiaty . . . . .	86 478	103 847	106 971	37 103	31 423	31 423
Wojew. związki sam.	—	—	21 196	—	—	100

Zadłużenie krótkoterminowe (dług płynny) bierzemy jako saldo rachunków pozabudżetowych, czyli równe czystemu niedoborowi z lat poprzednich. Wobec tego, że w aktywach, specjalnie w pozycji dłużników, znajdujemy sporą liczbę dłużników nierealnych, przyjmujemy dla miast sumę długu płynnego na zł 200 miljn., a w powiatach na zł 50 miljn. Dla 1929/30 r. Gł. Urząd Stat. nie zrobił zestawienia długu płynnego. Był on niewielki, gdyż od tego roku dopiero zaczęły się poważniejsze deficyty. Przyjmujemy stan długu płynnego na dz. 31/III 1929 r. dla miast na zł 65 miljn., dla powiatów na zł 14 miljn. Zadłużenie ogólne wzrosło: w miastach z zł 720 miljn. do zł 1017 miljn., t. j. o 41·1%, w powiatach zaś z zł 100 miljn. do zł 156 miljn., t. j. o 56%.

Niezależnie od tego, czy dług płynny w 1929 r. wynosił te kwoty, które przyjąłem, czy też o kilka czy kilkanaście milionów więcej, można stwierdzić, że koszt obsługi w stosunku do każdego miliona zadłużenia w okresie od 1930 r. do 1934 r. spadł prawie w tym samym stosunku co inne pozycje wydatków i dochodów (suma długów zwiększyła się, a suma na obsługę lekko spadła). Powstaje tylko pytanie, czy zamknięcia rachunkowe przedstawiają całą obsługę długów, jaka wypływa z zawartych umów, czy też tylko jej część? Opierając się na przepisach obowiązujących, należy wyrazić przypuszczenie, że liczby działu IV wydatków zwyczajnych powinny nam wykazywać cały ciężar obsługi, gdyż przepisy obowiązujące nakazują wykonanie budżetu obciążyć nie tylko temi obowiązkowymi wydatkami, które są pokryte gotówką, ale i temi, które stanowią zobowiązania danego roku budżetowego, choćby nie były uregulowane.

Wobec tego, że związki samorządowe coraz ściślej stosują się do przepisów, liczby, dotyczące obsługi długów, o ile nie wyrażają całkowitej prawdy, to jednak w 1933/34 r. są bardziej zbliżone do rzeczywistości niż liczby 1929/30 r. Stąd po uwzględnieniu odchylenia różnica w obsłudze długów pomiędzy 1929/30 r. i 1933/34 r. jeszcze wzrośnie.

Ogólne dane, dotyczące gospodarki finansowej w roku 1933/34, przedstawiają się następująco (w miljn. zł):



	Gminy wiejskie	Miasta	Powiaty- we zwiq- zki samo- rzadowe	Wojew. związki samo- rzadowe	Cały samo- rząd
Wydatki ogółem . . . . .	108 811	394 269	113 747	10 452	627 279
" zwyczaj. . . . .	99 780	327 109	97 191	9 522	533 602
" nadzw. . . . .	9 031	67 160	16 556	930	93 677
Dochody ogółem . . . . .	106 470	398 244	119 845	11 189	635 748
" zwyczaj. . . . .	99 298	325 588	104 763	10 046	539 695
" nadzw. . . . .	7 172	72 656	15 082	1 143	96 053
Nadw. budż. (+) względnie defl- cyt (-) . . . . .	- 482	- 1 521	+ 7 572	+ 524	+ 6 093

Należy na nie zwrócić baczniejszą uwagę, gdyż od szeregu lat po raz pierwszy działalność swą samorząd, jako całość, zamyka nadwyżką. Wprawdzie miasta i gminy budżety swoje zwyczajnie zamykają małymi deficytami, ale, obserwując zamknięcia od 1929/30 r., widzimy zmagani się samorządu z kryzysem, prowadzone ze skutkiem pozytywnym. Dochody stale spadają, ale samorząd czyni oszczędności, ogranicza działalność i z każdym rokiem coraz bardziej przystosowuje się do swych konieczności.

Powiaty i związki wojewódzkie, mniej obciążone obowiązkami ustawowymi o charakterze sztywnym niż gminy wiejskie i miejskie, pierwsze dochodzą do równowagi i zamykają swoje budżety nadwyżkami, które wyniosły dla powiatów 7,7% ich wydatków zwyczajnych, a dla wojewódzkich związków samorządowych 5,4%. Deficyt miast i gmin wiejskich wyniósł 0,5% sumy wydatków zwyczajnych.

Do tej równowagi doszedł samorząd własnymi wielkimi wysiłkami. Jedynie w obsłudze długów otrzymał samorząd pomoc w postaci ustawy z grudnia 1932 r. o przedłużeniu okresu amortyzacji pożyczek obligacyjnych oraz o niżeniu stopy procentowej tych długów z 8% i 7% na 5½% i 5%. Również dzięki akcji rządowej ogólnie poziom stopy procentowej od zobowiązań krótkoterminowych stale się obniżał.

Efekt tych czynników był znaczny. Obsługa długów spadła w 1933/34 r. w porównaniu z 1932/33 r. w miastach z zł 74 722 tys. do zł 63 084 tys., w powiatach zaś z zł 14 688 tys. do zł 11 708 tys. Procentowo spadek sumy na obsługę długów w miastach wyniósł ok. 15%, w powiatach zaś ok. 20%.

Na podstawie wyników 1933/34 r. można śmiało wyrazić przekonanie, że samorząd stanął na drodze, wiodącej do uzdrowienia, to znaczy do uchwylenia równowagi pomiędzy wydatkami i dochodami zwyczajnymi oraz do powolnego spłacania długu płynnego.

Umożliwienie skonwertowania części długu płynnego na długoterminowe pożyczki oraz umożliwienie spłaty pozostałej części przez uruchomienie niewielkich ulgowych kredytów — pozwoliłoby w ciągu kilku lat zlikwidować nieszczęsne pozostałości zbyt śmiało rozpoczętej akcji inwestycyjnej w okresie dobrej konjunktury.

Do wykonania tej pięknej pracy, która wróciłaby związki samorządowe do rzędu zdrowych, budzących zaufanie instytucji gospodarczych, potrzeba jest kilku lat spokoju, t. j. nieobciążania samorządu

nowymi obowiązkami i pozostawienia dotychczasowych jego źródeł dochodowych.

W 1933/34 r. wszystkie związki samorządowe zaciągnęły nowych pożyczek na zł 58 339 tys. (z tego miasta zł 48 066 tys.). Wobec spłaty długów na zł 12 687 tys. oraz wobec ogólnej i ostatecznej nadwyżki zł 8 469 tys., która poszła na pokrycie deficytów z lat ubiegłych — wzrost zadłużenia wyniósł zł 37 186 tys. Zaciągnięte długi zostały użyte na inwestycje: w przedsiębiorstwach — zł 18 917 tys., na drogach i ulicach — zł 24 438 tys., w budowie szkół — zł 8 067 tys.

Jeżeliby można wszystkie wydatki nadzwyczajne, z wyjątkiem spłaty długów, traktować jako inwestycje, zwiększające majątek związków samorządowych, to możnaby przyjąć, że w 1933/34 r. majątek ten powiększył się o zł 80 990 tys. Rezultat ten został osiągnięty dzięki wyżej wymienionym pożyczkom oraz innym źródłom, jak to widzimy z następującego zestawienia (w tys. zł):

Wzrost zadłużenia . . . . .	37 186
Subwencje . . . . .	13 710
Sprzedaż majątku . . . . .	9 515
Podatki inwestycyjne . . . . .	6 018
Własne fundusze renowacyjne przedsiębiorstw . . . . .	6 508
Zwroty . . . . .	1 163

Podobny wynik działalności samorządu należy ocenić dodatnio. Dla uzyskania inwestycji na zł 80 miljn. tylko zł 6 800 tys. wyciągnięto ze społeczeństwa i zł 37 miljn. dopóżyczono; reszta — to były zasoby własne samorządu i subwencje rządowe, przeważnie na zatrudnienie bezrobotnych.

Istotną wartość wysiłku inwestycyjnego samorządu w 1933/34 r. z punktu widzenia jego zadań i treści działalności ocenić na podstawie ilości wydanych złotych nie można. Zależy ona od celowości zrealizowanych zamierzeń, od rentowności inwestycji o charakterze dochodowym, od tego, na ile owe inwestycje poprawiają strukturę aparatu gospodarczego i kulturalnego. Tę statystykę nam nie da. O tem wnioskować możemy tylko z bezpośredniego poznania.

Niestety, cała uwaga społeczeństwa skierowana jest może zbyt mało na sposób zużycia otrzymanych przez Państwo i samorząd środków. Realnie zaś biorąc, ta kwestja jest szczególnie ważna. Można bowiem, dużo biorąc ze społecznego dochodu, zużytkowywać te środki celowo dla dobra i rozwoju całego gospodarstwa, można też brać stosunkowo mało i to — w powyższem rozumieniu — marnotrawić.

Sądzę, że pod względem hierarchji zaspakajania potrzeb z punktu widzenia ich efektu najwężej wątpliwości budziłyby inwestycje, dokonywane z subwencji oraz z pożyczek z Funduszu Pracy. W tych wypadkach bowiem momentem decydującym o udzieleniu subwencji czy pożyczki mniej była zasadnicza celowość inwestycji, a więcej bezpośredniość zatrudnienia bezrobotnych.

Wacław Gajewski



# KRONIKA GOSPODARCZA

## NOWE DEKRETY I ZARZĄDZENIA GOSPODARCZE RZĄDU

W „Dzienniku Ustaw R. P.” Nr. 86 z dn. 28/XI r. b. ogłoszony został dekret, nowelizujący ustawę z dn. 28/III 1933 r. o kartelach, dekret w sprawie zmiany rozporządzenia o opodatkowaniu cukru, który wiąże się ściśle z akcją Rządu obniżenia ceny tego podstawowego dla konsumpcji artykułu, oraz dekret o ulgach w spłacie kredytów budowlanych. Następnie opublikowane zostały postanowienia, dotyczące obniżki cen kilku podstawowych towarów, a jednocześnie — w oparciu o nowelizowaną ustawę kartelową — Minister Przemysłu i Handlu rozwiązał następujące 30 porozumień handlowych:

- 1) Zrzeszenie Hurtowników Żelaza Kresów Wschodnich (Wilno).
- 2) Związek Hurtowników Żelaza dla Wielkopolski, Pomorza W. M. Gdańska (Poznań).
- 3) Związek Hurtowników Żelaza w Łodzi.
- 4) Zrzeszenie Hurtowników Rur (Katowice).
- 5) Umowa co do sprzedaży odważników żeliwnych (Warszawa).
- 6) Umowa co do sprzedaży żelazek do prasowania.
- 7) Porozumienie 4 firm żelaznych co do hutnali i haceli.
- 8) Umowa 5 firm co do sprzedaży ropy w Warszawie i okolicy.
- 9) Porozumienie co do sprzedaży produktów naftowych na terenie Końskich i okolicy.
- 10) Porozumienie komisantów firm naftowych we Włodzimierz.
- 11) Umowa oddziałów firm naftowych: „Karpaty”, „Galicja” i „Standard-Nobel” we Włocławku.
- 12) Porozumienie lokalne 5 uczestników co do sprzedaży produktów naftowych w Dubnie.
- 13) Porozumienie lokalne co do uregulowania sprzedaży ropy w Kielcach i okolicy.
- 14) Porozumienie co do sprzedaży ropy w Równem i okolicy.
- 15) Porozumienie lokalne co do uregulowania sprzedaży ropy w Radomiu i okolicy.
- 16) Porozumienie lokalne 4 firm co do sprzedaży ropy w Wilnie.
- 17) Porozumienie fabrykantów świec województw: białostockiego, poleskiego i nowogródzkiego.
- 18) Porozumienie co do sprzedaży oleju wrzecionowego i zastępczych produktów w Białymstoku.
- 19) Hurtownia Esencji Octowej (Warszawa).
- 20) Lokalne porozumienie 3 składów papieru na woj. poznańskie i pomorskie.
- 21) Umowa co do sprzedaży papieru (3 firmy) w Wilnie.
- 22) Porozumienie hurtowników branży papierniczej w Warszawie.
- 23) Porozumienie hurtowników branży papierniczej m. Łodzi.
- 24) Umowa co do torebek papierowych (9 firm) w Warszawie.
- 25) Umowa 5 firm wileńskich co do produkcji i zbytu torebek papierowych.
- 26) „Centrolorb” Związek Producentów i Hurtowników Torebek i Wyrobów Papierowych w Świętochłowicach (G. Śląsk i Śląsk Cieszyński).
- 27) Centralne Biuro Sprzedaży Torebek, Sp. z o. o., Poznań (Poznań, Pomorze, Kalisz i Gdańsk).
- 28) Umowa co do sprzedaży bibułki machorkowej.
- 29) Umowa Belgijskiej S. A. Tow. Południowo-Rosyjskich Hut Lustrzanych z hurtownikami rejonu łódzkiego co do szkła okiennego.
- 30) Umowa 8 cegielń wileńskich co do sprzedaży cegieł budowlanych.

Wszystkie te dekrety i zarządzenia są ogniwami wielkiego łańcucha posunięć gospodarczych Rządu, których zasadniczym celem jest ostateczne wyjście z przeżywanego trudności i otworzenie naszemu gospodarstwu drogi rozwoju jego sił twórczych.

Zgodnie z oświadczeniami przedstawicieli Rządu, podstawowym elementem, wymagającym umocnienia, był budżet Państwa. Rząd Premiera Kościłkowskiego naprawę sytuacji Skarbu postawił na pierwszym miejscu swego planu gospodarczego, a realizacji tego zadania poświęcone były pierwsze tygodnie prac Rządu, prowadzonych w oparciu o udzielone przez Sejm i Senat pełnomocnictwa.

Tę sprawę, tak istotną dla całego gospodarstwa narodowego, uważać już można w dużej części za załatwioną. Szereg zarządzeń oszczędnościowych i pierwszych dekretów, wprowadzających obciążenia na rzecz pokrycia deficytu, pozwoliły Rządowi nie tylko na opracowanie nowego zrównoważonego już całkowicie budżetu Państwa na rok 1936/37, lecz również kazały spodziewać się, że jeszcze w tegorocznym budżecie, poczynając od grudnia, każdorazowy miesięczny deficyt będzie się poważnie i stale zmniejszać — tak, że miesiąc kwiecień roku przyszłego wykaże pełną równowagę budżetową.

Opinia wszystkich najpoważniejszych kół gospodarczych kraju zgodna jest z tem, że dla osiągnięcia tego celu warto jest ponieść ofiary i obciążenia, choćby nawet dotkliwie dla obywateli. Bo gdyby ten cel nie został osiągnięty, to na całe społeczeństwo, na urzędników, robotników, kupców czy właścicieli nieruchomości — w następstwie utrzymujących się deficytów — musiałyby spaść konsekwencje znacznie cięższe i bolesniejsze. Jest bowiem rzeczą oczywistą, że gdyby budżet Państwa nie został zrównoważony, gdybyśmy nadal mieli deficyt, sięgający 1 milin. dziennie — Rząd musiałby znów — jak to czynił dotychczas — pokrywać te deficyty najróżniejszymi operacjami kredytowymi, sięgać do mniej lub więcej przymusowych pożyczek, których konsekwencją jest zawsze pochłonięcie przez budżet państwowy dużej sumy kapitałów krajowych i dużej części dochodu społecznego obywateli. Ale przecież taka metoda odwoływania się do kredytu ma zawsze swój kres; gdyby miała być stosowana nadal, musiałaby się kiedyś zacząć inflacja, a po niej nowy kryzys.

Zwalczanie więc deficytu budżetowego, siłą faktów i siłą decyzji zachowania stałości waluty, wysunęło się na plan pierwszy w poczynaniach gospodarczych Rządu. Ale to nie był cel jedyny i wyłączny. Celem głównym musi być zawsze dążenie do ożywienia życia gospodarczego, do rozszerzenia produkcji i zatrudnienia, do wzrostu obrotów gospodarczych, gdyż tylko coraz szybciej, coraz intensywniej obracające się tryby i koła naszej maszyneryi gospodarczej wzmacniać mogą dochód społeczny i odrzucać jego część Skarbowi Państwa. Tylko wtedy bowiem zabezpieczona i osiągnięta równowaga budżetowa będzie rzecz trwałą i dla wszystkich korzystną.

Toteż Rząd, niemal jednocześnie z akcją równoważenia budżetu i wprowadzaniem nowych obciążeń, przystąpił do opracowywania tych posunięć i zarządzeń, które mają stanowić rekompensatę za wprowadzenie



dzone obciążenia, a zarazem sięgnąć mają głębiej i spowodować w rezultacie nie zmniejszenie, ale wzrost ogólnej siły nabywczej społeczeństwa.

Idąc po tej drodze, jednocześnie z obniżką uposażeń urzędniczych przeprowadzono specjalnym dekretem zniżkę komornego w starych domach, rozłożono na 10 rat płatność pozostałej części Pożyczki Inwestycyjnej, wstrzymano dla urzędników i emerytów spłatę zaliczek na uposażenia, udzielonych przez Skarb Państwa, i wynoszących ponad zł 40 miljn. Następnie, między innymi dekrety, wprowadzającymi odciążenia — ogłoszony został dekret o ulgach w spłacie kredytów budowlanych; ulgi te obejmują przeważnie warstwy inteligencji pracującej, która w ok. 80% korzystała z kredytów budowlanych. Obniżając oprocentowanie tych kredytów z 3% na 2% i zmniejszając do połowy t. zw. dodatek administracyjny B. G. K. od domów, budowanych w latach 1928 — 1930, dekret ten przyczyni się do obniżenia wydatków, związanych z zamieszkiwaniem w nowych domach, a jeśli chodzi o nowowzniesione domy czynszowe, będzie mógł stać się podstawą obniżenia ceny odnajmowanych w tych domach lokali. Opracowane zostały również projekty, które — w związku z obniżką komornego w starych domach — wprowadzą pewne ulgi w spłacie kapitału i odsetek od innych długów, obciążających nieruchomości miejskie.

Najważniejszymi jednak posunięciami, które przez Rząd zostały ostatnio przepracowane, są te, które dotyczą obniżki cen szeregu podstawowych artykułów.

Ceny te, hamujące rozwój konsumpcji, a więc i zatrudnienia i zdrowej rentowności, zaatakowane zostały z dwóch stron jednocześnie. Po pierwsze — od strony obniżenia kosztów przewozu najważniejszych surowców dla produkcji przemysłowej i najważniejszych płodów rolniczych masowego zbytu. Obniżka taryf kolejowych została już zadecydowana i obejmie m. in. główne produkty rolnicze, t. j. zboża i produkty hodowlane, a następnie: drzewo, węgiel, cegłę, piasek, wapno, rudy i żelazo i t. p. artykuły, których przewóz na kolejach potanieje przeciętnie od 15% do 30%<sup>1)</sup>.

Po drugie — Rząd w sposób zdecydowany przeprowadził już i ma wywierać nadal nacisk w kierunku obniżki cen towarów przemysłowych, a w szczególności tych, które utrzymują się na nadmiernie wysokim i gospodarczo nieusprawiedliwionym poziomie.

Zastosowanie tych dwóch dróg: obniżki kosztu przewozu i obniżki cen podstawowych artykułów skartelizowanych, przy jednoczesnym rozwiązaniu szeregu mniejszych karteli handlowych, utrudniających dotarciu dokonywanych zniżek do szerokiego rzesz konsumentów, da w praktyce niewątpliwie poważne rezultaty, bo w zakresie dotychczasowych decyzji wyrażające się sumą obniżek na ok. zł 200 miljn. w relacji rocznej.

Począwszy od pierwszych dni grudnia r. b. z podstawowych artykułów skartelizowanych obniżce ulegną ceny: cukru, żelaza, nafty, węgla i papieru.

Cena cukru obniżona została w porozumieniu z kartelem cukrowniczym do zł 1 za 1 kg w całym kraju. Obniżka więc jest znaczna i wyniesie ponad 20%.

Nie mniej poważna będzie obniżka ceny węgla, która dla węgla opałowego wyniesie ponad 13%, przy znacznie większej jeszcze zniżce dla ziem wschod-

nych. Jeśli weźmie się pod uwagę, że jednocześnie Rząd zniży taryfy kolejowe na przewóz węgla — zniżka węgla dla konsumenta będzie niewątpliwie poważna.

Cena nafty, która już w uprzednich latach została zniżona do ok. gr 41 — 42 za 1 litr, zredukowana zostanie obecnie powyżej 10%.

Zamierzona zniżka papieru, która jest w toku uzgadniania z przemysłem — wyniesie przeciętnie ok. 15%.

Cena żelaza ulegnie 10%owej obniżce, a ceny wyrobów żelaznych, używanych przez rolnictwo, zniżone będą jeszcze silniej — drogą procesów pośrednich.

Wreszcie warto zaznaczyć, że zniżona ma być również cena tak ważnego dla rolnictwa artykułu, jak sól.

Podjmując tak ważne decyzje w interesie rozszerzenia obrotów gospodarczych w kraju, zdawano sobie sprawę, że nie można poprzestać tylko na zaatakowaniu cen podstawowych artykułów skartelizowanych w wielkich zrzeszeniach produkcyjnych. Doświadczenie dotychczasowe w akcji zniżki cen, wyniesione w ubiegłych latach, wykazało, że mimo znacznych nawet obniżek podstawowych surowców ceny różnych towarów, produkowanych z tych surowców, były nadal wysokie i nie zmniejszały się w odpowiednim stosunku. Zniżano cenę żelaza i cenę węgla, ale cena wideł czy siekiery nie zmniejszała się odpowiednio. Długi bowiem łańcuch najrozmaitszych zrzeszeń kartelowych, organizujących dalsze stadja przetwórstwa lub handlu, śrubował ceny w górę. To też trzeba się było zająć i tym problemem. Trzeba było wyposażyć Rząd w oręż, który pozwoliłby mu na przeprowadzenie w pełni zamierzonej akcji zniżki cen — tak, aby niewątpliwie ofiary, poniesione w tej akcji przez podstawowe gałęzie naszej produkcji, przez pracujące nieraz w bardzo trudnych warunkach przemysły surowcowe, jak żelazo, czy niektóre kopalnie węgla — nie były zmarnowane i mogły dać zamierzone rezultaty gospodarcze.

Dotychczasowy w tym zakresie oręż, jakim jest ustawa kartelowa z dn. 28/III 1933 r., był niedostateczny. Toteż w Rządzie zapadła decyzja zmiany tej ustawy. Zmiana ta idzie w kierunku znacznego wzmocnienia dotychczasowych uprawnień Ministra Przemysłu i Handlu w stosunku do karteli, aby ułatwić przez to szybkie wykonanie programu gospodarczego Rządu na odcinku kartelowym<sup>1)</sup>.

Na podstawie dekretu, wprowadzającego powyższą zmianę, Minister Przemysłu i Handlu rozwiązał już wskazane wyżej 30 najbardziej nieracjonalnych porozumień handlowych, następnie zaś, po dalszych badaniach, rozwiązane zostaną jeszcze niektóre kartele i porozumienia. Będzie to poważne oczyszczenie terenu naszego życia gospodarczego z działalności nieuzasadnionych gospodarczo zrzeszeń kartelowych.

Wszystkie te decyzje podyktowane są głębszymi motywami. Ich treść, jak i szybkość przeprowadzenia, wskazują, że po zrównoważeniu budżetu państwowego, Rząd — zgodnie z przyjętym planem gospodarczym — chce spowodować zarówno istotną zniżkę kosztów utrzymania, jakoteż i rozbudzić prawdziwą inicjatywę prywatną, zdolną do zwiększenia obrotów gospodarczych, do ożywienia życia gospodarczego i zatrudnienia bezrobotnych rąk.

Doświadczenie bowiem poucza, że dotychczasowe zniżki cen, gdy były dokonywane śmiało i dostatecz-

<sup>1)</sup> Szczegóły — patrz dział „Komunikacja i transport”.

<sup>1)</sup> Szczegóły — p. str. 1516.



nie głęboko, zawsze pociągały za sobą wzrost produkcji i wzrost zatrudnienia. Tak było po rozwiązaniu kartelu cementowego i niższe cen cementu. Również po ok. 25%owej niższe cen nafty w roku ubiegłym — produkcja nafty w pewnym stopniu wzrosła.

**PRACE KOMITETU EKONOMICZNEGO MINISTRÓW.** — W dn. 27 b. m. pod przewodnictwem Pana Wicepremiera Kwiatkowskiego odbyło się posiedzenie Komitetu Ekonomicznego Ministrów.

Na posiedzeniu tem ustalono zasady oraz kwoty globalne obniżki taryfy kolejowej. Zdecydowano, iż ze względu na konieczność osiągnięcia jaknajwiększych rezultatów gospodarczych, największe obniżki będą skoncentrowane na stawkach w zakresie głównych surowców i płodów, mających podstawowe znaczenie przy przerobach fabrycznych lub też dla ludności rolniczej kraju. Ogółem suma obniżek w taryfie kolejowej wyniesie ok. zł 80 miljn.

Następnie Komitet Ekonomiczny Ministrów zajmował się zagadnieniem nowelizacji ustawy kartelowej oraz akcją obniżki cen produktów, posiadających szczególne znaczenie dla najszerszych warstw konsumentów.

Komitet Ekonomiczny przeprowadził również dyskusję nad szeregiem tekstów nowych dekretów. M. in. przyjęto projekt dekretu w sprawie obniżenia wysokości odsetek prawnych (sądowych) oraz projekty, regulujące niektóre zagadnienia z zakresu miejskiego kredytu długoterminowego. Wymienione projekty postanowiono przedłożyć najbliższej Radzie Ministrów do aprobaty.

Ponadto Komitet Ekonomiczny Ministrów rozważał sprawę robotników w przedsiębiorstwach państwowych, których wynagrodzenia za dany miesiąc pracy wypłacane są normalnie w połowie następnego miesiąca, a więc za listopad wypłacone będą w grudniu r. b. Ponieważ intencją ustawodawcy było pobranie w okresie 24-miesięcznym specjalnego podatku od wynagrodzeń, wypłacanych z funduszy publicznych — przeto zarobki listopadowe winny być wyłączone od tego opodatkowania, rozpoczynającego się od dn. 1 XII r. b. Postanowiono, że wypłaty te będą przyspieszone i zarachowane na listopad. Powołana też została odpowiednia komisja dla rozpatrzenia obciążeń podatkowych robotników w przedsiębiorstwach państwowych i komunalnych.

Na zakończenie ustalono wykaz projektów ustaw gospodarczych, które w ciągu nadchodzącej sesji będą przedłożone Izbowi Ustawodawczym.

**KARTELE W LICZBACH.** — Specjalnie aktualną stała się ostatnia publikacja Gł. Urz. Stat., poświęcona statystyce karteli w Polsce. Publikacja obejmuje statystykę organizacji kartelowych według ich form organizacyjnych, charakteru działalności, lat powstania i t. p.<sup>1)</sup>

Wstępny artykuł P. Dyrektora E. Szturm de Sztrema omawia znaczenie karteli w życiu gospodarczym i społecznym. W artykule zwrócono uwagę na zależność pomiędzy powstawaniem i działalnością karteli a poziomem i kształtowaniem się cen, stanem produkcji i zatrudnienia oraz wysokością płac w poszczególnych gałęziach produkcji. Celem karteli nie jest usunięcie konkurencji, lecz monopolistyczny dochód. Cel ten zaś może być osiągnięty zarówno przez podniesienie cen, jak i przez obniże-

Należy więc spodziewać się, że te same korzystne dla życia gospodarczego skutki pociągną za sobą ostatnie decyzje, niewyczerpujące zresztą wszystkich zamierzeń Rządu.

Janusz Rakowski

nie kosztów produkcji lub przy równoczesnym zastosowaniu obu środków. O ile podniesienie dochodów przez obniżenie kosztów produkcji zdarza się naogół rzadko, o tyle podniesienie cen sprzedażnych jest najczęściej stosowanym środkiem zwiększenia dochodów. Przytem im silniejsze są gospodarczo monopole, tem większe są ich dochody. Inna rzecz, że monopole nie mogą podnosić swego dochodu bezgranicznie, gdyż w pewnym momencie działalność, zmierzająca ku zwiększeniu dochodów, obraca się przeciw samemu monopolowi. Należy podkreślić, że dla utrzymania monopolistycznej ceny odnośnie zrzeszenia nie tylko zazwyczaj nie rozwijają, ale niekiedy niszczą siły produkcyjne.

Naogół kartele powstają najłatwiej w dziedzinie wydobywania surowców, aczkolwiek bardzo trwałe kartele występują przy produkcji półfabrykatów, a również i wyrobów gotowych. Niektóre gałęzie powstają odrazu z tendencjami monopolistycznymi, jak np. produkcja sztucznego jedwabiu, przemysł kauczukowy, produkcja nawozów sztucznych i t. p. Jeżeli chodzi o historję karteli w Polsce, to można jedynie stwierdzić, że pęd do kartelizacji wzrasta; żadnej jednak zależności od konjunktury bądź polskiej bądź międzynarodowej nie da się zauważyć; należy zatem przypuszczać, że w dzisiejszej fazie rozwoju gospodarczego kartele powstają przy wszelkich okolicznościach gospodarczych.

Stuszność twierdzenia o wpływie karteli w kierunku zwykłym na ceny poparta jest poniższem zestawieniem wskaźnika cen hurtowych, obliczanego przez G. U. S. na podstawie metody, opracowanej przez Instytut Badania Konjunktur Gospodarczych i Cen:

	1929	1930	1931	1932	1933	1934
	(1 9 2 8 r. = 1 0 0)					
Art. przemysłowe						
ogółem . . . . .	99	90	77	68	61	60
skartelizowane . . . . .	107	106	102	97	86	82
nieskartelizowane . . . . .	96	85	70	58	54	54
Surowce . . . . .	97	84	70	62	58	58
skartelizowane . . . . .	112	111	107	103	91	87
nieskartelizowane . . . . .	90	69	50	39	42	45
Półfabrykaty . . . . .	97	88	75	65	60	57
skartelizowane . . . . .	103	102	99	93	84	78
nieskartelizowane . . . . .	95	82	65	52	50	50
Wyroby gotowe . . . . .	100	97	85	74	65	63
skartelizowane . . . . .	110	104	95	93	83	77
nieskartelizowane . . . . .	101	97	84	73	64	62

Wskaźnik, w ten sposób obliczony, nie daje oczywiście wiernego obrazu wpływu faktu kartelizacji, zwłaszcza jeżeli się uwzględni, że skład wskaźnika zmienia się z miesiąca na miesiąc. Wskaźnik cen, obliczony metoda łańcuchową, której szczegółowe omówienie znaleźć można we wspomnianym wyżej artykule P. Szturm de Sztrema, daje dokładniejszy obraz:

	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	Grudzień 1934
Art. przemysłowe								
ogółem								
skartelizowane	0	+ 7	+ 7	+ 4	- 1	-11	-14	-19
nieskartelizowane	0	- 4	-15	-30	-41	-47	-48	-49
Surowce								
skartelizowane	0	+12	+11	+ 7	+ 3	-10	-14	-21
nieskartelizowane	0	-10	-31	-50	-59	-59	-57	-58
Półfabrykaty								
skartelizowane	0	+ 3	+ 3	+ 1	- 5	-12	-16	-19
nieskartelizowane	0	- 5	-18	-35	-47	-51	-53	-55

<sup>1)</sup> „Statystyka karteli w Polsce”, — „Statystyka Polski”, serja C, zes. 28/1935 r.



Wyroby gotowe skartelizowane	0	+10	+15	+5	+2	-9	-14	-16
nieskartelizowane	0	+0	-7	-19	-30	-38	-40	-42

Z zestawienia tego widać, że najsilniejszy spadek wykazują ceny surowców nieskartelizowanych. Zauważyć przytem należy, że podczas gdy spadek cen artykułów skartelizowanych datuje się dopiero od 1932 r., spadek cen artykułów nieskartelizowanych miał miejsce już w 1929 r.

O ile wpływ kartelizacji na poziom cen daje się naogół dość łatwo określić, gdyż można się posługiwać danymi o cenach poszczególnych towarów i śledzić zmiany, zachodzące w cenach tych towarów, o tyle statystyka zatrudnienia, jak również statystyka zarobków daje tylko liczby, odnoszące się do załóg robotniczych, zatrudnionych w przedsiębiorstwach określonego rodzaju, które mogą produkować częściowo artykuły skartelizowane, częściowo artykuły nieskartelizowane. Niesposób jest zatem określić, jaki zespół robotników zatrudniony jest w tej czy innej produkcji. Z uwagi na powyższą trudność ograniczono się do przykładowego naświetlenia zagadnienia, opierając się na przemyśle papierniczym i tekturowym, jako przemysłach stosunkowo najmniej złożonych. Badanie wykazuje, że liczba robotników, zatrudnionych w fabrykach nieskartelizowanych, w stosunku do całości zatrudnienia w danym przemyśle ma tendencję do obniżania się. Rzeczywiście kartel siłą dąży do ujęcia w miarę możliwości wszystkich zakładów i rozszerzenia swych wpływów. Z badań wynika następnie, że zakłady skartelizowane wykazują wyraźną tendencję do obniżania stanu zatrudnienia, natomiast zakłady nieskartelizowane wykazują dążność, i to bardzo mocną, do podniesienia stanu zatrudnienia. Przy stabilizacji cen, do której dąży kartel, albo też przy zaledwie nieznacznym ich obniżeniu, zakłady skartelizowane zgodnie z decyzjami kartelu dążą do obniżenia produkcji, a tem samem do zmniejszenia zatrudnienia, zakłady zaś nieskartelizowane korzystają z tej okoliczności i starają się produkcję rozszerzyć, a tem samem zwiększając stan zatrudnienia.

Druga część publikacji G. U. S. — po artykule wstępnym P. Dyr. Szturm de Sztrema — poświęcona jest statystyce karteli. Statystyką objęto na koniec 1934 r. 216 istniejących porozumień kartelowych krajowych i 108 porozumień międzynarodowych, w których uczestnikami są polskie przedsiębiorstwa. 208 porozumień krajowych i 97 porozumień międzynarodowych dotyczą

przemysłu i handlu, 1 porozumienie przypada na banki, 6 — na ubezpieczenia, a 12 — na transport. Największa liczba porozumień z grupy przemysłu i handlu przypada na przemysł metalowy (48), chemiczny (46), spożywczy (23).

Liczba karteli w Polsce — oczywiście niezależnie od ich wagi i faktycznego działania — stale wzrasta. Jeżeli chodzi o datę powstawania krajowych porozumień kartelowych, wypadła podkreślić, że tylko 3 pochodzą sprzed 1918 r., w latach 1920 ÷ 1925 powstało 14 porozumień, w latach 1926 ÷ 1931 — 71, a w latach 1932 ÷ 1934 — 128, z czego w 1934 r. — 58. Najsilniejszy zatem rozwój, ilościowo biorąc, wykazuje kartelizacja w latach 1933 i 1934, i to w przemysłach: metalowym, chemicznym i papierniczym. Największa liczba karteli międzynarodowych nowopowstałych przypada na rok 1930 (23). W porozumieniach kartelowych największa liczba przypada na porozumienia producentów (80%); porozumienia kupców stanowią 16%, porozumienia producentów z kupcami — 4% ogólnej liczby porozumień krajowych. Pod względem form organizacyjnych przeważają w porozumieniach syndykaty — 41%, konwencje — 34%, konwencje z biurem kontrolnym lub rozdzielczym — 23%. Przeważająca liczba porozumień kartelowych dotyczy sprzedaży (78), produkcji (12), sprzedaży i produkcji (64). Moment bezpośredniego regulowania cen przez porozumienia kartelowe występuje w 175 porozumieniach krajowych i w 50 międzynarodowych. 146 porozumień krajowych reguluje charakter płatności, kontyngentowanie zbytu w kraju reguluje 113 porozumień, produkcji — 93 porozumień, eksportu — 46 porozumień. Podział zysków występuje 58 razy w porozumieniach krajowych i 14 razy w międzynarodowych. W 10 wypadkach Polska otrzymuje od firm zagranicznych odszkodowanie za ograniczenia eksportu z Polski, w 3 wypadkach Polska wypłaca odszkodowanie za ograniczenie importu do Polski.

Ogólna liczba wypadków ograniczenia produkcji przez kartele krajowe wynosi 119, w tem 95 przypadków częściowego ograniczenia i 24 całkowitego unieruchomienia. Pod względem liczby uczestników poszczególnych porozumień krajowych najczęściej występują porozumienia krajowe, wykonane przez 2 uczestników (52 porozumień), po 3 uczestników (36 porozumień), po 4 uczestników (23 porozumienia). Liczba firm skartelizowanych wynosi w przybliżeniu 4 422. Z objętych kartelizacją firm — 278 uczestniczy w więcej niż jednym porozumieniu, 95 firm uczestniczy w 3 porozumieniach i t. p.

J.

## GÓRNICCTWO I PRZEMYSŁ

### GÓRNICCTWO WĘGLOWE

**STAN PRZEMYSŁU WĘGLOWEGO W PAŹDZIERNIKU 1935 R.** — Początek sezonu jesiennego, pod wpływem normalnego o tej porze ożywienia, zaznaczył się poważnym wzrostem zbytu węgla zarówno na rynku krajowym jak i w eksporcie, przyczem podkreślić należy, że zbył krajowy nie tylko przewyższał odpowiedni zbył we wrześniu r. b., ale i w październiku 1934 r. W wyniku wzrostu zbytu ogólnego zwiększyło się wydobycie o 10·98%, natężenie zaś produkcji, t. j. przeciętne dzienne wydobycie, w związku z większą o 2 liczbą dni roboczych w październiku w porównaniu z wrześniem (27 wobec 25) — wzrosło w stopniu znacznie mniejszym, a mianowicie o 2·45%, i wynosiło ok. 104·5 tys. t. W przemyśle koksierskim — również pod wpływem sezonowego ożywienia — zaznaczyła się pewna poprawa zarówno w dziedzinie produkcji, jak i zbytu ogólnego. W przemyśle brykietarskim nastąpiło pewne pogorszenie zarówno w zakresie produkcji, jak i zbytu krajowego.

Liczbowo stan przemysłu węglowego w październiku — według danych tymczasowych — wykazuje następujące zestawienie (w tys. tonn):

Rejony węglowe	Wydobycie	Zbyt w kraju <sup>1)</sup>	Eksport	Zapasy na zwalach <sup>2)</sup>
Śląski . . . . .	2 069	1 230	747	963
Dąbrowski . . . . .	547	363	131	335
Krakowski . . . . .	210	181	—	96
Razem:	2 826	1 774	878	1 394
Wrzesień 1935 . . . . .	2 544	1 597	790	1 475
Październik 1934 . . . . .	2 853	1 488	1 025	1 772

Z danych tego zestawienia wynika, że wydobycie węgla kamiennego w październiku wzrosło o 282 tys. t w stosunku do września r. b., a zmalało o 27 tys. t w porównaniu z październikiem 1934 r. Zanotować przytem należy, że wzrost wydobycia, chociaż w stopniu nierównomiernym, objął wszystkie rejony węglowe. Ogólne wydobycie węgla kamiennego od początku roku, t. j. w okresie styczeń ÷ październik 1935 r., wynosiło

<sup>1)</sup> Bez zużycia własnego kopalń i deputatów.

<sup>2)</sup> Obliczono przy uwzględnieniu węgla, zużytego na cele własne kopalń, na deputaty oraz węgla, skreślonego przy sprawdzaniu zapasów.



23 510 tys. t — wobec 23 576 tys. t w analogicznym okresie 1934 r. Przeciętne dzienne wydobycie w październiku — przy 27 dniach roboczych — wynosiło ok. 1045 tys. t, a zatem wzrosło w porównaniu z wrześniem o ok. 25 tys. t.

Ogólny zbył węgla kamiennego w październiku wzrósł o 265 tys. t w stosunku do września r. b. Ponieważ zbył krajowy wzrósł w tym samym stosunku do eksportu, przeto ustosunkowanie się zbytu krajowego do eksportu w październiku w porównaniu z wrześniem nie uległo zmianie. Udział zbytu krajowego w ogólnym zbyciu węgla wynosił 66·89%, a eksportu — 33·11%.

Zbył krajowy węgla kamiennego w październiku w stosunku do września wzrósł o 177 tys. t (11·08%), pozostając również większy o 286 tys. t w stosunku do października 1934 r. Zbył krajowy od początku roku wynosił 13 780 tys. t — wobec 12 673 tys. t w analogicznym okresie 1934 r., a zatem wzrósł o 1 107 tys. t (8·73%).

Udział poszczególnych grup odbiorców w październiku w porównaniu z wrześniem przedstawiał się następująco:

	Wrzesień		Październik	
	tys. tonn	%	tys. tonn	%
Przemysł . . . . .	808	50·60	859	48·42
Koleje żelazne . . . . .	269	16·84	327	18·43
Pozostali odbiorcy (przeważnie węgiel dla opału domowego) . . . . .	520	32·56	588	33·15

Jak wynika z powyższego zestawienia, wzrost zbytu krajowego został spowodowany zwiększonym odbiorem węgla ze strony wszystkich grup odbiorców, przyczem stosunkowo najsilniej wzrosło zapotrzebowanie kolei i na opał domowy, natomiast odbiór węgla ze strony przemysłu wzrósł tylko w nieznacznym stopniu.

Odbiór węgla ze strony przemysłu w październiku wzrósł o 51 tys. t (6·31%). Na wzrost odbioru węgla wpłynęło przede wszystkim zwiększone zapotrzebowanie ze strony przemysłu włókienniczego, papierniczego oraz koksowni i rolnictwa, a w mniejszej mierze przemysłu chemicznego, solnego, naftowego, gazowni oraz brykietowni. Zmalał natomiast odbiór węgla ze strony tych gałęzi przemysłowych, które wkraczały w okres martwej koniunktury, a więc cukrowni oraz przemysłu cementowego, ceramicznego łącznie z cegielniami i wapiennikami. Odbiór węgla ze strony innych gałęzi przemysłu w październiku utrzymał się mniej więcej na poziomie poprzedniego miesiąca.

Eksport<sup>1)</sup> węgla kamiennego w październiku w porównaniu z wrześniem wzrósł o 88 tys. t (11·14%) do 878 tys. t, pozostając o 147 tys. t niższy od wywozu w analogicznym okresie 1934 r.

Zapasy węgla na zwalach kopalnianych w miesiącu sprawozdawczym zmalały o 81 tys. t i wynosiły w końcu października 1 394 tys. t., przyczem spadek zapasów tłumaczy się częściowo sprzedażą węgla z zapasów, częściowo zaś skreśleniem pewnej ilości węgla, jako zniszczonego wskutek długiego leżenia na zwalach.

Liczba robotników, zapisanych w kopalniach węgla kamiennego w październiku, wzrosła o 217, jak to wynika z następującego zestawienia:

Rejony	Wrzesień	Październik
Śląski . . . . .	44 446	44 622
Dąbrowski . . . . .	18 020	18 037
Krakowski . . . . .	6 534	6 558
Razem:	69 000	69 217

Ceny węgla w kraju pozostały niezmienione. Ceny węgla eksportowego fob Gdynia/Gdańsk uległy pewnej sezonowej poprawie i wynosiły dla grubych gatunków węgla górnośląskiego sh 10/6—13/9 w zależności od kraju przeznaczenia.

Frachty morskie na przewóz węgla przy mocnej tendencji kształtowały się wybitnie wyżkowo, zwłaszcza do portów morza Śródziemnego oraz do portów skandynawskich. Za statek ok. 3 000 tonn płacono: Sztokholm 4/9, Göteborg 4/9, Kopenhaga, Aarhus 4/6, Tromsøe 6/-, Oslo 5/6, Bergen, Drondjem, Stavanger 6/-, Helsingør 4/9, Ryga 4/6, Reval 4/6, Rouen fr. 27, Bordeaux 30, Nantes 30, Nice sh 12/6, Amsterdam, Rotterdam 5 6, Antwerpja 4/9, Barcelona 10/9, Algier/Bona, Philippeville,

Sfax/Oran 11/9, Malta 12/-, Wenecja, Livorno-Spezia 11/9, Genova-Savona 11/3, Buenos Aires 10/9, Rio de Janeiro 11/-, porty Jugosławiji 10/6.

Produkcja koksu w październiku wynosiła 130 235 t — wobec 113 805 t we wrześniu, a zatem wzrosła o 17 430 t (15·44%). Natomiast natężenie produkcji — w związku z większą w październiku o 1 liczbą dni roboczych w porównaniu z wrześniem — wzrosło w stopniu nieco mniejszym, a mianowicie o 11·07%. Od początku roku wyprodukowano koksu 1 139 740 t — wobec 1 095 986 t w analogicznym okresie 1934 r., a zatem o 43 754 t (3·99%) więcej. Ogólny zbył koksu w październiku 149 050 t — wobec 140 125 t we wrześniu, a zatem zwiększył się o 8 925 t (6·37%), przyczem spadek eksportu został nawet z pewną nadwyżką skompensowany wzmocnieniami wysyłkami na rynek wewnętrzny. Z ogólnego zbytu — na zbył krajowy przypada 112 797 t, a więc o 13 015 t (13·04%) więcej niż we wrześniu, a na eksport 36 253 t, czyli o 4 090 t (10·14%) mniej niż we wrześniu. Wzrost zbytu krajowego został wywołany zarówno zwiększeniem się odbioru koksu na cele opału domowego, jak i ze strony przemysłu. Odnosnie do poszczególnych gałęzi przemysłu, zanotować należy stosunkowo znaczny wzrost zapotrzebowania ze strony przemysłu hutniczo-żelaznego, a w mniejszej mierze — chemicznego oraz rolnictwa łącznie z jego przemysłami przetwórczymi. Spadek eksportu koksu tłumaczy się zmniejszeniem wysyłkami do Włoch i Szwecji, wzrósł natomiast wywóz do Austrii oraz wznowiono wysyłki do Grecji. Wysyłki do innych krajów utrzymały się mniej więcej na poziomie poprzedniego miesiąca. Ponieważ ogólny zbył koksu łącznie z zużyciem własnym koksowni był większy od produkcji — przeto zapasy koksu w październiku uległy dalszemu zmniejszeniu i wynosiły z końcem miesiąca sprawozdawczego 217 185 t. W związku z sezonowym ożywieniem koniunktury w przemyśle koksarskim w październiku załoga robotnicza zwiększyła się o 65 robotników i wynosiła z końcem miesiąca sprawozdawczego 1 957 osób.

Produkcja brykietów w październiku w porównaniu z wrześniem wzrosła o 2 025 t i wynosiła 19 332 t. Wzrósł również, chociaż w nieco mniejszym stopniu, ogólny zbył brykietów. Ponieważ wzrost produkcji był nieco większy od wzrostu ogólnego zbytu brykietów — przeto zapasy brykietów nieznacznie wzrosły i wynosiły z końcem miesiąca sprawozdawczego 1 089 t. Liczba robotników w brykietowniach w miesiącu sprawozdawczym wzrosła o 37 i wynosiła 203.

## PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY

**PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY W PAŹDZIERNIKU 1935 R.** — Październik na rynku włókienniczym Łódzi i przyniósł utrzymanie się naogół tendencji, związanej z ożywieniem sezonowym w tym przemyśle. Dotychczasowy bilans sezonu jesienno-zimowego jest pomyślniejszy aniżeli miniony sezon letni. Zapasy towarów z r. ub. są minimalne, na co wpłynęły ogólnie dyspozycje produkcyjne; ten dodatni moment wpłynął korzystnie na sprzedaż tkanin zimowych, których produkcja w całym szeregu fabryk wyprzedana została całkowicie. W zakresie produkcyjnym sytuacja w październiku kształtowała się korzystnie, zwłaszcza w przemyśle bawełnianym, gdzie uruchomienie wzrosło ze względu na podjęte już częściowo przygotowania producentów do przyszłorocznego sezonu wiosenno-letniego. W przemyśle wełnianym uruchomienie uległo częściowemu zmniejszeniu. Sytuacja finansowa na rynku włókienniczym Łodzi pod koniec miesiąca częściowo pogorszyła się wskutek pogłosek o wroście niewypłacalności odbiorców prowincjonalnych. Silniejszy nacisk na rynek pieniężny znalazł swe odbicie w redukcji gotówki na rynku dyskontowym oraz w braku pierwszorzędnej materjału wekslowego. Nieliczne transakcje realizowane były przez dyskontery naogół na krótkie terminy i tylko w zakresie materjału bezwzględnie pewnego. Banki prywatne natomiast przyjmowały do dyskonta znacznie ostrożniej, na co wpływało pogorszenie wypłacalności odbiorców. Wspomnieć należy o trudnościach produkcyjnych, na jakie napotyka przemysł włókienniczy w związku z restrykcjami przy imporcie surowca, o czem świadczy dalsza wyżka cen odpadków bawełnianych, które zwłaszcza w II połowie października zwiększyły się o ok. 5%. Analogiczne trudności zaobserwować się również dają w zakresie surowca wełnianego. Nadmienić przytem należy, że w związku z ograniczeniami przywozu rozwinęło się szkodliwe pośrednictwo, podrażające jeszcze znacznie surowiec wełniany.

Ze zjawisk dodatnich wspomnieć należy o wroście zakupów ze strony wsi. Zjawisko to sygnalizowane jest w całym szeregu ośrodków handlu włókienniczego, a w szczególności w handlu detalicznym stołecznym. Według prowizorycznej oceny wzrost zakupów artykułów włókienniczych przez konsumentów wię-

<sup>1)</sup> Liczby, dotyczące eksportu, omówiliśmy szczegółowo w zesz. 5/1935, str. 1 393.



skich określić można na 20 ÷ 25% w porównaniu ze stanem dotychczasowym. Zakupy te obejmują w przeważającej mierze tańsze artykuły ściśle sezonowe. Podkreślić przytem należy wzrost zakupów przez wieś tańszych wyrobów konfekcyjnych, a zwłaszcza palt; znalazło to swój wyraz w jednoczesnym zmniejszeniu zakupów chustek wełnianych, które stanowiły dotychczas główny przedmiot konsumpcji wiejskiej. W związku z tem producenci chustek przeliczają się na produkcję innych artykułów włókienniczych.

W wielkim przemyśle bawełnianym pracowało w początku października 41 400 robotników, przyczem liczba ta wzrastając doszła w ostatniej dekadzie do 44 500. Zwiększył się również odsetek robotników, pracujących pełne 6 dni w tygodniu, dochodząc do 33% ogólnej liczby zatrudnionych w wielkim przemyśle bawełnianym. Liczba przepracowanych robotniko-dni uległa dalszemu zwiększeniu i wynosiła w październiku 890 998. 6 dni w tygodniu pracowało w tym przemyśle 8 fabryk, 5 dni — 10, 4 dni — 11, 3 dni — 2 fabryki.

Rynek tkanin bawełnianych charakteryzowało dość duże ożywienie w zakresie towarów zimowych, tranzakcje obejmowały również towary białe i całoroczne. Ceny utrzymywały się na ogół na poziomie niezmiennym. Podkreślić należy, że w październiku szereg fabryk podjął już rokowania o dostawę większych partij tkanin bawełnianych na nadchodzący sezon wiosenno-letni, przyczem przewidywana jest dość znaczna produkcja artykułów bawełnianych, przerabianych ze sztucznym jedwabiem. Dodatkowo zjawiskiem jest tutaj niski poziom składów towarowych, przystosowanych do podaży rynkowej. O korzystnym skutku tego kształtowania się sytuacji producentów świadczą niezmiennie na ogół warunki pokrycia, które dopiero pod koniec miesiąca uległy częściowemu pogorszeniu, znajdując swój wyraz w pojawieniu się na rynku weksli o terminach, przekraczających 5 miesięcy.

Rynek przędzy bawełnianej notował słabnącą tendencję w zakresie zbytu. W związku z tem zaobserwować się dał częściowy wzrost zapasów, które przekroczyły 1 600 tys. kg. Rozmiary produkcji nie wykazały na ogół wydatniejszych zmian. Podkreślić jednak należy, że w ciągu 10 miesięcy r. b. przedziałnie bawełniane przekroczyły w zakresie konsumpcji i produkcji przędzy rozmiary spożycia i wytwórczości tego półfabrykatu w analogicznym okresie r. ub. Ceny przędzy bawełnianej wykazywały tendencję słabszą i pod koniec miesiąca notowane były następująco (w centach amer. za 1 kg): Nr. 16/1 36<sup>5</sup>, Nr. 20/1 38<sup>5</sup>, Nr. 24/1 40<sup>5</sup>, Nr. 32/1 45, Nr. 20/2 43, Nr. 24/2 45, Nr. 32/2 51.

Wielki przemysł wełniany w ostatniej dekadzie października zatrudniał 13 400 robotników, w porównaniu więc z wrześniem oznacza to wzrost stanu zatrudnienia. Zwiększyła się również liczba robotników, pracujących pełne 6 dni w tygodniu, która w połowie października wynosiła 53% ogółu zatrudnionych w wielkim przemyśle wełnianym. Analogiczny wzrost wykazała liczba przepracowanych robotniko-dni, dochodząc do 250 665. W przemyśle tym 6 dni w tygodniu pracowało 5 fabryk, 5 dni — 1, 4 dni — 5, 3 dni — 5.

Rynek tkanin wełnianych, równoległe z korzystnymi warunkami atmosferycznymi, notował wzrost obrotów. Ożywienie to osłabło dopiero pod koniec miesiąca. Ceny i warunki pokrycia nie uległy na ogół wydatniejszym zmianom. Wypłacalność pod koniec października pogorszyła się wobec oczekiwanych zwrotów ze strony przemysłu konfekcyjnego. Szczególnie poważne obroty notowano w dziale wełnianych towarów męskich, używanych zwłaszcza przy produkcji palt. Zakupy prowincji były tutaj dość znaczne, przyczem wypłacalność odbiorców prowincjonalnych była korzystna, co pozostawało w związku ze zwiększoną konsumpcją wsi.

Przedziałnictwo czesankowe w październiku odnotowało redukcję zarówno rozmiarów wytwórczości, jak i obrotów sprzedażnych, co wiąże się z normalnym zazwyczaj w tym okresie zakończeniem zimowej kampanij produkcyjnej. Ceny nie uległy wydatniejszym zmianom. Sprzedaż w kraju wyniosła przeszło 765 tys. kg, zapasy wynosiły ponad 1 335 tys. kg. Tranzakcje obejmowały w dużej mierze przędzę trykotażową, co pozostawało w związku z zwiększoną produkcją przemysłu dzianego. Korzystnie również kształtowała się sytuacja w przedziałnictwie wiganjowem. Uruchomienie przedziałni, pomimo kończącej się sezonu, dochodziło do 100%. Dość silny popyt na przędzę wiganjową przy stosunkowo niewielkiej podaży spowodował wzrost cen oraz całkowity brak niektórych gatunków tej przędzy. Dopiero pod koniec miesiąca nastąpiło zmniejszenie uruchomienia w związku z redukcją obrotów i nakładów.

W przemyśle dzianym, pomimo opóźnionego sezonu, zanotować należy szereg dodatnich momentów, do których w pierwszym rzędzie zaliczyć należy zupełną likwidację zapasów sezonu letniego. Umożliwiło to łatwą stosunkowo likwidację należności

za te artykuły. Na odcinku produkcji takim dodatnim czynnikiem jest ograniczenie konkurencji przedsiębiorstw anonimowych. Restrykcje kredytowe oraz obostżenia przy nabywaniu surowca stwarzają trudności produkcyjne dla przemysłu anonimowego. W zakresie zbytu ujemnym czynnikiem jest ograniczenie zakupów ze strony Gdańska, który zazwyczaj zakupywał większe partje wyrobów dzianych. W sezonie tegorocznym odbiorcy gdańscy zrealizowali tylko kilka mniejszych tranzakcyj, likwidując jednocześnie swe stare zobowiązania. Niezależnie od tych momentów poprawa ogólna sytuacji w przemyśle dzianym znalazła swój wyraz w pewnym wzroście rentowności. Ceny artykułów dzianych były o ok. 5% wyższe aniżeli w r. ub. Terminy pokrycia wekslowego dochodzą w tej branży do 5 miesięcy. Wypłacalność kształtowała się na ogół korzystnie. Na podkreślenie zasługują próby eksportu białizny trykotażowej do Szwajcarii. Dotychczasowy przebieg sezonu w przemyśle dzianym kształtuje się pomyślniej aniżeli w r. ub.

W farbiarniach i wykończalniach sytuacja pozostawała pod znakiem dobiegającej już końca produkcji sezonowej, co spowodowało zmniejszenie zatrudnienia w tych przedsiębiorstwach. Na podkreślenie zasługują poczynania organizacyjne, zmierzające do uzdrowienia warunków produkcyjnych

W przemyśle sztucznego jedwabiu produkcja wykazywała dość poważny wzrost przy jednoczesnym zwiększeniu się zapotrzebowania na ten półfabrykat. Ceny nie wykazywały poważniejszych zmian.

W średnim przemyśle pracowało w październiku ogółem 10 168 robotników, zatrudnionych w 87 fabrykach. Z tej liczby—6 dni w tygodniu pracowało 59 fabryk, zatrudniających 5 890 robotników.

W przemyśle bielskim obroty sprzedażne w październiku kształtowały się na ogół korzystnie. Produkcja przedziałni wobec zakończonego okresu wytwórczości dla potrzeb sezonu jesienno-zimowego częściowo zmniejszyła się. Ceny kształtowały się bez wydatniejszych zmian z tendencją mocniejszą, co wiązało się z trudnościami w dziedzinie surowcowej. Również i przedziałnie zgrzebne ograniczyły częściowo produkcję. Wypłacalność odbiorców była zadowalająca. Wspomnieć należy o wysunięciu przez pewne koła przemysłu bielskiego koncepcji wydania zakazu tworzenia przedsiębiorstw włókienniczych na pewien okres czasu. Posunięcie to miałoby, zdaniem przemysłu bielskiego, opanować konkurencję anonimowych przedsiębiorstw.

Przemysł białostocki w październiku notował zwiększenie produkcji, pozostające w związku z zawarciem większej tranzakcji na dostawę partij płaszczy i kocy dla Ameryki Południowej. Obroty na rynku wewnętrznym były zadowalające przy niezmiennych na ogół cenach i warunkach pokrycia.

M. K.

## EKSPORT WŁÓKIENNICZY W PAŹDZIERNIKU

1935 R. — W miesiącu sprawozdawczym eksport artykułów włókienniczych z okręgu łódzkiego — na podstawie danych Delegatury Państwowego Instytutu Eksportowego w Łodzi — wykazuje wzrost w porównaniu z wrześniem r. b. o 143 q (4%) co do ilości oraz o 45 tys. (2%) co do wartości; zwiększyła się, mianowicie, wartość wywozu następujących pozycji (w tys. zł): przędzy wełnianej czesankowej — o 48, tkanin wełnianych i półwełnianych — o 15, przędzy bawełnianej — o 29, tkanin pluszowych i welwetów bawełnianych — o 8, materiałów filcowych — o 12, odzieży — o 21, natomiast zmniejszyła się: tkanin bawełnianych — o 46, wyrobów dzianych bawełnianych — o 23 oraz stożków i kapeluszy — o 33. W porównaniu z październikiem r. ub. zaznaczył się spadek ilościowo o 834 q (20%) i wartościowo o 45 578 tys. (19%), spowodowany redukcją wywozu odzieży o 281 tys., przędzy bawełnianej — o 215 tys., tkanin bawełnianych o 125 tys. oraz wyrobów dzianych bawełnianych.

Należy podkreślić, iż eksport odzieży kształtuje się na ogół w r. b. pomyślnie, gdyż w okresie 10 miesięcy r. b. wywieźliśmy tego artykułu na sumę 7 697 tys., podczas gdy w tym samym okresie r. ub. wywóz wynosił 6 868 tys.; spadek zatem tej pozycji wywozu, zanotowany w październiku, jest przejściowy. Inaczej przedstawia się natomiast w perspektywie 10 miesięcy r. b. sprawa wywozu tkanin bawełnianych i wyrobów dzianych. O trudnościach, jakie napotyka ten wywóz, wspominaliśmy w poprzednich sprawozdaniach; spodziewać się należy, iż w ciągu najbliższych miesięcy nastąpi poprawa w tych gałęziach produkcji eksportowej z uwagi na podjętą akcję wzmoczenia eksportu tych artykułów.

Z ogólnej liczby wywozu z okręgu łódzkiego, wynoszącej 3 255 q wartości 2 339 tys., przypada: na przędzę wełnianą czesankową 1 285 q wartości 1 190 tys., tkaniny wełniane



i półwełniane 129 q —  $\bar{x}$  140 tys., przędzę bawełnianą barwioną i niebarwioną 131 q —  $\bar{x}$  39 tys., tkaniny bawełniane 349 q —  $\bar{x}$  93 tys., tkaniny pluszowe i welwety bawełniane 32 q —  $\bar{x}$  38 tys., materiały filcowe 53 q —  $\bar{x}$  44 tys., wyroby dziane bawełniane 34 q —  $\bar{x}$  15 tys., odzież 1031 q —  $\bar{x}$  629 tys., stożki wełniane do kapeluszy i kapelusze wełniane 18 q —  $\bar{x}$  22 tys., berety wełniane 46 q —  $\bar{x}$  60 tys.

Udział najważniejszych artykułów wywozu włókienniczego łódzkiego w październiku r. b. w stosunku do wartości ogólnego wywozu przedstawia się następująco: przędza wełniana czesankowa 50%, odzież — 26%, tkaniny wełniane i półwełniane — 6%, tkaniny bawełniane — 4%, a więc udział ten nie uległ zasadniczej zmianie w porównaniu z poprzednim miesiącem.

Przędza wełniana czesankowa eksportowana była ogółem do 15 krajów. Najważniejszymi odbiorcami są: Holandia, dokąd wywieziono za  $\bar{x}$  332 tys., następnie Rumunia — 268 tys., Austria — 180 tys.; z innych ważniejszych krajów odbiorczych wymienić należy (w tys.  $\bar{x}$ ): Bułgarię — 92, Anglię — 75, Grecję — 66, Jugosławję — 43; zwiększył się wywóz tego artykułu do Holandji, Bułgarii, Jugosławji, Grecji, uległ natomiast redukcji — do Rumunii, Anglii, Czechosłowacji, Indji Brytyjskich.

Odzież męska i dziecięca ( $\bar{x}$  574 tys.), stanowiąca 91% wartości wywozu odzieży, znajdowała zbyt głównie w Anglii ( $\bar{x}$  323 tys. — 56%), Holandji ( $\bar{x}$  101 tys. — 17%), Francji ( $\bar{x}$  68 tys. — 11%).

Eksport włókienniczy z okręgu łódzkiego był kierowany ogółem do 46 krajów. Na rynki pozaeuropejskie wywieziono towarów na sumę  $\bar{x}$  416 tys., t. j. 17%; spadek wywozu na rynki pozaeuropejskie (we wrześniu r. b. — 25%) wynika ze zmniejszenia wywozu do Palestyny, Indji Brytyjskich, Związku Południowo-Afrykańskiego i Iraku — o  $\bar{x}$  163 tys. (7%). Najważniejszymi odbiorcami łódzkich wyrobów włókienniczych były (w tys.  $\bar{x}$ ): Anglia — 476, Holandia — 450, Rumunia — 268, Austria — 197, Bułgaria — 92, Jugosławja — 91, Indje Brytyjskie — 88. W miesiącu sprawozdawczym zwiększył się w stosunku do września r. b. eksport (w tys.  $\bar{x}$ ): do Anglii (23), Rumunii (46), Bułgarii (76), Grecji (46) i Francji (74).

Przeciętna wartość eksportowa 1 q wyrobów okręgu łódzkiego wynosiła  $\bar{x}$  718 — wobec  $\bar{x}$  737 we wrześniu; wartość ważniejszych artykułów przedstawiała się następująco: przędza wełniana czesankowa —  $\bar{x}$  926, odzież —  $\bar{x}$  610, tkaniny wełniane i półwełniane —  $\bar{x}$  1085, tkaniny bawełniane —  $\bar{x}$  266.

Wywóz z okręgu białostockiego — na podstawie danych Delegatury Państwowego Instytutu Eksportowego w Białymstoku — wykazuje w dalszym ciągu spadek posezonowy. Ogólna liczba wywozu tego okręgu w miesiącu sprawozdawczym wynosiła 798 q wartości  $\bar{x}$  253 tys. W porównaniu z poprzednim miesiącem r. b. spadek wynosi 489 q (38%) wagowo oraz  $\bar{x}$  162 tys. (39%) wartościowo, natomiast w stosunku do października r. ub. nastąpiło nieznaczne zmniejszenie wywozu, a mianowicie o 85 q (9%) pod względem ilości, a o  $\bar{x}$  82 tys. (24%) pod względem wartości. Dysproporcja między spadkiem ilościowym i wartościowym (w porównaniu z październikiem r. ub.) jest wynikiem m. in. wzrostu wywozu tańszych wyrobów, jakimi są kocy, przy jednoczesnym poważnym zmniejszeniu wywozu tkanin wełnianych, a więc wyrobów droższych.

W miesiącu sprawozdawczym przedmiotem wywozu były: tkaniny wełniane 460 q wartości  $\bar{x}$  156 tys., kocy 272 q —  $\bar{x}$  68 tys., odzież 61 q —  $\bar{x}$  26 tys., stożki wełniane do kapeluszy 4 q —  $\bar{x}$  5 tys. W stosunku do września zmniejszył się wywóz tkanin wełnianych o  $\bar{x}$  104 tys. (40%), koców o  $\bar{x}$  41 tys. (37%); wywóz odzieży i stożków utrzymał się na poziomie wrześniowym. Tkaniny wełniane eksportowano do 10 krajów, w tem (w tys.  $\bar{x}$ ) do: Chin — 43, Afryki Południowej — 34, Indji Brytyjskich — 25, Mandżurji — 13, Syrii — 12, Persji — 10. Najpoważniejszym odbiorcą koców z liczby 9 krajów odbiorczych jest Afryka Południowa, dokąd wywieziono tego artykułu za  $\bar{x}$  25 tys., następnie Palestyna —  $\bar{x}$  10 tys. i Egipt —  $\bar{x}$  9 tys.

Wartość eksportowa 1 q tkanin wełnianych wynosiła  $\bar{x}$  339, koców  $\bar{x}$  250, natomiast przeciętna wartość eksportowa 1 q wyrobów białostockich wynosiła  $\bar{x}$  317 (we wrześniu r. b. —  $\bar{x}$  322, w sierpniu —  $\bar{x}$  298).

Rynek Afryki Południowej jest obecnie dla okręgu białostockiego rynkiem sezonowym zarówno w dostawach tkanin wełnianych, jak i koców. Zainteresowanie rynkiem Unji Południowo-Afrykańskiej, jako reprezentującym duże możliwości odbiorcze, przejawiało się w utworzeniu we wrześniu r. b. przez kilka firm wspólnego biura sprzedaży dla prowadzenia planowej akcji eksportowej, mającej na celu usunięcie konkurencji wzajemnej firm białostockich. Ostatnio rynkiem tym zainteresowały się również inne firmy białostockie, wobec czego należy przypuszczać, iż ramy utworzonej organizacji eksportowej zostaną rozszerzone. Pertraktacje firm białostockich w tej sprawie są w toku.

Z rynku południowego afrykańskiego otrzymano poważniejsze zamówienia na kocy. Z Chin i Syrii wpłynęły zamówienia na tkaniny.

Eksport z okręgu bielskiego — na podstawie danych Związku Eksporterów Przemysłu Włókienniczego w Bielsku — wzrósł w porównaniu z październikiem r. ub. o 59 q (121%) pod względem ilości, a o  $\bar{x}$  81 tys. (42%) pod względem wartości, co tłumaczyć należy wydatnem zwiększeniem wywozu stożków wełnianych do kapeluszy, a mianowicie z  $\bar{x}$  18 tys. w r. ub. do  $\bar{x}$  144 tys. w r. b. Ogólna liczba wywozu tego okręgu wynosi 173 q wartości  $\bar{x}$  271 tys. W porównaniu z poprzednim miesiącem oznacza to nieznaczny spadek, a mianowicie ilościowo o 8 q (4%), wartościowo zaś o  $\bar{x}$  20 tys. (7%). Tkanin wełnianych wywieziono 50 q wartości  $\bar{x}$  122 tys., stożków wełnianych do kapeluszy 119 q —  $\bar{x}$  144 tys., tkanin bawełnianych 4 q —  $\bar{x}$  5 tys.

Tkaniny wełniane znajdowały zbyt w 11 krajach, przyczem wywieziono (w tys.  $\bar{x}$ ): do Argentyny — 59, Jugosławji — 22, Węgier — 11, Palestyny — 10. W porównaniu z poprzednim miesiącem zmniejszył się wywóz do Jugosławji — o  $\bar{x}$  67 tys., natomiast wzrósł do Argentyny — o  $\bar{x}$  51 tys. Opierając się na liczbach wywozu tkanin w okresie 10 miesięcy r. b. zaznaczyć należy, iż spośród krajów pozaeuropejskich Argentyna zajmuje pierwsze miejsce w wywozie tych wyrobów z Polski, trzecie zaś miejsce pod względem kierunków wywozu tego artykułu (pierwsze — Jugosławja, drugie — Węgry).

Na rynki pozaeuropejskie wywieziono 59% wartości ogólnego wywozu tkanin (we wrześniu 15%).

Eksport stożków do kapeluszy kierowany był w miesiącu sprawozdawczym do 8 krajów, w tem (w tys.  $\bar{x}$ ): Stany Zjednoczone — 51, Anglia — 61, Holandia — 20, Estonia — 6, Egipt — 5. Zamówienia na stożki napływają w dalszym ciągu, głównie zaś ze Stanów Zjednoczonych.

O pomyślnym rozwoju tej gałęzi produkcji eksportowej świadczą liczby wywozu, a mianowicie: w okresie 10 miesięcy r. b. wywóz stożków z okręgu bielskiego wyniósł 738 q wartości  $\bar{x}$  845 tys., podczas gdy w analogicznym okresie r. ub. wywóz ten wyrażał się liczbą 208 q wartości  $\bar{x}$  260 tys.

Wartość 1 q eksportowanych wyrobów tego okręgu wynosiła  $\bar{x}$  1 509 — wobec  $\bar{x}$  1 608 we wrześniu r. b.

Ogólny wywóz wyrobów włókienniczych z 3 okręgów w październiku wyniósł ogółem 4 226 q wartości  $\bar{x}$  2 863 tys. t., a więc zmniejszył się w stosunku do października r. ub. ilościowo o 824 q (16%) oraz wartościowo o  $\bar{x}$  579 tys. (16%), a w odniesieniu do września r. b. — o 354 q (7%) pod względem wagi przy nieznacznym wzroście wartościowym, a mianowicie o  $\bar{x}$  63 tys. (2%).

Kształtowanie się wywozu włókienniczego w okresie 10 miesięcy r. b. w porównaniu z analogicznym okresem r. ub. — na podstawie danych delegatur P. I. E. w Łodzi i Białymstoku oraz Związku Eksporterów Przemysłu Włókienniczego w Bielsku — ilustruje poniższe zestawienie:

Okręgi	Eksport w okresie 1/I — 31/X				Wzrost (+) lub spadek (—) w 1935 r.			Wartość eksportowa 1 q		Wzrost lub spadek wartości eksportowej w 1935 r. w stos. do 1934 r.	
	1935		1934		w stos. do 1934 r.			1/I — 31/X 1935	1/I — 31/X 1934		
	q	tys. $\bar{x}$	q	tys. $\bar{x}$	q	%	tys. $\bar{x}$	%	$\bar{x}$		
Łódzki . . . . .	30 872	21 968	33 858	23 807	— 2 986	8	— 1 839	7	711	703	+ 1
Białostocki . . . . .	17 690	5 812	17 562	6 757	+ 128	0.7	— 945	14	329	385	— 14
Bielski . . . . .	1 208	2 047	706	1 662	+ 502	71	+ 385	23	1 694	2 354	— 28
Ogółem:	49 770	29 827	52 126	32 226	— 2 356	4	— 2 399	7	599	618	— 3

Z liczb tych wynika, iż spadek eksportu w okresie 10 miesięcy r. b. wynosi wagowo 4%, wartościowo 7% w stosunku do r. ub. Z liczb przeciętnej wartości eksportowej należy wyprowadzić następujące wnioski: nieznaczny wzrost wartości towa-

rów, eksportowanych z okręgu łódzkiego, jest wypadkową wahań, jakie zaszły w tym okresie w cenach poszczególnych towarów przy jednoczesnym uwzględnieniu wzrostu lub spadku liczb wywozu tych artykułów; spadek ceny przędzy wełnianej



czesankowej (z  $\text{zł}$  1077 za 1 q do  $\text{zł}$  891) oraz tkanin bawełnianych i wełnianych (z  $\text{zł}$  641 do  $\text{zł}$  678) został wyrównany wzrostem cen odzieży (z  $\text{zł}$  620 do  $\text{zł}$  663) i niektórych innych artykułów. Spadek wartości artykułów, eksportowanych z okręgu białostockiego, jest wynikiem zarówno niższej cen sprzedaży, jak i przesunięć, jakie zaszły w gatunkach eksportowanych towarów, a mianowicie wzrostu wywozu koców — artykułu, tańszego od tkanin. Podobne przyczyny tłumaczą spadek wartości wyrobów, eksportowanych z okręgu bielskiego — wzrost wywozu stożków, jako artykułu mniej wartościowego niż tkaniny wełniane czesankowe, oraz spadek cen zarówno tych tkanin, jak również i stożków wełnianych do kapeluszy.

St. W.

## PRZEMYSŁ KONFEKCYJNY

**PRZEMYSŁ KONFEKCYJNY W PAŹDZIERNIKU 1935 R.** — W łódzkim przemyśle konfekcyjnym sytuacja w październiku kształtowała się naogół niejednolicie; w I połowie miesiąca panowało naogół dość silne ożywienie, transakcje obejmowały względnie duże partje konfekcji męskiej oraz damskich palt zimowych. Pod koniec miesiąca na rynku nastąpiło wydatne osłabienie konjunktury, spowodowane zmniejszeniem rozmiarów utargów w detalu, co, oczywiście, odbiło się również na sytuacji hurtu konfekcyjnego. Wypłacalność uległa w tym okresie pogorszeniu, a ceny wykazywały tendencję zniżkową. Jednocześnie z całego szeregu ośrodków handlu konfekcyjnego na prowincji zaczęły napływać zwroty, powodując niekorzystną naogół sytuację w tej dziedzinie.

W dziale artykułów bieliźnianych ożywione obroty obejmowały artykuły sportowe oraz ciepłą bieliznę dzianą. Ceny wykazywały tendencję mocną wobec przystosowanych do rozmiarów zapotrzebowania rynkowego norm produkcyjnych.

W dziale kapeluszy sytuacja uległa pogorszeniu. Zbyt zmniejszył się w porównaniu z r. ub. o ok. 30%. Podkreślić jednak należy, że transakcje w przeważającej mierze obejmowały kapelusze średnich i wyższych gatunków. Tańsze artykuły znajdowały częściowo zbyt na prowincji. O ile zbyt kapeluszy w kraju uległ wydatnej redukcji, o tyle w eksporcie nastąpiła poprawa, wyrażająca się zwiększeniem liczb wywozu o 50% w porównaniu z r. ub. Wypłacalność w tej branży pozostawała naogół bez wydatniejszych zmian, a pokrycie obracało się w granicach częściowo gotówki, częściowo krótkoterminowych weksli.

W branży galanterijnej obroty były w październiku mniejsze w porównaniu z wrześniem r. b. Aktywność tego działu produkcji, który w szeregu artykułów uniezależnił się od zagranicznego importu, zasługuje na specjalne podkreślenie. Przejawem tej aktywności są próby modernizacji polskiej produkcji galanterijnej, która jakościowo udoskonala ostatnio swą wytwórczość bardzo poważnie.

W przemyśle pończosznicych zbyt w październiku uległ pewnej redukcji, co w dużej mierze przypisywać należy niesprzyjającym warunkom atmosferycznym. Ceny nie uległy jednak zniżce, wobec utrzymującej się tendencji na odcinku surowca. Rozmiary produkcji uległy pewnemu zmniejszeniu ze względu na rozpoczynający się w tym dziale okres międzysezonowy.

## PRZEMYSŁ PAPIERNICZY

**SYTUACJA EKSPORTU PAPIERNICZEGO.** — Ekspert papieru i wyrobów przemysłu papierniczego (według danych Gł. Urz. St.) w okresie pierwszych 10 miesięcy 1935 r. wyniósł ogółem 107 426 q wartości  $\text{zł}$  5 530 tys. W porównaniu z analogicznym okresem 1934 r. wykazuje okres tegoroczny wzrost eksportu o 19 583 q wagi, a o  $\text{zł}$  1 361 tys. wartościowo.

Ekspert papieru i bibułki (na podstawie danych „Centropapieru”) w okresie pierwszych 10 miesięcy 1935 r. wyniósł

46 894 q wartości  $\text{zł}$  2 060 873 — wobec 47 544 q wartości  $\text{zł}$  1 657 069 za 10 miesięcy 1934 r.

W poszczególnych miesiącach r. b. wywóz papieru i bibułki przedstawiał się, jak następuje:

	Kwintale	Tys. $\text{zł}$
Styczeń . . . . .	4 644	174 008
Luty . . . . .	3 720	200 497
Marzec . . . . .	5 163	357 019
Kwiecień . . . . .	5 146	146 052
Maj . . . . .	4 412	246 758
Czerwiec . . . . .	3 390	133 370
Lipiec . . . . .	4 391	275 000
Sierpień . . . . .	4 858	156 000
Wrzesień . . . . .	4 391	145 374

W październiku r. b. eksport papieru i bibułki osiągnął 6 774 q wartości  $\text{zł}$  226 273 — wobec 4 757 q wartości  $\text{zł}$  135 091 w październiku r. ub. W porównaniu z wrześniem r. b. zaznaczył się w październiku wzrost eksportu o 2 383 q (ok. 50%) i o  $\text{zł}$  80 899 (ok. 30%). Należy przytem nadmienić, iż eksport artykułów „Centropapieru” w październiku należy do rekordowych pod względem wagi.

Stan zamówień we wrześniu r. b. był o 30% większy niż w sierpniu r. b., w październiku następuje dalszy wzrost — o 30% w stosunku do września. Stan ten wskazuje na coraz lepszą akcję eksportową fabryk papieru — pomimo napotykanych trudności, wynikających z konkurencji innych państw oraz niestabilnej na rynkach odbiorczych reglamentacji towarowej i stosowanych restrykcji dewizowych.

Ekspert fabryk, zrzeszonych w „Centropapierze”, w październiku r. b. obejmuje według kolejności pod względem wartości: bibułkę papierosową — 42 798 kg wartości  $\text{zł}$  82 646, papier pakowy szrenkowy — 250 756 kg wartości  $\text{zł}$  37 622, papier pakowy natronowy — 122 263 kg wartości  $\text{zł}$  35 228, papier gazetowy — 103 237 kg wartości  $\text{zł}$  22 527, papier bezdrzewny piśmienny — 46 603 kg wartości  $\text{zł}$  19 607, papier pakowy sulfitowy — 53 020 kg wartości  $\text{zł}$  13 482, kartony dubleksowe — 22 714 kg wartości  $\text{zł}$  7 952, papier słomkowy — 36 086 kg wartości  $\text{zł}$  7 216.

Udział najważniejszych artykułów eksportu papierniczego w październiku r. b. w stosunku do wartości ogólnego wywozu, dokonywanego przez fabryki „Centropapieru”, był następujący: bibułka papierosowa — 36%, papier pakowy szrenkowy — 16%, papier pakowy natronowy — 15%, papier gazetowy — 9%.

Ekspert papieru i bibułki kierowany był w okresie 10 miesięcy r. b. do 28 krajów. Z główniejszych odbiorców na pierwszym miejscu należy postawić rynek angielski, następnie zaś — rynki: holenderski i czechosłowacki.

W październiku r. b. wywóz obejmował 5 rynków europejskich i 13 zamorskich. Do poważniejszych rynków zbytu należały: Meksyk —  $\text{zł}$  44 116, Anglia —  $\text{zł}$  38 368, Francja —  $\text{zł}$  21 481, Chiny —  $\text{zł}$  19 539, Palestyna —  $\text{zł}$  17 585, Egipt —  $\text{zł}$  15 067, Czechosłowacja —  $\text{zł}$  14 528. W stosunku do września zwiększył się zwłaszcza eksport do Meksyku (bibułka papierosowej) o  $\text{zł}$  21 493; następnie eksportowano po raz pierwszy w tym roku do Francji (papier gazetowy), natomiast zmniejszył się wywóz do Anglii (papieru pakowego natronowego) o  $\text{zł}$  13 527, następnie do Holandji (papieru pakowego natronowego i bezdrzewnego piśmiennego) o  $\text{zł}$  11 732 i do Australji (bibułka papierosowej) o  $\text{zł}$  5 425.

Na podkreślenie zasługuje fakt sinalizowania transakcji na dostawę dla monopolu irańskiego bibułki papierosowej wartości fakturowej ok.  $\text{zł}$  1'5 milin., która to bibułka ma być dostarczona w ciągu 1936 r. Ponadto zostało przyjęte ostatnio do wykonania w drodze kompensaty zamówienie na dostawę ok. 100 t papieru gazetowego do Bułgarii. Stanowi to objaw dodatni, gdyż od dłuższego już czasu na rynek bułgarski „Centropapier” nie eksportował.

Z. Leh.

# ROLNICTWO

**ZMIANY W POLITYCE CUKROWNICZEJ.** — W „Dz. Ust. R. P.” Nr. 86, poz. 531 został ogłoszony dekret Prezydenta Rzplitej z dn. 27/XI 1935 r., obniżający podatek od cukru. Dekret ten stanowi jeden z elementów nowego uregulowania obrotu cukrem w celu obniżki ceny cukru. W najbliższym zeszycie omówimy całokształt zagadnienia i wszystkie wydane w tym zakresie zarządzenia.

**POWIERZCHNIA ZASIEWÓW W 1935 R.** — Według prowizorycznych obliczeń, opublikowanych przez Gł. Urząd Stat., powierzchnia zasiewów głównych ziemiopłodów w Polsce w 1935 r. przedstawiała się następująco (w tys. ha):

Pszenica . . . . .	1 757.1
Żyto . . . . .	5 787.6
Jęczmień . . . . .	1 221.5
Owies . . . . .	2 235.9
Ziemiaki . . . . .	2 833.4



W porównaniu z powierzchnią zasiewów w 1934 r., obliczoną przed zniszczeniami wskutek powodzi, oraz z powierzchnią przeciętną okresu 5-letniego 1930 ÷ 1934, zasiewy głównych ziemiopłodów przedstawiały się w r. b. następująco (w % ach):

	Wzrost (+) lub spadek (—) w stosunku do:	
	1934 r.	przeciętnej 1930 ÷ 1934
Pszenica . . .	— 1 0	+ 1'4
Żyto . . .	+ 2'1	+ 0'6
Jęczmień . . .	+ 2'5	+ 0'6
Owies . . .	+ 1'1	+ 1'7
Ziemniaki . . .	+ 1'3	+ 3'0

Poszczególne województwa wykazały następujące wahania w stosunku do roku ubiegłego:

Zmniejszenie powierzchni pszenicy ozimej zaznaczyło się w woj. centralnych i zachodnich oraz wołyńskim. Największemu zmniejszeniu uległa powierzchnia w woj. poznańskim (ok. 9%). Wzrosła natomiast powierzchnia pod pszenicę ozimą w woj. południowych oraz wschodnich (z wyjątkiem woj. wołyńskiego). Największy wzrost wykazało woj. tarnopolskie (ok. 11%); woj. wschodnie zwiększyły znacznie również zasiew pszenicy jarej.

Powierzchnia pod żytem ozimem zwiększyła się w większości województw, z wyjątkiem woj. warszawskiego, łódzkiego, poleskiego i pomorskiego. Największy wzrost powierzchni wykazały woj.: stanisławowskie i tarnopolskie (ok. 32%).

Również w powierzchni jęczmienia jarego zaznaczył się wzrost w większości województw, poza woj. południowemi oraz kieleckim, białostockim i wileńskim. Największy wzrost wykazały woj.: poznańskie, pomorskie i warszawskie (ok. 17%), natomiast znaczne zmniejszenie nastąpiło w woj. tarnopolskim (ok. 15%).

Powierzchnia pod uprawą owsa zwiększyła się w całej Polsce z wyjątkiem woj. południowych. Najbardziej wzrosła powierzchnia owsa w woj. poleskiem (ok. 10%).

Znaczny wzrost powierzchni pszenicy ozimej oraz żyta ozimego w woj. stanisławowskim i tarnopolskim tłumaczy się tem, że zboża te dobrze przetrzymały i nie ulegały przyoraniu, gdy w roku ubiegłym znaczna część powierzchni tych zbóż została przyorana i zasiana zbożami jaremi; tem też należy tłumaczyć obecne zmniejszenie powierzchni jęczmienia jarego i owsa w tych województwach w stosunku do roku ubiegłego.

Powierzchnia pod ziemniakami uległa w poszczególnych województwach stosunkowo niedużym wahaniom, jednak dla większości województw zwiększyła się; zmniejszenie powierzchni ziemniaków zaznaczyło się w województwach: białostockim, wołyńskim, pomorskim, śląskim i lwowskim

Co do powierzchni pozostałych ziemiopłodów — to należy zaznaczyć znaczne zmniejszenie grochu (ok. 13%), peluski (ok. 24%) oraz wyki i bobiku (ok. 17%); może to mieć swoją przyczynę w nieurodzaju motylkowych w 1934 r., spowodowanym znacznymi uszkodzeniami, wyrządzonemi przez mszyce, a stąd — w braku ziarna siewnego.

Charakterystyczne jest znaczne zwiększenie powierzchni upraw przemysłowych: powierzchnia rzepaku wzrosła o 39%, lnu — o 17%, konopi — o 6% i chmielu — o 9%.

## H A N D E L

### KONGRES KUPIECTWA POLSKIEGO

W dn. 24/XI 1935 r. odbył się w Krakowie przy udziale przeszło 2 500 uczestników ze wszystkich dzielnic Państwa Ogólnopolski Zjazd Kupiectwa Polskiego.

Obrady Kongresu poprzedziło uroczyste nabożeństwo, w którym wzięli udział przedstawiciele Rządu, władz miejscowych oraz władze naczelne organizacji kupieckich.

Po nabożeństwie w sali Starego Teatru rozpoczęły się obrady Kongresu. Obrady zagał P. Prezes B. Herse. Mówca rozpoczął swoje przemówienie od złożenia w imieniu kupiectwa polskiego hołdu pamięci Marszałka Piłsudskiego, poczem zapewnił Rząd, że kupiectwo polskie na wezwanie współpracy Rządu ze społeczeństwem staje do apelu i wyraża gorącą prośbę, ażeby ta współpraca mogła być ujęta jaknajszerzej i przeprowadzona jaknajbardziej bezpośrednio dla dobra Państwa.

Uchwalono wysłać depeşe do Pana Prezydenta Rzplitej, do Pana Premiera Kościakowskiego, Pana Wicepremiera Kwiatkowskiego i Pana Ministra Przemysłu i Handlu Dr. Góreckiego.

Przemówienia powitalne rozpoczął P. Wiceminister Skarbu Dr. Grodyński, który m. in. powiedział: „Mogę w imieniu Wicepremiera zapewnić Panów, że począwszy od stycznia 1936 r. Rząd wejdzie w kontakt bezpośredni z kupiectwem polskim w celu współdziałania w usunięciu tych zapór, które krępują zdrowe elementy wymiany. P. Wicepremier przywiązuje szczególną wagę do przebiegu obrad dzisiejszego zjazdu, tem bardziej, że jest on poświęcony usprawnieniu aparatu wymiany i skonsolidowaniu organizacyjnemu chrześcijańskiego kupiectwa całej Polski. P. Wicepremier jest przekonany, że cel ten będzie uzyskany tem łatwiej, iż zjazd odbywa się w prastarej stolicy Piastów i Jagiellonów, w której świątyniach historia uwieczniła zasługi tyłu pokoleń mieszczaństwa i kupiectwa krakowskiego”.

W imieniu Pana Ministra Przemysłu i Handlu powitał zjazd P. Wiceminister Przemysłu i Handlu Dr. Doleżał, który oświadczył m. in.:

„Dzisiaj, bardziej niż kiedykolwiek, pamiętać należy, że trzeba wzmocnić najofiarniej wszystkie siły dla rozwoju i utrzymania potęgi Państwa. Dziś, bardziej niż kiedykolwiek, pamiętać

trzeba, że zachowanie niezachwianej dyscypliny w służbie Państwa jest najistotniejszym kategorycznym imperatywem dnia dzisiejszego, i wreszcie dziś, bardziej niż kiedykolwiek, należy tworzyć najlepsze formy organizacyjne dla realizacji tych celów. Ciężki okres autarchji przetrwają najłatwiej kraje, które potrafią najbardziej obniżyć koszty produkcji i wymiany, dokonać redukcji cen rolnych i przemysłowych oraz zachęcać w tym kierunku inicjatywę prywatną, zwłaszcza kupiecką. W głębokim zrozumieniu tych przesłanek światowych i ujemnego ich wpływu na nasze gospodarstwo narodowe, Rząd podjął prace w celu najlepszego wyzyskania naszych sił i zasobów, a to przez podniesienie chłonności rynku wewnętrznego drogą obniżenia kosztów produkcji z pomocą obniżenia cen surowców, kompresji sztywnych, obciążen produkcji, obniżki taryf kolejowych oraz poparcia inicjatywy prywatnej. Słusznie bardzo P. Prezes Herse podniósł, że kupiectwo polskie popiera ten plan rządowy dlatego, że plan ten jest wynikiem racji stanu gospodarczej Polski. Sądzę, że kupiectwo winno nie tylko zachować w dziedzinie cen tę kompresję, która wynika z tytułu obniżenia kosztów produkcji, obniżenia taryf kolejowych i innych obciążen produkcji, ale nadto przez rozwinięcie odpowiedniej inicjatywy w kierunku pogłębienia rynków zbytu i potaniaenia usług handlowych zrealizować największy efekt dla konsumenta.

Drugim nakazem dla kupiectwa jest niewątpliwie dzisiaj wzmocnienie inicjatywy w kierunku rozwoju naszego handlu zagranicznego, a zwłaszcza w kierunku handlu zamorskiego. Pomimo, że w ostatnich latach powstało wiele przedsiębiorstw handlowych w tym typie, brak ich gospodarstwo nasze w dalszym ciągu odczuwa.

Wreszcie trzecim obowiązkiem kupiectwa jest przez konkretyzację możliwości spożycia wewnętrznego oddziaływać na nasz aparat wytwórczy w kierunku dalszego obniżania kosztów produkcji i cen”.

W imieniu Pana Ministra Przemysłu i Handlu P. Wiceminister oświadcza dalej, że w granicach swych możliwości i kompetencji, z pomocą t. zw. Komisji Kupieckiej przy Ministerstwie Przemysłu i Handlu, którą już uruchomiono, uczyni



wszystko, aby stworzyć jaknajlepsze warunki dla funkcjonowania handlu, dla ustabilizowania stanu prawnego i faktycznego kupiectwa i wreszcie dla poparcia zdrowej i owocnej inicjatywy kupieckiej.

Kończąc, P. Wiceminister Doleżał wyraził nadzieję, że „Zjazd przyczyni się do realizacji programu obecnego Rządu, do umocnienia stanu kupieckiego, do usprawnienia jego organizacji, do podniesienia powszechnego dobrobytu oraz do wzmocnienia chwały i potęgi Ojczyzny”.

Następnie wygłoszono kilka dalszych mów powitalnych, po czym odczytano referaty.

Po zamknięciu obrad Kongresu uformował się na pl. Szczymskim pochód na Wawel. Po złożeniu hołdu Marszałkowi Piłsudskiemu w krypcie św. Leonarda i złożeniu wieńca na sarkofagu, pochód rozwiązał się, delegacje zaś wyjechały na Sowniec dla wzięcia udziału w sypaniu kopca.

M. Sz.

W wyniku wygłoszonych na Kongresie referatów — powzięto następujące rezolucje:

1. — Mimo krańcowego wyczerpania, kupiectwo polskie w pełnym poczuciu obowiązku narodowego poniesie polskie ofiary, podyktowane przez Rząd Rzeczypospolitej dla konieczności odbudowy życia gospodarczego naszego Państwa. Kupiectwo polskie wierzy, iż przeprowadzane obecnie reformy w sposób szybki i słuszny wyrównają dysproporcje w podziale dochodu społecznego, a nowe ciężary, obniżające ogólny poziom życia obywateli, złagodzone zostaną przez wprowadzenie ulg dla wszystkich, na których brzemieniu tych ciężarów spocznie. Kupiectwo polskie ufa, że równowaga gospodarcza, uzyskana na drodze przeprowadzanych obecnie czasowych zarządzeń, pozwoli w niedługim czasie wytworzyć warunki, sprzyjające rozwojowi prywatnej inicjatywy i przedsiębiorczości, na których słusznie Rząd obecny bazuje swój program.

2. — Podniesienie zawodu kupieckiego leży w interesie usprawnienia życia gospodarczego. W tym celu współdziałać muszą wszystkie czynniki, wpływające na strukturę handlu w Polsce, a w pierwszej linii Rząd, samorząd i samo kupiectwo.

Do usprawnienia handlu należy równocześnie dążyć: a) przez usuwanie wszelkiego rodzaju przeszkód i zarządzeń, hamujących czynności zarówno handlu wewnętrznego jak zewnętrznego, oraz przez usunięcie preferencyj niekupieckich form dystrybucyjnych; b) przez rozbudowę urządzeń technicznych, w szczególności przez giełdy, targowiska, hale targowe, chłodnie i t. p.; c) przez ulepszenie materiału ludzkiego drogą należycie postawionego szkolnictwa zawodowego, rozbudowy poradnictwa samorządu gospodarczego i zrzeszeń zawodowych oraz przez wprowadzenie dowodu uzdolnienia w handlu, z uwzględnieniem praw nabytych i zachowaniem odpowiedniego okresu przejściowego.

3. — Kupiectwo polskie stoi na stanowisku, że wszelkie ograniczenia, jakim podlega dzisiaj wymiana międzynarodowa, uznać należy za objawy, wysoce dla życia gospodarczego szkodliwe, i dążyć trzeba największym wysiłkiem rozporządzalnych przez Państwo środków do ich jaknajszybszego zlikwidowania. Licząc się jednak z faktycznym stanem rzeczy, konieczne jest także ujmowanie wszelkich zarządzeń, regulujących dzisiaj obrót zagraniczny, ażeby jaknajmniej krępowały one indywidualną działalność kupca.

Obecna wymiana towarowa Polski z zagranicą kształtuje się na poziomie dla życia gospodarczego Polski wysoce niedostatecznym. Dążenie więc do wydatnego podniesienia eksportu i importu polskiego uznać trzeba za jedną z najskuteczniejszych dróg do poprawy gospodarczej kraju i do zwiększenia znaczenia Polski na terenie międzynarodowym. Celem zapewnienia w bilansie handlowym niezbędnej nadwyżki dla zrównoważenia bilansu płatniczego nieodzowne jest podjęcie starań w kierunku zrewidowania umów handlowych z krajami wierzycielskimi.

Kupiectwo polskie stoi na stanowisku, że na odcinku wymiany międzynarodowej tylko inicjatywa, praca i zapobiegliwość przedsiębiorcy prywatnego może — przy stworzeniu odpowiednich warunków przez Państwo — dać największe dla gospodarstwa społecznego rezultaty i wypowiada się za zapewnieniem przedstawicielom poszczególnych gałęzi handlu wpływu na politykę eksportową i importową w branżach, bezpośrednio ich

interesujących. Współpraca przedstawicieli branż zagwarantować może niezbędną koordynację poczynań w ściśle łączących się pracach na odcinku eksportu i importu.

Wreszcie podkreślić należy, że kupiectwo polskie, pracujące w handlu zagranicznym, powinno korzystać z tych samych przywilejów i uprawnień, z jakich korzystają przedstawiciele innych gałęzi życia gospodarczego. Zapewnienie wszystkim równych warunków pracy na odcinku importu i eksportu jest nie tylko nakazem sprawiedliwości, ale również warunkiem niezbędnym dla osiągnięcia zamierzonego rezultatu, jakim jest ożywienie wymiany handlowej polsko-zagranicznej.

4. — Zjazd stwierdza, że tylko handel, prowadzony przez przygotowanego do zawodu kupca, może sprowadzić koszty wymiany do norm właściwych i usunąć niezdrowe oraz zbyt rozdrobnione pośrednictwo, a tem samem spełnić doniosłą rolę dystrybutora dóbr na rynku wewnętrznym. Warunkiem spełnienia przez handel, jako czynnik twórczy w całości kształcie życia gospodarczego, tej właściwej mu roli — jest zrealizowanie w życiu praktycznym zapowiedzi Szeffów obecnego Rządu, dotyczących walki z niezdrowymi objawami w organizacji wymiany i wszelkimi przywilejami dla niektórych form handlu.

5. — Gruntowna przebudowa naszego systemu świadczeń publicznych w kierunku odciążenia życia gospodarczego i dostosowania ich do możliwości płatniczych społeczeństwa, przyczyni się niewątpliwie do osiągnięcia równowagi sił gospodarczych w Państwie.

Zjazd, godząc się z koniecznością poniesienia dalszych ciężkich ofiar dla dobra równowagi budżetu i stałości waluty, wypowiada się jednak za bezwzględnym przystąpieniem do zasadniczej przebudowy systemu podatkowego w kierunku sprawiedliwego i równomiernego rozkładu ciężaru świadczeń publicznych na wszystkie grupy społeczne, przy uwzględnieniu tej zasady, iż fundamentem naszego systemu podatków bezpośrednich winien stać się podatek dochodowy.

W zakresie ubezpieczeń społecznych Zjazd stwierdza, że dotychczasowy system ubezpieczeń społecznych nie da się nadal utrzymać, ponieważ rozbudowany został z całkowitem zapoznaniem wytrzymałości finansowej życia gospodarczego. Przy koniecznej w obecnej sytuacji koncentracji wszystkich wysiłków społeczeństwa w kierunku ofiarności na rzecz Skarbu Państwa, całkowicie dojrzała i niecierpiąca dalszej zwłoki jest sprawa wydatnej obniżki świadczeń socjalnych w stopniu, gwarantującym istotną ulgę przeciążonego świadczeniami publicznymi życia gospodarczego kraju.

6. — Kredyt w handlu, oparty na zdrowych zasadach, jest czynnikiem, warunkującym sprawną działalność gospodarczą przedsiębiorstw handlowych, koszty kredytu zaś stanowią jeden z ważniejszych elementów w kalkulacji cen w handlu. Konieczność realizacji szerokiej pomocy kredytowej dla kupiectwa staje się więc nie tylko zasadniczym postulatem zawodu kupieckiego, lecz jest zagadnieniem o charakterze ogólnym, związanym z problemem kosztów wymiany.

Ze względu na upadek prywatnego rynku kredytowego, głównymi źródłami kredytu dla handlu pozostają przede wszystkim będące pod bezpośrednim wpływem Państwa banki państwowe lub instytucje finansowe, które uwzględnić winny handel w równej mierze z innymi dziedzinami życia gospodarczego. Fundusze z tych źródeł winny być rozprowadzane dla handlu w formie następujących kredytów: 1) krótkoterminowych, wekslowych — dla średnich i drobnych przedsiębiorstw handlowych na cele obrotowe, 2) średnio- względnie długoterminowych, indywidualnie zabezpieczonych, dla większych firm handlowych na cele konwersyjne, 3) eksportowych, ze specjalnem uwzględnieniem eksportu na rynki zamorskie.

Zjazd Kupiectwa Polskiego wita z zadowoleniem decyzję czynników miarodajnych, zmierzającą do nastawienia jednego z największych banków polskich, jakim jest Bank Związku Spółek Zarobkowych, na kredytowanie kupiectwa. Zjazd widzi w zrealizowaniu tej decyzji częściowe spełnienie postulatów kredytowych handlu polskiego. Zjazd wzywa Naczelną Radę Zrzeszeń Kupiectwa Polskiego do jaknajszybszego udostępnienia tego źródła kredytu dla kupiectwa polskiego.

7. — Zjazd Kupiectwa Polskiego stwierdza z zadowoleniem, że kodyfikacja ustawodawstwa handlowego znakomicie ułatwi pracę kupca, w której doniedawna jeszcze w stosunkach handlowych z kupiectwem innych dzielnic poważną przeszkodą były różnice ustawodawstw. Na odcinku ustawodawstwa handlowego poważnym brakiem są niedostateczne normy, broniące handel przed skutkami nieuczciwej konkurencji, która dziś stanowi dla handlu jedno z głównych jego niedomagań. Dlatego też dla sfer handlowych pierwszorzędne znaczenie ma jaknajszybsze znalezienie ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji w szczególności w tym kierunku, aby ustawa przewi-



dywała nietylko ogólną definicję nieuczciwej konkurencji, lecz również precyzowała najczęściej spotykane jej objawy oraz aby umożliwiła dochodzenie roszczeń, wynikających na tle ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, nietylko poszczególnym przedsiębiorcom, lecz również zrzeszeniom kupieckim.

8. — Kongres Kupiectwa Polskiego w Krakowie stwierdza, iż od czasu uzyskania niepodległości stan organizacji zawodowych kupiectwa polskiego uległ znacznej poprawie. Tem niemniej jednak jeszcze do dziś dnia znaczna liczba kupców polskich pozostaje poza ramami organizacji, niebiorąc żadnego udziału w pracy nad wzmocnieniem i doskonaleniem polskiego handlu. W tych warunkach Zjazd krakowski wzywa ogół niezrzeszonego dotychczas kupiectwa do przystępowania oraz żywego udziału w pracach organizacji zawodowych. Zarządy poszczególnych zrzeszeń kupieckich winny w tym celu przeprowadzić energiczną propagandę na swoich terenach celem zwiększenia liczebnego stanu organizacji oraz usprawnienia ich działalności.

Ponadto Zjazd wzywa Naczelną Radę do podjęcia prac, zmierzających do dalszego uporządkowania systemu organizacyjnego kupiectwa.

W zakresie współpracy organizacji kupieckich z samorządem gospodarczym Zjazd stwierdza, że obecne stanowisko niektórych izb przemysłowo-handlowych w wielu sprawach nie stanowi dostatecznego odbicia postulatów kupiectwa. Dlatego też Zjazd wzywa ogół zorganizowanego kupiectwa polskiego do bliższego zainteresowania się samorządem gospodarczym i baczniejszego na to, by reprezentanci kupiectwa w samorządzie brali w jego pracach żywszy udział i w związku z tem praca izb przemysłowo-handlowych nie ulegała szkodliwemu dla interesów życia gospodarczego zburokratyzowaniu.

W myśl powyższego Zjazd apeluje do prezydium prowincjonalnych izb przemysłowo-handlowych, by w szczególności, zgodnie z założeniami ustawowemi, które powołały samorząd gospodarczy do życia, praca izb oparta była o jaknajcisłsze współdziałanie z wolnymi organizacjami gospodarczymi.

## HANDEL ZAGRANICZNY

**HANDEL POLSKI ZE STANAMI ZJEDNOCZONEMI W 1934 R.** — Obrót ze Stanami Zjednoczonymi, mimo że nie jest największy spośród naszych obrotów z krajami zamorskimi, jest najbardziej zróżniczkowany i bodajże najwyższej stoi pod względem organizacji. Liczby obrotu w latach ostatnich przedstawiają się, jak następuje (w miljn.  $\text{zł}$ ):

	<i>Import</i>	<i>Eksport</i>
1932 . . . . .	104.0	10.0
1933 . . . . .	109.9	15.9
1934 . . . . .	121.1	22.8
1935 (styczeń ÷ lipiec)	70.0	27.9

Ewolucja zatem przedstawia się w ten sposób, że o ile przywóz wykazuje tendencję stabilizacji, o tyle wywóz wzrasta w dość szybkim tempie.

W przywozie największą pozycję stanowi, oczywiście, bawełna surowa w sumie przeszło  $\text{zł}$  80 miljn., czyli  $\frac{2}{3}$  całego przywozu. Następną pozycją jest przywóz złomu żelaznego i surowki miedzianej, a dalej dopiero przywóz owoców (jabłka świeże, śliwki suszone i t. d.), tytoniu, fosforytów, skór wierzchnich i futer. Gros zatem importu stanowią surowce, których stale dostarczają Stany Zjedn. Jeśli chodzi o organizację importu, jest ona bierna w tem znaczeniu, że w przeważnej większości nie nasi importerzy samodzielnie zakupują w Stanach Zjedn., lecz są odbiorcami domów handlowych amerykańskich, a częstokroć oddziałów tych domów, względnie przedstawicielstw ich w Europie. W najważniejszym artykule, mianowicie bawełnie, uczyniono w r. b. próbę uzależnienia zakupu połowy bawełny od warunku zakupu kompensacyjnego towarów polskich do Stanów Zjedn. i innych krajów pozaeuropejskich. Sprawa ta jest zorganizowana w ten sposób, że kontrahent przedzał (Mc. Faden) dostarcza bawełnę w połowie ich zapotrzebowania (po cenach światowych). Jego zato obowiązkiem jest zorganizowanie eksportu równoważnego. Trudność polega na tem, że bawełna amerykańska była zawsze zakupywana przez nasze przedziałnie, natomiast dokonanie dodatkowego eksportu do Stanów Zjedn. czy innych krajów zamorskich wymaga stworzenia aparatu do zapoznawania odbiorców z towarem polskim w większych ilościach i tem samem wymaga nakładów, inaczej mówiąc, dostawca bawełny, osiągając oszczędność przez ustabilizowanie sprzedaży w Polsce bawełny za ok.  $\text{zł}$  40 miljn., winien korzyści, stąd pochodzące, przeznaczyć na fundowanie przedstawicielstw towarów polskich, reklamę dla nich, rabaty dla odbiorców i t. p.

koszty wprowadzenia towarów. Kosztów tych nie może on przerzucać ani na odbiorców towarów polskich ani też na naszych eksporterów, którzy nie zostali zainteresowani w tej umowie. Koszty te winno podjąć konsorcjum, wysyłające bawełnę. Oczywiście, nie wystarczy tu założenie w Polsce przedstawicielstwa, w niewielkie środki wyposażonego, oraz w Stanach Zjedn. przedstawicielstwa dla handlu z Polską, również nierozporządzającego wielkimi środkami.

Pozycje: miedzi, fosforytów i złomu żelaznego — przedstawiają analogiczne możliwości traktowania ich jako obiektu kompensaty, co i bawełna — z tem jednak zastrzeżeniem, że o ile zakup miedzi może być przerzucony na inne kraje, o tyle w zakresie fosforytów i złomu napotkamy można pod tym względem na znacznie większe trudności.

O ile chodzi o skóry wierzchnie, to istnieje cały aparat środków, który może wzmocnić możliwości wywozowe w oparciu o przywóz tych skór. Istnieje cło ulgowe na te skóry, system pozwoleń przywozu, związanych z dokonywaniem wywozu skór chromowych do Stanów Zjedn. Na bazie tej opiera swą egzystencję Dom Handlowy „Amdelta”, mający swego partnera w Stanach Zjedn., który forsuje wywóz chromu w połączeniu z przywozem giemz i lakieru. Dodać należy, że przedsiębiorstwo to korzysta z innych jeszcze przywilejów, ułatwiających mu kalkulację, a mimo to, jak zauważyliśmy dalej, wywóz tych skór nie przekracza  $\text{zł}$  300 tys. W tym wypadku również wydaje się, że przedsiębiorstwa, zajmujące się handlową stroną tych transakcji, nie dają odpowiedniej podstawy finansowej.

Pozycja tytoniu, jako artykułu, zakupywanego przez Monopol Państwowy, stanowi zapewne obiekt przetargu, jednakże, o ile nam wiadomo, nie wiąże handlowo zakupu tytoniu ze sprzedażą towarów polskich.

Pozycja futer szlachetnych, stanowiąca łącznie przeszło  $\text{zł}$  3 miljn., przedstawia potencjalnie duże możliwości pod względem obrotu kompensacyjnego. Jak wiadomo, poważną naszą pozycją wywozu do Stanów Zjedn. są futra surowe. Wynosi ona przeszło  $\text{zł}$  2 miljn. Wydaje się, że wartość wywozu naszych skórek mogłaby być znakomicie zwiększona pod warunkiem powiązania handlowego obu tych pozycji w Stanach Zjedn., zważywszy bowiem, że odbiorcami naszych surowych skórek futrzanych są dostawcy futer. Dodać tutaj należy, że o ile w poprzednio omawianych towarach zakup surowca odbywał się raczej cifa porty polskie, a nawet obce porty europejskie, o tyle w tym artykule częstokroć ma miejsce zakup fob Stany Zjednoczone. Świadczy to o bardziej samodzielnej i mocniejszej może pozycji naszego importu w tym artykule. Wynika stąd, że potencjalnie biorąc, mógłby on zorganizować i sfinansować sprzedaż naszych futer na rynku amerykańskim.

Następna pozycja importu — to owoce, a przede wszystkim śliwki suszone ( $\text{zł}$  2.5 miljn.) i jabłka ( $\text{zł}$  1 miljn.). Import tych towarów, jako artykułów spożycia, podobnie jak futer, przedstawia duże możliwości stawiania warunków dostawcy. Mimo to importerzy śliwek woleli raczej opodatkować się na rzecz eksportu (przerzucając zresztą podatek ten na konsumentów) niż zająć się zorganizowaniem eksportu, chociaż istnieje w tych artykułach wdzięczne pole do wzajemnego oferowania opakowania tych towarów. Nasz przemysł drzewny dostarcza skrzynie i beczki do innych krajów i mógłby je dostarczać do Stanów Zjedn. Wymaga to trudnej pracy zapoznania dostawców amerykańskich z towarem polskim, a z drugiej strony skłonienia naszych eksporterów do dostosowania wymiarów i jakości do żądań rynku amerykańskiego.

Nasz eksport do Stanów Zjednoczonych jest bardziej rozdrobniony, przyczem najważniejszymi pozycjami są: zboża, szczeni, skóry, futra, meble gięte i wyroby koszykarskie. Każda z tych pozycji przekracza  $\text{zł}$  1 miljn., przyczem największą jest żyto — stanowi ono bowiem  $\frac{1}{3}$  część naszego eksportu w 1934 r. Interesujące jest, że większość pozycji eksportu jest eksportem samodzielnym — samodzielnym nie w tem znaczeniu, że odbywa się cifa, ale w każdym razie pod względem transportowym jest on bezpośredni, a pod względem handlowym jest opracowywany często przez przedstawicielstwa naszych większych przedsiębiorstw w Stanach Zjednoczonych. Trzeba dodać, że import w wielu wypadkach nie wykazuje nawet bezpośredniości transportowej.

Pozycja zbóż (głównie żyta i słodu) nie jest specjalnie interesująca. Eksport ten bowiem należy zakwalifikować raczej jako dorywczy i interwencyjny, po cenach wybitnie deficytowych, i że celem głównym tego eksportu była sprzedaż nadwyżki produkcyjnej. Podnieść natomiast warto, że pod względem handlowym eksport ten był opracowywany samodzielnie, t. zn. naszym własnym nakładem przez polskie przedsiębiorstwa, i że w każdym razie była to sprzedaż cifa.



Powazną pozycję wywozu stanowi szczecina. Duże sumy tego eksportu w 1934 r. i wzrastająca wartość jego w r. b. są wynikiem wysokiej konjunktury na ten surowiec w całym świecie; natomiast pod względem organizacji eksport ten przedstawia się bardzo słabo. I to jest jego wadą nie tylko w stosunku do rynku Stanów Zjedn., ale w stosunku do wszystkich rynków; a polega ona na tem, że eksport jest wykonywany przez drobne przedsiębiorstwa o małym stopniu kultury kupieckiej, co się uwydatnia w jakości towaru i dużym rozdrobnieniu transportów. Aby nie ulegać sugestji liczb statystycznych, trzeba przy tej okazji zauważyć, że wywóz takich towarów, jak: szczecina, pieprze i t. p. do Stanów Zjedn. — posługiwał się doniedawna pośrednictwem domów handlowych niemieckich, i że prawdopodobnie część sukcesu w tym wywozie do Stanów polega na przestawianiu się naszej sprzedaży do Niemiec dla reeksportu na sprzedaż bardziej bezpośrednią do Stanów. To samo mniej więcej odnosi się do skór futrzanych i wyrobów koszykarskich.

W dziale mebli giętych organizacja handlowa jest odmienna. Przeważnie meble są fakturowane cifa i kontraktowane na dłuższy termin bezpośrednio u hurtowników w Stanach Zjedn., przyczem największe przedsiębiorstwo, a mianowicie concern szwajcarski Thonet-Mundus, ma własne składy w Stanach Zjednoczonych.

Nie omawiamy oddzielnie takich pozycji, jak: wywóz melasy, grzybów suszonych, tkanin jutowych, stanowiących wartościowo mniejsze pozycje (poniżej  $\text{zł}$  1 miljn.), a wykazujących organizacyjnie podobieństwo do wyżej omawianych artykułów, natomiast zaznaczyć musimy pojawienie się nowych pozycji w wywozie — takich, jak: konserwy mięsne i rękawiczki bawełniane.

Ogólnie zatem biorąc, nomenklatura eksportu do Stanów Zjedn. nie wykazuje większych zmian w latach ostatnich i na przyszłość liczy się raczej należy z odpadaniem niektórych pozycji eksportu interwencyjnego, jakim jest eksport zbóż, juty i poniekąd melasy.

Pewną trudność stanowią będą artykuły, których eksport jest nierentowny. Należą do nich przedewszystkiem: meble gięte, konserwy mięsne i wyroby koszykarskie. Przy słabnącej tendencji podtrzymywania tego eksportu stwierdzić będzie można, które z tych eksportów opierają się na zdrowych podstawach i są dostatecznie samodzielne.

Jak zauważyliśmy wyżej, istnieje możliwość zwiększenia obrotów ze Stanami Zjedn. zwłaszcza w zakresie eksportu, o ile zostaną wykonane dwie rzeczy. Pierwszą — jest warunek wykorzystania atutu kompensacyjnego w zakresie przywozu pewnych towarów oraz surowców, dających się zastąpić analogicznymi — pod względem ceny, jakości, warunków zakupu — towarami innych krajów. Pod tym względem nadają się do rozpatrzenia, jak nadmieniliśmy wyżej, pozycje: futer, owoców, tytoniu i miedzi.

Drugim warunkiem większego rozwoju eksportu jest zasilenie kapitałowe przedsiębiorstw, zajmujących się eksportem do Stanów Zjedn. Jak pokreśliłem, kapitał jest potrzebny przedewszystkiem na fundowanie przedstawicielstw, odpowiednią reklamę, opakowanie i rabaty dla odbiorców. Ponieważ liczy się należy z trudnością uzyskania kapitału na te cele z rynku polskiego, powstawałaby kwestja zainteresowania (ewentualnie kompensacyjnego) kapitałów amerykańskich w tym kierunku. Niezależnie od tego konieczna jest żmudna, codzienna, na długą metę podjęta praca w kierunku podnoszenia kultury naszego eksportu do poziomu amerykańskiego.

Objawiać się ona powinna zarówno w kierunku standaryzacji produktów, począwszy od fazy produkcji aż do opakowania, w kierunku odpowiedniej propagandy i reklamy oraz w kierunku dotrzymywania terminów i niezaprzestawiania eksportu w okresach niższej rentowności.

Z. Łopiński

## KRAJOWE RYNKI TOWAROWE

### ZBOŻA I PRZETWORY

— Ruch cen zbóż w okresie 10 ÷ 23/XI r. b. kształtował się następująco (w  $\text{zł}$  za 100 kg):

	10 ÷ 16/XI	17 ÷ 23/XI	Wzrost (+) lub znížka (-)
			%
			Pszenica
Warszawa	19 69	20 00	+ 1.5
Poznań	17 63	17 63	—
Lwów	16 12½	16 52½	+ 2.4
Średnia	17 81	18 05	+ 1.3

Żyto			
Warszawa	13 38	13 38	—
Poznań	12 50½	12 38	— 1.0
Lwów	12 79	12 90	+ 0.8
Średnia	12 89	12 89	—
Owies			
Warszawa	15 00	15 00	—
Poznań	15 81½	15 69	— 0.7
Lwów	14 06	14 02	— 0.3
Średnia	14 96	14 90	— 0.5
Jęczmień browarowy			
Warszawa	16 63	16 63	—
Poznań	15 75	15 62½	— 0.9
Lwów	16 50	16 50	—
Średnia	16 29	16 25	— 0.3
Jęczmień zwykły			
Warszawa	14 38	14 38	—
Poznań	13 63	13 50½	— 1.0
Lwów	—	—	—
Średnia	14 00½	13 94	— 0.5

— Okres sprawozdawczy (od 18 do 23 listopada) na rynku zbóż i przetworów minął przy nastroju spokojnym; w notowaniach na giełdach: warszawskiej i poznańskiej — zaszły jedynie drobne i wyjątkowo nieliczne zmiany, a mianowicie: na giełdzie warszawskiej zwykowały: pszenica jednolita 753 grl i zbierana 742 grl o  $\text{zł}$  0.25 na 100 kg. jęczmień o wadze 620.5 grl o  $\text{zł}$  0.25, otręby pszenne grube z przemiału standartowego o  $\text{zł}$  0.25 i otręby żytnie z przemiału standartowego o  $\text{zł}$  0.25. Natomiast na giełdzie poznańskiej zniżkowały tylko wszystkie 3 gatunki jęczmienia (700/725 grl, 670/678 grl i browarowy) o  $\text{zł}$  0.25 na 100 kg. Obroty w dalszym ciągu spadały; podaż utrzymywała się w granicach ostatnich okresów.

Ogólny obrót na giełdzie warszawskiej w okresie sprawozdawczym wyniósł 14 641 t, w tem 2 323 t żyta (dla okresu poprzedzającego odpowiednie liczby wynosiły: 11 539 i 1 980).

**Warszawa.** — Ceny hurtowe według ceduły urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu) — w  $\text{zł}$  za 100 kg parytet wagon Warszawa ładunek wagon (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, o ile różnią się od obecnych): pszenica jednolita 753 grl 20.00 ÷ 20.50 (19.75 ÷ 20.00), — zbierana 742 grl 19.50 ÷ 20.00 (19.25 ÷ 19.75), żyto I standart 700 grl 13.25 ÷ 13.50, — I A standart 730 grl bez obrotów, — II standart 687 grl 13.00 ÷ 13.25, jęczmień browarowy 689 grl 16.25 ÷ 17.00, — o wadze 678/673 grl 14.50 ÷ 15.00, — o wadze 649 grl 14.25 ÷ 14.50, — o wadze 620.5 grl 14.00 ÷ 14.25 (13.75 ÷ 14.00), owies I standart 497 grl 15.25 ÷ 15.75, — I A standart 516 grl 15.75 ÷ 16.00, — II standart 480 grl 14.75 ÷ 15.25, mąka pszena I gat. A 0 ÷ 20% 33.00 ÷ 35.00, — I gat. B 0 ÷ 45% 31.00 ÷ 33.00, — I gat. C 0 ÷ 55% 29.00 ÷ 31.00, — I gat. D 0 ÷ 60% 27.00 ÷ 29.00, — I gat. E 0 ÷ 65% 25.00 ÷ 27.00, — II gat. B 20 ÷ 65% 24.00 ÷ 26.00, — II gat. D 45 ÷ 55% 23.00 ÷ 24.00, — II gat. F 55 ÷ 65% 22.00 ÷ 23.00, — II gat. G 60 ÷ 65% 21.00 ÷ 22.00, — III gat. A 65 ÷ 70% 16.00 ÷ 17.00, mąka żytnia wyciągowa I gat. 0 ÷ 30% 23.00 ÷ 23.50, — I gat. 0 ÷ 45% 22.00 ÷ 23.00, — I gat. 0 ÷ 55% 21.00 ÷ 22.00, — II gat. 45 ÷ 55% 16.50 ÷ 17.50, — razowa 0 ÷ 90% 16.00 ÷ 17.00, otręby pszenne grube z przemiału standartowego 10.50 ÷ 11.00 (10.25 ÷ 10.75), — średnie z przemiału standartowego 9.50 ÷ 10.00, — mialkie z przemiału standartowego 9.50 ÷ 10.00, otręby żytnie z przemiału standartowego 8.25 ÷ 8.75 (8.00 ÷ 8.50).

**Poznań** — Ceny hurtowe według ceduły urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu) — w  $\text{zł}$  za 100 kg parytet Poznań dostawa bieżąca (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, o ile różnią się od obecnych): pszenica 17.50 ÷ 17.75, żyto 12.25 ÷ 12.50, jęczmień 700/725 grl 13.75 ÷ 14.25 (14.00 ÷ 14.50), — 670/678 grl 13.25 ÷ 13.50 (13.50 ÷ 13.75), — browarowy 15.00 ÷ 16.00 (15.25 ÷ 16.25), owies 15.25 ÷ 16.25, mąka wraz z workiem: pszena I gat. A 20% 30.75 ÷ 32.50, — I gat. B 45% 30.00 ÷ 30.50, — I gat. C 55% 29.00 ÷ 29.50, — I gat. D 60% 28.00 ÷ 28.50, — I gat. E 65% 27.00 ÷ 27.50, — II gat. A 20 ÷ 55% 26.75 ÷ 27.25, — II gat. B 20 ÷ 65% 26.25 ÷ 26.75, — II gat. D 45 ÷ 65% 24.00 ÷ 24.50, — II gat. E 55 ÷ 65% 22.00 ÷ 22.50, — II gat. G 60 ÷ 65% 20.50 ÷ 21.00, mąka żytnia wyciągowa I gat. 0 ÷ 30% 20.25 ÷ 21.00, — I gat.



0 ÷ 45% 19'50 ÷ 20'25, — II gat. 0 ÷ 55% 18'50 ÷ 19'50 (19'00 ÷ 20'00), — II gat. 45 ÷ 55% 15'25 ÷ 16'25, otręby pszenne średnie z przemiału standardowego 9'00 ÷ 9'75, — grube z przemiału standardowego 10'00 ÷ 10'50, otręby żytnie z przemiału standardowego 9'25 ÷ 9'75, otręby jęczmienne 9'75 ÷ 11'00.

## RYNEK AKCYJNY

za okres od 18 do 23 listopada 1935 r.

Na rynku akcyjnym w okresie sprawozdawczym panowało duże ożywienie, znajdujące swój wyraz zarówno w liczbie notowanych akcji, jak i w rozmiarach zawieranych transakcji. Tendencja można scharakteryzować jako niejednorodną; wahania kursowe w obu kierunkach były w wielu wypadkach dość poważne. Akcje Banku Polskiego — po nieznacznej wyższości o 0'25 w początku okresu — utrzymywały się potem na jednakowym poziomie. Nieznacznie zwyżkowały akcje Warsz. Tow. Kopalń Węgla (o 0'10), natomiast poważniejszej (o 1'00) — Ostrowca, tem samem wyrównując zeszłookresową stratę. Zniżki natomiast odnotowały akcje (w zł): Lilpopa o 0'25, Modrzejowa o 0'25 i Starachowice o 1'00. W stosunku do okresów dawniejszych — akcje „Siły i Światła” pozostały bez zmiany, Warsz. Tow. Fabryk Cukru straciły zł 1'00, Norblina zł 4'00 i Haberbuscha zł 1'00.

Na giełdzie poznańskiej — akcje Banku Polskiego miały tendencję zwyżkową, zamykając w rezultacie okres zyskiem zł 1'00; podobnie i na giełdzie krakowskiej akcje te wykazywały mocną tendencję. Giełda lwowska nadal nie notowała akcji.

## GIEŁDA WARSZAWSKA

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
Bank Polski . . . . .	zł 100	95'50	94'75	95'50
„Siła i Światło” . . . . .	zł 50	26'00	25'00	26'00
Warsz. Tow. Fabryk Cukru . . . . .	zł 100	36'50	36'00	36'00
Warsz. T-wo Kopalń Węgla . . . . .	zł 100	15'25	14'75	15'00
Lilpop . . . . .	zł 25	8'25	8'00	8'00
Modrzejów . . . . .	zł 50	4'20	4'10	4'10
Norblin . . . . .	zł 100	.	.	37'50
Ostrowiec . . . . .	zł 50	19'50	18'50	19'50
Starachowice . . . . .	zł 100	32'00	31'00	31'50
Haberbusch . . . . .	zł 100	35'00	33'00	33'00

## GIEŁDA KRAKOWSKA

Akcje — w zł (maksimum i minimum): Bank Polski 95'50 — 95'00.

## GIEŁDA LWOWSKA

Akcje w okresie sprawozdawczym nie były notowane.

## GIEŁDA POZNAŃSKA

Akcje — w zł (maksimum i minimum; w nawiasach — notowania z okresu poprzedzającego sprawozdawczy): Bank Polski 95'00 — 94'50 (94'00 — 93'00).

# CLA ORAZ REGLAMENTACJA

## OGROMACZENIA OBROTU TOWAROWEGO Z WŁOCHAMI ORAZ POSIADŁOŚCIAMI WŁOSKIEMI. —

W związku z wykonywaniem rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 13/XI 1935 r. o ograniczeniach obrotu towarowego z Włochami oraz posiadłościami włoskimi („Dz. Ust. R. P.” Nr. 82/1935, poz. 510), Min. Skarbu okólnikiem z dn. 16/XI 1935 r. wyjaśniło, że jeżeli towar pochodzi (niezależnie od jego pochodzenia) z Włoch lub posiadłości włoskich przedstawione przez stronę pozwolenia Min. Przem. i Handlu na przywóz towarów nie zwalniają od ograniczeń, ustanowionych wspomnianem rozporządzeniem z dn. 13/XI 1935 r. do czasu pozostania tegoż w mocy. Poza tem okólnik wyjaśnił, że ograniczenia dotyczą tylko odprawy celnej ostatecznej i warunkowej, natomiast nie odnoszą się do przyjęcia towaru na skład celny; nie odnoszą się również omawiane ograniczenia do towarów, przewożonych tranzytem, oraz do towarów, zalegających w magazynach i składach celnych, jeżeli nadane zostały do przewozu do polskiego obszaru celnego przed wejściem w życie rozporządzenia z dn. 13/XI 1935 r. Posiadłościami włoskimi są: wyspy Egejskie, Libja (Trypolitanja i Cyrenaika), Erytrea i Somalia włoska.

**ZNIŻKA CELNA NA JADRA PESTEK EGZOTYCZNEJ ODMIANY MORELI T. ZW. GHEJSI** — W „Dz. Ust. R. P.” Nr. 85/1935, poz. 526 ogłoszone zostało rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 19/XI 1935 r., wydane w porozumieniu z Ministrami: Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Reform Rolnych o niższości celnej na jadra pestek egzotycznej odmiany moreli t. zw. ghejsi.

W obrotach towarowych polsko-irańskich stawiany jest przez Rząd Iranu polskiemu dostawcy warunek częściowego skompensowania wywozu przywozem towarów perskich do Polski. Artykułem, poszukiwanym na rynku polskim, są pestki morelowe, potrzebne dla naszego przemysłu cukierniczego. Pestki morelowe, pochodzące z Persji, są gorszego gatunku niż przywożone z Holandji lub Stanów Zjedn., wobec czego clone według stawki normalnej nie mogłyby konkurować na naszym rynku.

Wprowadzona niższość celna w wysokości 75% cła normalnego autonomicznego stworzy opłacalność przywozu pestek morelowych „ghejsi”.

Rozporządzenie weszło w życie z dniem 27/XI r. b. i obowiązuje do dn. 31/XII r. b.

# KOMUNIKACJA I TRANSPORT

## OBNIŻKA KOLEJOWEJ TARYFY TOWAROWEJ

W ostatnich dniach Komitet Ekonomiczny Ministrów uchwalił szeroko zakrojoną obniżkę kolejowej taryfy towarowej. Odkładając do następnego sesyjnego szczegółowe omówienie tego ważnego posunięcia Rządu, narazie ograniczymy się do przedstawienia ogólnych zasad, na których ma być oparta ta obniżka.

Zaniechana została ogólna jednolita obniżka taryfy dla wszystkich towarów i komunikacji, ponieważ spowodowałoby to z całą pewnością załamanie równowagi budżetu kolejowego, nieprzynosząc wzajemnie odpowiednich korzyści życiu gospodarczemu. Obniżka więc obejmuje przewozy wewnętrzne, ponieważ przewozy te dotychczas w mniejszym stopniu doznały

zniżek niż przewozy w innych komunikacjach, a ponadto poziom taryf wewnętrznych od początku ustalony był dosyć wysoko, jak na nasze stosunki, jako rekompensata niskich bardzo taryf eksportowych.

Zasada powyższa nie oznacza jednak usztywnienia taryf eksportowych na obecnym poziomie, gdyż taryfy te i nadal będą regulowane w zależności od sytuacji na rynkach zagranicznych dla poszczególnych eksportujących gałęzi produkcji. Jedynie w razie konieczności wprowadzania dalszych deficytowych taryf eksportowych potrzebne będzie znajdowanie odpowiedniego pokrycia strat kolei. Dodać też tu należy, że niższości w obrocie wewnętrznym, obniżając koszty produkcji, powinny przyczynić się do wzmożenia prężności eksportowej, szczególnie w przemyśle przetwórczym.



Zasadniczo zniżki obejmą plody rolne i hodowlane, podstawowe surowce i półfabrykaty, oraz ważniejsze materiały inwestycyjne. Przedmiotowo tak ujęta zniżka powinna przyczynić się do podniesienia rentowności produkcji, albo do obniżki cen. W tym celu równocześnie z wydaniem zniżonej taryfy będą w miarę możliwości czynione odpowiednie posunięcia, zmierzające do osiągnięcia możliwie największych korzyści ogólnogospodarczych. Działanie obniżonych taryf będzie poddane kontroli, dotyczącej wyniku gospodarczego tej operacji. Brak oczekiwanego efektu będzie dawał podstawę do powrotu do dawnego poziomu odnośnej taryfy.

Rozmiar zniżki ustalony został na 30% w stosunku do taryfy z 1930 r., wobec czego różne ulgi, udzielone w międzyczasie, będą obecnie dyskontowane, przez co przywróci się w pewnym stopniu równowagę układu taryfowego, zachwianą niektórymi dotychczasowymi ulgami fragmentarycznymi. Wrazie potrzeby powyższa norma 30% będzie mogła być zwiększona, jednak obniżona taryfa nie może zejść poniżej 1 grosza za 1 tonnokilometr. Ponieważ taka stawka pokrywa zaledwie połowę kosztu własnego, i to tylko ruchowego (bez kosztów stałych), przeto w niektórych wypadkach kolej będzie przewozić towary i w ruchu wewnętrznym przy opłatach deficytowych. Oczywiście, ta niska stawka będzie mogła mieć zastosowanie tylko przy towarach najtańszych i przy dalekich odległościach. Da to możliwość w miarę potrzeby potaniaenia obrotu między kresami Państwa. Ponadto okręgi wschodnie kraju otrzymają dodatkową ulgę dla przewozów wewnątrz tych okręgów mniejszych partij towaru.

Kwota zniżek, które mają być udzielone, ustalona została na bezmała  $\text{zł}$  80 milj. w stosunku rocznym, biorąc za podstawę obecną ilość przewozów, jednak liczba towarów, objętych zniżkami, w stosunku do wszystkich towarów, będących w obrocie, będzie dosyć ograniczona. Jest to wynikiem oceny, że lepiej dać wydatną zniżkę dla mniejszej ilości towarów, jednak najbardziej jej potrzebujących, aniżeli rozproszkować będącą do dyspozycji kwotę. Ponieważ jednak zniżkami objęte będą najpoważniejsze artykuły, przeto ok. 90% przewozów w ruchu wewnętrznym dozna zniżki taryfy.

Termin wejścia w życie zniżonych taryf został określony na dzień 1 lutego 1936 r., co nie wyklucza jednak ewentualności wcześniejszego wprowadzenia w życie niektórych z nich, gdyby okazała się tego potrzeba. Gdyby wprowadzenie jakiejś zniżonej taryfy musiało być synchronizowane z innymi posunięciami polityczno-gospodarczymi, termin ogłoszenia takiej taryfy będzie dostosowany do tego posunięcia, chociażby miało ono nastąpić i po dn. 1 lutego przyszłego roku.

B. K.

**WPŁYW TARYFY KOLEJOWEJ NA POZIOMY CENY MIĘSA.** — Jednym z elementów, składających się na kalkulację ceny mięsa — poza zasadniczą ceną surowca rzeźnego, opłatami targowemi, rzeźniami i innymi obciążeniami — jest koszt przewozu zwierząt rzeźnych z miejsc produkcji do ośrodków konsumpcji, w których żywiec jest poddawany czynności uboju.

Zagadnienie wysokości kosztów przewozu kolejowego zwierząt rzeźnych zwróciło na siebie większą uwagę z chwilą załamania się cen na bydło i trzodę w związku z ogólną depresją gospodarczą, przejawiającą się w sposób szczególnie dotkliwy w zakresie cen na artykuły roślinne i hodowlane. Pomimo niskich

cen żywca na miejscu u producenta-rolnika ceny mięsa w ośrodkach konsumpcji nie wykazywały równoległej tendencji zniżkowej i pozostawały niewspółmiernie wysokie w stosunku do cen surowca rzeźnego. Wskaźnik cen hurtowych w 1934 r. wynosił (przy podstawie 1928 r. = 100) dla zwierząt rzeźnych 37, podczas gdy dla mięsa 44. Wskaźniki powyższe nie ilustrują jednak w pełni istotnego stanu rzeczy, oparte są bowiem na notowaniach giełdowych, pełny zaś obraz otrzymalibyśmy, zestawiając wskaźniki cen żywca na miejscu u producenta oraz cen mięsa w handlu detalicznym. Statystyka podaje notowania cen na miejscu u producenta dla trzody chlewnej, nie uwzględnia natomiast tych notowań dla bydła. Biorąc pod uwagę rynek warszawski, na którym w sposób szczególnie jaskrawy objawiała się znaczna rozpiętość cen, otrzymamy wskaźnik cen mięsa wołowego w 1934 r. 47, cen mięsa wieprzowego — 44. W tym samym czasie wskaźnik cen trzody chlewnej na miejscu u producenta w woj. lubelskiem (skąd największe ilości trzody przywozi się do Warszawy) wynosił 35.

Przyczynę znacznej rozpiętości cen żywca u producenta i cen mięsa w ośrodkach konsumpcji przypisywano w głównej mierze szywności stawek taryfy kolejowej, która, pozostając na niezmiennym poziomie, tem samem powodowała zwiększone obciążenie kosztami przewozu ad valorem. Można było często spotkać się z twierdzeniem, że dla usunięcia tej anomalii wystarczy wydatna obniżka taryfy kolejowej, o co usilnie zabiegali sfery zainteresowane. O ile nie była pozbawiona słuszności opinia, dotycząca względnie wysokich kosztów przewozu kolejowego w stosunku do ceny zakupu żywca w miejscu produkcji, to jednak przypisywanie przyczyny dużej rozpiętości cen wyłącznie taryfie kolejowej wskazywało raczej na nieznaną istotnego stanu rzeczy. Zanalizowanie bowiem rozpiętości cen wykazuje, że koszty przewozu kolejowego żywca nie odgrywają przypisywanej im roli w obrocie zwierzętami rzeźnymi.

W czasopiśmie „Kronika Warszawy”<sup>1)</sup> przedstawiona jest szczegółowa analiza wszelkich kosztów i obciążeń w różnych fazach obrotu, które to koszty znajdują swój wyraz w końcowej cenie mięsa, płaconej przez konsumenta. Poszczególne obciążenia ujęte zostały w 3 zasadnicze grupy: I — w drodze od producenta do targowiska w Warszawie, II — na targowisku w Warszawie, III — w rzeźni, w hali hurtu i t. p.

Eliminując z obciążeń w poszczególnych fazach obrotu kwoty, przypadające na poszczególnych udziałowców w obrocie żywcem, i zestawiając je z ceną, uzyskaną ze sprzedaży 1 sztuki bydła lub trzody w postaci mięsa i produktów ubocznych uboju, otrzymamy, że z ceny tej otrzymują (w %-ach):

	Handel bydłem	Handel trzodą chlewną
Rolnik-producent . . . . .	51.8	57.0
Kolej . . . . .	5.7	5.4
Miasto i rzeźnia . . . . .	6.5	7.3
Giełda i Kasa Targowa . . . . .	4.0	4.3
Skarb Państwa . . . . .	5.0	6.5
Pośrednicy żywca i mięsa . . . . .	27.0	19.5

Z zestawienia powyższego wynika, że udział kosztów przewozu kolejowego żywca w cenie mięsa nie jest nadmierny w stosunku do innych obciążeń, a szczególnie kosztów pośrednictwa, zwłaszcza gdy weźmie się pod uwagę usługi, jakie oddaje kolej w obrocie zwierzętami rzeźnymi w formie szybkiej i dogodnej dostawy nadwyżek żywca z odległych okręgów hodowlanych do centrów konsumpcji. Jest rzeczą zrozumiałą, że w tych warunkach obniżka taryfy i dostosowanie stawek do nowych, niższych cen żywca, bez jednoczesnej redukcji innych obciążeń, nie miałyby poważniejszego znaczenia i nie znalazłaby odpowiednika w niższe ceny mięsa, płaconej przez konsumenta, jak również nie zyskałby na tem rolnik-producent. Osiągnięta niewielka różnica, pomimo znacznej nawet obniżki taryfy, zniknęłaby może już w pierwszej fazie obrotu, t. j. od producenta do targowiska, i byłaby zdyskontowana przez pośrednika hurtowego żywca.

Ponieważ obniżka taryfy w tych warunkach byłaby tylko ofiarą kolei, nieprzynoszącą realnej korzyści ani producentowi, ani szerokiemu ogółowi konsumentów, sprawa taryfy na przewóz żywca z konieczności pozostawała w zawieszaniu do czasu przeprowadzenia odpowiedniej reformy w handlu zwierzętami rzeźnymi.

<sup>1)</sup> „Kronika Warszawy” zeszyt 4 z 1934 r. — W. Fabierkiewicz: „Sprawa normalizacji handlu mięsem na terenie Warszawy”.



Na początku roku bieżącego samorząd m. st. Warszawy podjął próby uporządkowania warszawskiego rynku mięsnego. Przedewszystkiem zrealizowana została, omawiana oddawna, obniżka opłat targowo-rzeźnych, pozbawiając przeprowadzono szeregi posunięć organizacyjnych na terenie Rzeźni Miejskiej i Giełdy Mięsnej, ponadto zarządono wzmoczenie komisowej działalności Kasy Targowej, której celem było wejście w bezpośredni kontakt z producentem-rolnikiem i wyeliminowanie pośrednictwa, czerpiącego nadmierne zyski za swoje usługi.

Do akcji tej przystąpiły również P. K. P., biorąc w niej poważny udział przez wprowadzenie wydatnej obniżki taryfy kolejowej. Zarządzeniem, ogłoszonym w „Dz. Tar. i Zarz. Kol.” (Nr. 12/1935) Min. Komunikacji wprowadziło 20%ową ulgę od stawek taryfowych dla transportów zwierząt rzeźnych do Warszawy. Ułga weszła w życie z dniem 1/III 1935 r. jako pozycja c 1a Aneksu do cz. II tar. tow. To posunięcie ze strony Min. Komunikacji, o charakterze zasadniczo próby, spotkało się z ogólnym uznaniem, przyczem zapowiadano, że powyższa ulga znajdzie niewątpliwie swój wyraz w cenie mięsa z korzyścią dla konsumenta.

Obecnie, w perspektywie kilku miesięcy, jakie upłynęły od czasu wprowadzenia obniżki taryfowej, można oszacować jej efekt. Poniżej zestawione zostały ceny żywca i mięsa oraz ich rozpiętość w porównaniu z okresem, bezpośrednio poprzedzającym wprowadzenie ulgi taryfowej:

Ceny żywca:		Rozpiętość cen żywca	Cena mięsa w detalu	Rozpiętość cen mięsa u producentów	
u producenta	na Giełdzie Warsz.				
groszy za 1 kg					
Bydło rogate <sup>1)</sup>					
1934 XII	35	59	24	142	107
1935 I	40	53	13	137	97
II	37	53	16	131	94
III	35	55	20	132	97
Trzoda chlewna <sup>2)</sup>					
1934 XII	49	68	19	117	68
1935 I	48	60	12	109	61
II	45	59	14	110	65
III	51	66	15	113	62
IV	51	62	11	113	62
V	50	58	8	118	68
VI	49	66	17	119	70
VII	66	89	23	135	69
VIII	86	112	26	159	73

Biorąc pod uwagę okres od wprowadzenia ulgowej taryfy t. j. od 1 marca r. b., należy stwierdzić, że rozpiętość cen przybyła pomimo niższych kosztów transportu nie tylko że nie zmniejszyła się — jak tego oczekiwano — lecz uległa nawet zwiększeniu. Przy trzodzie chlewnej w pierwszym miesiącu obowiązywania niższej taryfy kolejowej rozpiętość cen również była wyższa niż w okresie, poprzedzającym ulgę. W kwietniu i maju widoczne jest zmniejszenie się rozpiętości cen mięsa i żywca, jednak nie należy tego tłumaczyć wpływem niższych stawek taryfowych, bowiem objaw zmniejszonej rozpiętości cen przy trzodzie daje się zauważyć corocznie w tym czasie. Następne miesiące wykazują znaczne zwiększenie się tej rozpiętości w rozmiarach, przewyższających ją z okresu poprzedzającego ulgę<sup>3)</sup>.

<sup>1)</sup> Wobec braku notowań cen bydła na miejscu u producenta przyjęto ceny na targowisku w Kowlu, skąd największe ilości sprowadza się do Warszawy („Statystyka Cen” zes. 1/1935; wcześniejsze dane jeszcze nieogłoszone).

<sup>2)</sup> Przyjęto ceny trzody na miejscu u producenta w woj. lubelskim, skąd największe ilości trzody przewozi się do Warszawy.

<sup>3)</sup> Według informacji Redakcji — w letnich miesiącach z braku chłodni i wagonów-chłodni nie przywozi się mięsa z prowincji, które jest jedynym konkurentem dla mięsa z warszawskiej rzeźni; wtedy też normalnie rozpiętość cen wzrasta. To stwierdzenie zmieniałoby nieco obraz.

Już ten ogólny rzut oka na zagadnienie rozpiętości cen w obrocie zwierzętami rzeźnymi pozwala stwierdzić, że obniżka taryfy kolejowej nie przyniosła oczekiwanego efektu. Przy normalnych bowiem warunkach, niezależnie od konunkturalnych wahań cen żywca, obniżone koszty transportu powinny znaleźć swój wyraz w zmniejszaniu się rozpiętości cen w miejscu konsumpcji i produkcji.

Należy zatem stwierdzić, że obniżka taryfy, pociągająca za sobą poważny ubytek wpływów z przewozów i obciążająca pośrednio Skarb Państwa, była w tych warunkach złą ofiarą ze strony P. K. P., nieprzynoszącą realnej korzyści ani producentowi ani szerokiemu ogółowi konsumentów. Z tych względów traci na wadze twierdzenie, że poziom stawek taryfy kolejowej na przewóz żywca jest główną przyczyną niewspółmiernie wysokiej ceny mięsa w ośrodkach konsumpcji. Niewątpliwie, dostosowanie taryf do poziomu niskich cen żywca może być korzystne dla życia gospodarczego i, choć w niewielkiej mierze, wpłynąć na niższe koszty kalkulacji ceny mięsa. Jednak przedewszystkiem należałoby przeprowadzić radykalną i gruntowną reorganizację obrotu zwierzętami rzeźnymi oraz rynku mięsnego.

Zagadnienie to nabiera szczególnej wagi, zwłaszcza obecnie, w związku z zapowiedzianą przez Rząd obniżką taryf kolejowych między innymi i na wytwory hodowli.

N. K.

### ZMIANY W TARYFACH TOWAROWYCH I ZWIĄZKOWYCH P. K. P.—W „Dz. Tar. i Zarz. Kol.” Nr. 43 z r. b. ogłoszone zostały następujące zmiany do taryf towarowych P. K. P.

W cz. IB taryfy, zawierającej nomenklaturę towarów, uzupełniono pozycję 73 wyjaśnieniem, iż należą do niej także kory garbarskie z drzew pochodzenia pozaeuropejskiego osobnoniewymienione. W pozycji 285 klasyfikacji towarów, zawierającej mydło i kwas naftenowy, jako odpadki z rafinacji nafty, wymieniono oddzielnie pod lit. b mydło sulfonaftenowe z opłatą klasy wagonowej 7 i drobnicowej II. Szlam krochmalowy wilgotny i suszony, wymieniony dotychczas w poz. 489 K. t. pod lit. b i c pośród innych odpadków przemysłu ziemniaczanego, wyodrębniono w oddzielne podpozycje g i h, zmieniając równocześnie określenie tego towaru na: krochmal odpadkowy w stanie wilgotnym lub suchym, niemielony lub mielony. Odpowiednie poprawki w nazwie towaru wprowadzono równocześnie w taryfach wyjątkowych (G5, PG6 i an. g10). Do taryfy aneksowej g10 włączono pozbawiony krochmal mokry zielony — z równoczesnym warunkiem zużycia przesyłek krochmalu odpadkowego i zielonego w syropiarni odbiorcy. Do pozycji 553 K. t., zawierającej siarczek węgla, włączono dwusiarczek węgla, który w ten sposób otrzymał opłaty klasy wagonowej 7 i drobnicowej II. Do pozycji 1148, zawierającej wyroby cementowe i betonowe, włączono rury cementowo-azbestowe. Poz. 1205 d, zawierająca blachy ocynkowane, uzupełniono przez włączenie także płyt ocynkowanych jednostronnie pomalowanych.

W taryfie wyjątkowej PG7 (T. Cz. II/2) na wywóz przez porty Gdynię i Gdańsk produktów ziemniaczanych, jak: krochmal, dekstryna i syrop, wprowadzono stawki dla przesyłek 5-tonnowych celem ułatwienia eksportu mniejszych partii towaru.

Do taryfy wyjątkowej PL3 na wywóz papieru przez porty włączono papier w lepszym opakowaniu, mianowicie papier w belach z tarczami z pełnych desek o szparach pomiędzy deskami najwyżej 1 cm, owiniętych w papier lub rogożę, ściągniętych obręczami, drutem lub sznurem z poz. 1011c K.t. Jak wiadomo, obecny układ nomenklatury towarowej na papier uzależnia wysokość przewoźnego nie od gatunku papieru, lecz od rodzaju opakowania.

Wprowadzono taryfę wyjątkową PO6 na import szmat przez porty z opłatami klasy 11. W ten sposób szmaty korzystają obecnie w przewozach wewnętrznych z opłat klasy 13, przy imporcie przez porty — z klasy 11, przy imporcie drogą lądową i przy tranzycie — z klasy 10. Układ ten ma na celu poparcie w pierwszym rzędzie eksploatacji szmat krajowych, a pozbawienie uprzywilejowanie w pewnym stopniu przywozu przez porty.

Pozatem Min. Komunikacji zatwierdziło wprowadzone przez dyrekcję okręgową kolei państwowych taryfy wyjątkowe na kolejach wąskotorowych, a mianowicie: na kolei Hrubieszowskiej—tar. wyj. Nr. 4 na przewóz wysłoków (wyfłoków) świeżych i kiszonych, na kolei Rogów — Biała Rawska — tar. wyj. Nr. 4 na przewóz buraków cukrowych świeżych oraz na kolei Kalisko-Tureckiej — tar. wyj. Nr. 20 na buraki cukrowe. Na kolei wąskotorowej Kujawskiej uzupełniono tar. wyj. Nr. 15 na przewóz buraków cukrowych przez dodanie do tabeli stacyjnej w p. 5 szeregu stacyj nadawczych wraz z ulgowymi opłatami



Ze zmian w taryfach związkowych na wymienienie zasługują następujące:

Z dniem 1/XII 1935 r. wprowadzono do Cz. I polsko-sowieckiej taryfy towarowej dodatek I, zawierający m. in. zmianami i uzupełnieniami przepisy o przeekspedjowaniu przez kolej przesyłek przy przewozie z Z. S. R. R. do Węgier lub odwrotnie. Przepis ten wprowadzono z uwagi na to, że pomiędzy Z. S. R. R. i Węgrami nie istnieje bezpośrednia komunikacja towarowa, gdyż koleje sowieckie nie należą do konwencji międzynarodowej. W celu ułatwienia komunikacji pomiędzy Z. S. R. R. i Węgrami wprowadzono przeekspedjowanie przesyłek przez kolej na polskich stacjach granicznych, położonych na granicy polsko-sowieckiej: Zachacie, Olechnowice, Stolpce, Mikaszewice, Zdobunów i Podwołoczyska oraz na polsko-czechosłowackiej granicy: Zebrzydowice, Zwardoń, Czarny Dunajec, Muszyna, Łupków, Sianki i Ławoczne. Przeekspedjowania dokonywane są przez biuro celne P. K. P., czynna na wyżej wskazanych stacjach, bez pobierania specjalnej opłaty za ponowne nadanie przesyłki. Szczegółowe postanowienia o stosowaniu powyższych przepisów zawarte są w omawianym dodatku I.

Z dniem 1/XII 1935 r. wprowadzono do Cz. II, zeszyt A polsko-sowieckiej taryfy towarowej dodatek I, zawierający przepis o stosowaniu opłat taryfy bezpośredniej przy przeekspedjowaniu przesyłek wagonowych na kolejach polskich, t. j. na stacjach Stolpce i Zdobunów. Udogodnienie dotyczy obliczenia należności przewozowych za teren kolei polskich, a mianowicie: opłaty przewozowe za przewóz od stacji ponownego nadania Stolpce lub Zdobunów do nowej stacji przeznaczenia P. K. P. oblicza się według właściwych stawek bezpośredniej polsko-sowieckiej taryfy towarowej (Cz. II, zeszyt A i B) za odległość od granicy Państwa pod Stolpcami lub Mohylanami do nowej stacji przeznaczenia. Od należności przewozowych, obliczonych w powyższy sposób, potrąca się czyste przewoźne, zaliczone i pobrane według pierwotnego listu przewozowego za odcinek od granicy Państwa pod Stolpcami do stacji Stolpce lub od granicy Państwa pod Mohylanami do stacji Zdobunów.

W polsko-rumuńskiej taryfie związkowej skreślono we wszystkich taryfach artykułowych ulgowe opłaty dla przewozu towarów z Rumunii do granicy Państwa pod Grajewem. Zmiana powyższa ma na celu skierowanie tranzytu rumuńskiego na porty polskie. W taryfie artykułowej Nr. 50 polsko-rumuńskiej taryfy portowej wprowadzono opłaty stacyjne na tranzytowy przewóz mąki, płatków i syropu ziemniaczanego z niektórych stacji rumuńskich do portów polskiego obszaru celnego. Równocześnie wprowadzono z dniem 15/XI 1935 r. nową taryfę artykułową Nr. 145 na przewóz szmat w związku ze zmianą klasyfikacji na liniach rumuńskich.

W polsko-łewantyńskiej taryfie towarowej włączono do taryfy artykułowej Nr. 39 na wywóz iaj z Polski wschodnio-malopolskie stacje Monasterzyska i Podhajce.

W taryfie polsko-niemieckiej rozszerzono z dniem 1/XII r. b. taryfę artykułową Nr. 14 na przywóz z Niemiec do Polski siarczanu magnezu przez włączenie szeregu stacji polskich i niemieckich z odpowiednimi stawkami.

Polsko-czechosłowacką taryfę węglową rozszerzono na stację odbiorczą Piaseczno dla importu koksu jako surowca, niezbędnego dla przemysłu. Taryfę drobnicową na import z Wiednia do szeregu stacji polskich przesyłek drobnych przedłużono do końca r. b. W czechosłowacko-polskiej taryfie pocztowej, obowiązującej w komunikacji między Gdynią i Gdańskiem a Czechosłowacją oraz w tranzycie przez Czechosłowację, uzupełniono obszar ważności szeregu taryf artykułowych. W taryfie polsko-czechosłowacko-dunajowej wprowadzono niższe opłaty na import śliwek suszonych i powideł, przewożonych Dunajem do Bratisławy i dalej koleją do 20 stacji polskich. Zniżki stosowane są w drodze zwrotu po przewiezieniu 1 tys. t. W taryfie dla komunikacji Gdynia i Gdańsk — porty na Dunaju wprowadzono opłaty na tranzyt żelaza przez porty. Wysokość stawek ustalono na poziomie dotychczasowych stawek dla surowego żelaza.

S. P.

## ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE

**PRACA PORTÓW POLSKICH W PAŹDZIERNIKU 1935 R.** — Według danych zarządów portowych zamorskie obroty Gdyni i Gdańska w październiku r. b. oraz w porównawczych miesiącach 2 lat ostatnich kształtowały się następująco (w tonnach):

	Gdynia	Gdańsk
O b r o t y o g ół e m		
Październik 1935	587 533	513 311
Wrzesień "	639 847	465 413
Październik 1934	627 805	562 181
" 1933	611 632	532 577
W y w ó z		
Październik 1935	512 647	425 754
Wrzesień "	575 214	390 096
Październik 1934	562 687	487 585
" 1933	510 381	462 732
P r z y w ó z		
Październik 1935	74 886	87 557
Wrzesień "	64 633	75 317
Październik 1934	65 118	74 596
" 1933	101 251	69 845

W porównaniu z wrześniem r. b. oraz z październikiem 2 lat ubiegłych, ogólne obroty Gdyni zmniejszyły się, obroty Gdańska w porównaniu z wrześniem r. b. wzrosły. Na takie kształtowanie się ogólnych obrotów w obu portach wpłynął przede wszystkim wywóz, który w Gdyni spadł niemal do poziomu 1933 r. Spadek wywozu w Gdyni był spowodowany głównie zmniejszeniem się przeladunku węgla, drzewa i wyrobów żelaznych. W Gdańsku wywóz zwiększył się w porównaniu z wrześniem r. b. głównie wskutek zwiększenia się wywozu węgla, zboża, mąki i roślin strączkowych. Wzrost przywozu w obu portach nastąpił prawie wyłącznie wskutek zwiększenia się importu rud i piritów.

Wartość obrotów (bez tranzytu) w październiku i w porównawczych miesiącach 2 lat ubiegłych kształtowała się następująco (w tys. zł):

	Gdynia	Gdańsk
O b r o t y o g ół e m		
Październik 1935	67 378	31 183
Wrzesień "	64 012	23 977
Październik 1934	57 567	46 526
Wrzesień 1933	50 795	43 487
W y w ó z		
Październik 1935	27 951	26 258
Wrzesień "	30 641	19 862
Październik 1934	25 606	36 935
Wrzesień 1933	19 948	27 032
P r z y w ó z		
Październik 1935	39 427	4 925
Wrzesień "	33 371	4 115
Październik 1934	31 961	9 591
Wrzesień 1933	30 847	16 455

W porównaniu z wrześniem r. b. wartość obrotów zwiększyła się w obu portach; wzrost wartości obrotów w Gdyni był spowodowany znacznym wzrostem wartości przywozu, który z nadwyżką zrekompensował spadek wartości wywozu; w przywozie wzrosła głównie wartość surowców włókienniczych oraz metali nieszlachetnych. W Gdańsku zwiększenie wartości ogólnych obrotów było skutkiem przede wszystkim wzrostu wartości wywozu mąki, zboża i roślin strączkowych, przywóz wzrósł również, lecz nieznacznie.

L. R.

**RUCH W PORCIE GDAŃSKIM W PAŹDZIERNIKU 1935 R.** — Ruch okrętowy w porcie gdańskim w październiku wykazuje pewną poprawę w porównaniu z wrześniem r. b., natomiast w stosunku do października r. ub. poprawa zaznaczyła się tylko przy ruchu okrętów na wejściu, natomiast nastąpiło pewne zmniejszenie się ruchu okrętów wychodzących. I tak, w porównaniu z wrześniem ruch okrętowy zwiększył się ogółem o 7,5%, w porównaniu zaś z październikiem r. ub. na wejściu zwiększył się o ok. 3%, a na wyjściu zmniejszył się o ok. 7%. Zawinęło do portu gdańskiego w październiku 398



okrętów o pojemności 264 274 nrt, opuścili port 383 okręty o pojemności 266 464 nrt. Pojemność okrętów, które do Gdańska zawinęły i port ten opuściły, w okresie pierwszych 10 miesięcy r. b. wyniosła 4 692 721 nrt — wobec 5 174 188 nrt w analogicznym okresie r. ub., czyli że ruch okrętowy zmniejszył się o 9·3%.

Narodowość statków, które odwiedziły w październiku port gdański, była następująca:

	Przybyło:		Odeszło:	
	statków	nrt	statków	nrt
<b>Polska</b> . . . . .	26	18 772	28	21 665
Gdańsk . . . . .	6	2 280	5	1 788
Dania . . . . .	68	51 633	62	49 515
Niemcy . . . . .	125	64 843	119	66 161
Anglia . . . . .	17	14 546	17	13 592
Estonia . . . . .	8	4 657	8	4 657
Finlandja . . . . .	11	13 815	12	13 818
Francja . . . . .	4	4 478	4	5 120
Grecja . . . . .	1	1 975	2	5 221
Holandja . . . . .	11	4 827	9	3 833
Łotwa . . . . .	5	6 492	4	5 053
Norwegja . . . . .	33	25 430	31	20 304
Panama . . . . .	2	294	2	294
Szwecja . . . . .	80	50 078	79	52 636
Hiszpanja . . . . .	—	—	1	2 807
Turcja . . . . .	1	154	—	—
<b>Razem:</b>	<b>398</b>	<b>264 274</b>	<b>383</b>	<b>266 464</b>

Na 16 bander, reprezentowanych w październiku w gdańskim ruchu portowym, bandera polska zajmuje piąte miejsce za Niemcami, Szwecją, Danją i Norwegją, wyprzedzając Anglię, Finlandję i szereg innych.

Obrót towarowy wyniósł w październiku 513 311 t—wobec 465 412 t we wrześniu r. b. i 562 181 t w analogicznym miesiącu r. ub. Import (87 557 t) zwiększył się w stosunku do miesiąca poprzedniego o 14%, w porównaniu zaś z październikiem 1934 r. wzrósł o ok. 15%. Eksport (425 754 t) wzrósł w porównaniu z wrześniem r. b. o 8·5%, a w porównaniu z analogicznym miesiącem r. ub. zmniejszył się o 12·7%.

Ruch towarowy w październiku rozwijał się następująco (w tonnach):

Grupa towarowa	Przywóz	Wywóz
Produkty pochodzenia roślinnego . . . . .	3 227	115 414
Produkty pochodzenia zwierzęcego . . . . .	1 368	299
Produkty pochodzenia mineralnego . . . . .	71 608	227 368
Tłuszcze, oleje i t. p. . . . .	1 058	7
Artykuły spożywcze, tytoń . . . . .	498	1 529
Chemikalja . . . . .	4 267	9 956
Skóry i wyroby . . . . .	15	52
Surowce włókiennicze . . . . .	238	54
Kauczuk i wyroby . . . . .	60	7
Drzewo i wyroby . . . . .	1 644	64 483
Papier i wyroby . . . . .	1 340	177
Materiały budowlane . . . . .	24	9
Metale i wyroby . . . . .	2 099	6 385
Maszyny i aparaty . . . . .	70	14
Pozostałe towary . . . . .	41	—
<b>Razem:</b>	<b>87 557</b>	<b>425 754</b>

W imporcie pierwsze miejsce zajmują produkty pochodzenia mineralnego z liczbą o 15% większą od wrześniowej. Na drugie miejsce wysunął się w miesiącu sprawozdawczym import chemikalij, których przywieziono o 87% więcej aniżeli we wrześniu. Na trzecim miejscu stoją produkty pochodzenia roślinnego, których import wzrósł w stosunku do września o 62%. Dalsze miejsca zajmują: metale i wyroby z liczbą blisko 2-krotnie większą aniżeli we wrześniu, drzewo i wyroby z liczbą 4-krotnie większą od wrześniowej, produkty pochodzenia zwierzęcego, których przywóz zmniejszył się o 82% w stosunku do września, papier i wyroby, którego import zwiększył się o 7%. Inne artykuły utrzymują się na poziomie poprzedniego miesiąca.

W eksporcie pierwsze miejsce zajmują produkty pochodzenia mineralnego, których wywieziono o 8% więcej niż we wrześniu. Zwiększył się pozatem w porównaniu z wrześniem wywóz następujących artykułów: produktów pochodzenia roślinnego o 25%, chemikalij o 14%, metali i wyrobów o 30%. Zmniejszył się o 14·5% wywóz drzewa i o 80% wywóz grupy artykułów spożywczych. Inne grupy nie wykazują specjalnych zmian.

Przyjechało do portu gdańskiego w październiku 15 pasażerów, wyjechało — 2.

A. R.

**RYNEK FRACHTOWY.** — W tygodniu sprawozdawczym notowano bardzo słabe zainteresowanie tonnażem w wywozie węgla, zboża, ryżu, ziarna palmowego i cukru — tak, że poza rynkami Dalekiego Wschodu i Australji podaż wolnego tonnażu była wszędzie nadmierna.

Na rynku La Platy zafrachtowano pod zboże ogółem 13 statków o łącznym tonnażu 82 900 t po stawkach minimalnych.

Na rynku północno-amerykańskim wznowiono frachtowanie tonnażu pod złom do portów włoskich po stawce \$ 5 od tonny. W wywozie cukru z Kuby płacono sh 15/- do Anglii i kontynentu, a sh 16/- do Mursyli na grudzień. W portach Pacyfiku panowało dość ograniczone zainteresowanie tonnażem; w wywozie zboża z Vancouver nie dokonano żadnych transakcji, nitraty z Chili frachtowano do portów Anglii i kontynentu po sh 20/- i 21/- na styczeń.

Stosunkowo słaba podaż tonnażu w portach Dalekiego Wschodu spowodowała wyższość stawek w wywozie soi, za którą płacono w portu Dalny do kontynentu po sh 26/- przy załadunku w grudniu i styczniu. Na rudę z Vizagapatam do Workington stawka wynosiła sh 22/6 na grudzień. Eksport zboża z Australji był słaby, zakontraktowano 2 statki z Sydney oraz po jednym z południowych i zachodnich portów Australji do Anglii/kontynentu po stawkach minimalnych na styczeń/luty. Przepuszczalna konieczność przerzucenia dodatkowych transportów wojsk z Japonji do Chin może spowodować zapotrzebowanie pszenicy i mąki z Australji, zwłaszcza, że — podobno — zapasy młynów w Szanghaju są na wyczerpaniu, w związku z czem spodziewane jest ożywienie ruchu w portach Australji.

Na sowieckim rynku czarnomorskim w wywozie zboża panował zastój, natomiast sły ładunki rudy z Poti do kontynentu po sh 10/-, z Odessy do Tacoma po sh 13/-; pod węgiel zafrachtowano 1 statek do Stanów Zjedn. po sh 12/- na grudzień.

## POCZTA I TELEGRAF

**OBROT PRZEKAZÓW POCZTOWYCH I TELEGRAFICZNYCH W SIERPNIU 1935 R.** — W obrocie krajowym wpłacono w sierpniu przekazów pocztowych 1 362 949 szt. i przekazów telegraficznych 10 929 szt. na kwotę zł 105 129 717, wypłacono zaś przekazów pocztowych 1 330 711 szt. i przekazów telegraficznych 12 146 szt. na kwotę zł 107 535 674. W obrocie zagranicznym wpłacono przekazów pocztowych 12 863 szt. i przekazów telegraficznych 259 szt. na kwotę zł 1 211 385, wypłacono zaś przekazów pocztowych 83 463 szt. i telegraficznych 164 szt. na kwotę zł 5 942 493.

Poważniejszy obrót przekazów pocztowych i telegraficznych mieliśmy z następującymi państwami:

Kraj	Wpłacono przekazów: poczt. telegr. na kwotę		Wypłacono przekazów: poczt. telegr. na kwotę	
	liczba	zł	liczba	zł
Austria . . . . .	2 479	67	259 276	1 598
Belgia . . . . .	409	15	55 544	2 272
			15	143 421

Czechosłowacja . . . . .	1 806	52	150 755	4 535	16	153 079
Egipt . . . . .	149	—	31 061	164	—	9 144
Francja . . . . .	1 936	50	210 583	25 275	97	3 293 626
Holandja . . . . .	172	2	17 275	426	4	27 991
Jugosławja . . . . .	139	—	9 620	—	—	—
Kanada . . . . .	63	—	15 687	2 346	—	129 199
Łotwa . . . . .	89	—	4 267	323	—	13 546
Niemcy . . . . .	3 034	14	184 440	26 772	6	778 473
Rumunia . . . . .	167	—	7 319	132	—	6 485
Stany Zjednoczone . . . . .	370	—	93 282	17 629	—	1 197 031
Szwajcaria . . . . .	423	9	45 770	592	9	53 759
Węgry . . . . .	127	4	7 820	—	—	—
Wielka Brytania . . . . .	265	—	22 272	449	—	37 467
Włochy . . . . .	522	11	36 516	481	10	41 470
W. M. Gdańsk . . . . .	478	26	33 484	108	—	9 068



# PRAWO I SĄD W ŻYCIU GOSPODARCZYM

## NOWELIZACJA USTAWY O KARTELACH

Z dniem 27/XI r. b. wszedł w życie dekret Prezydenta Rzplitej z dn. 27/XI r. b. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 86, poz. 529), wprowadzający szereg istotnych zmian w obowiązującej ustawie o kartelach z dn. 28/III 1933 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 31, poz. 270),

Zmiany te mimo swego istotnego znaczenia nie zmieniły zasadniczej konstrukcji naszej ustawy kartelowej. Zadaniem tych zmian jest jedynie wzmocnienie dotychczasowych uprawnień Ministra Przemysłu i Handlu w stosunku do karteli, aby ułatwić w ten sposób szybkie wykonanie programu gospodarczego Rządu na odcinku karteli.

Ze względów technicznych bliższe omówienie tych zmian musimy odłożyć do następnego zeszytu; narazie ograniczamy się do zwięzłego zaznaczenia, że zmiany te streszczają się w następujących punktach:

1. — Dotychczas Minister Przemysłu i Handlu mógł tylko zawiesić wykonywanie umowy kartelowej, jeżeli uznał ją za gospodarczo szkodliwą, zagrażającą dobru publicznemu — z tem, że równocześnie musiał wnieść do Sądu Kartelowego skargę o jej rozwiązanie.

Obecnie Minister Przemysłu i Handlu może każdą taką gospodarczo szkodliwą umowę kartelową sam rozwiązać z tem, że każdy z uczestników umowy kartelowej może wystąpić do Sądu Kartelowego z wnioskiem o uchylenie decyzji Ministra; wniosek taki nie wstrzymuje jednak natychmiastowej wykonalności decyzji Ministra Przemysłu i Handlu. Orzeczenie Sądu Kartelowego jest ostateczne.

2. — Druga zmiana wprowadza znaczne zaostrzenia kar za wykonywanie rozwiązanych przez Ministra umów kartelowych oraz za wykonywanie umów kartelowych, nieważnych powodu braku formy pisemnej. W ten sposób została jasno rozstrzygnięta kwestja ustnych umów kartelowych, które dotychczas były jedynie cywilnie nieważne, ale gospodarczo mimo to mogły istnieć, a w praktyce było sporne, czy podlegały one zgłoszeniu do rejestru kartelowego. Wylaniała się wskutek tego praktyczna możliwość obchodzenia przepisów ustawy kartelowej przez zawieranie ustnych umów kartelowych.

3. — Ostatnia zmiana dotyczy opłat stemplowych, którym podporządkowano wszelkie zgłoszenia do rejestru kartelowego oraz udzielanie wyciągów z tego rejestru. Tak samo nakazane ogłaszanie wyciągów umów kartelowych w „*Monitorze Polskim*” będzie odtąd płatne.

Poniżej podajemy jednolity tekst ustawy kartelowej w brzmieniu nowelizowanem.

Art. 1. — (1) Przepisom ustawy niniejszej podlegają umowy, uchwały i postanowienia, mające na celu, drogą wzajemnych zobowiązań, kontrolę lub regulowanie produkcji, zbytu, cen i warunków wymiany dóbr w dziedzinie górnictwa, przemysłu i handlu.

(2) Powyższe akty prawne powinny być sporządzane w formie pisemnej pod rygorem ich nieważności tak między stronami, jak i wobec osób trzecich.

Art. 2. — (1) Umowy, określone w art. 1, powinny być zgłaszane Ministrowi Przemysłu i Handlu w oryginale lub odpisie, uwierzytelnionym przez organa, powołane do tego, lub przez organa Ministerstwa Przemysłu i Handlu w ciągu 14 dni od dnia ich zawarcia. Takiemu zgłoszeniu i w tym samym terminie podlega także wszelka zmiana oraz rozwiązanie umowy.

(2) Obowiązek zgłoszenia ciąży na wszystkich uczestnikach umowy, chyba że umowa wskazuje osobę, do tego obowiązana, a posiadającą zamieszkanie w kraju. Dokonanie zgłoszenia przez jednego z uczestników zwalnia od tegoż obowiązku uczestników pozostałych.

(3) Minister Przemysłu i Handlu w drodze rozporządzeń ustala, w jakich przypadkach i w jakim terminie zgłaszane być mają uchwały i postanowienia, określone w art. 1, oraz wskaże osoby, do zgłoszenia obowiązane.

Art. 3. — (1) Minister Przemysłu i Handlu prowadzi rejestr kartelowy.

(2) Przedmiot i rodzaj wpisów do rejestru kartelowego, dokonywanych na podstawie zgłoszeń, przewidzianych w art. 2, oraz sposób prowadzenia rejestru określa Minister Przemysłu i Handlu w drodze rozporządzeń. Wpisy nie mogą zawierać danych, naruszających tajemnicę handlową.

(3) Rejestr może każdy przeglądać. Nie podlegają przeglądaniu akta i dokumenty, na których podstawie wpis został dokonany. Wpis do rejestru kartelowego winien być ogłaszany w wyciągu w „*Monitorze Polskim*”.

Art. 4. — (1) Jeżeli umowy, uchwały lub postanowienia (art. 1), lub sposób ich wykonania zagrażają dobru publicznemu, a w szczególności jeżeli regulowanie produkcji, zbytu albo ograniczanie swobody wymiany dóbr powoduje skutki gospodarczo szkodliwe, bądź jeżeli ceny będą podwyższone do poziomu gospodarczo nieusprawiedliwionego, lub też na tym poziomie utrzymywane, wówczas będzie orzeczone z osobna lub łącznie:

1) rozwiązanie umowy lub uchylenie poszczególnych postanowień umowy,

2) całkowite lub częściowe uchylenie uchwały lub postanowienia.

3) upoważnienie uczestników, bez ujemnych dla nich skutków prawnych, do przedterminowego wypowiedzenia umowy, do odstąpienia od umowy lub wystąpienia ze zrzeszenia,

4) zwolnienie uczestników, bez ujemnych dla nich skutków prawnych, od wykonywania uchwały lub postanowienia,

(2) W wypadku zastosowania p. 3 lub 4 każdy z pozostałych uczestników umowy może przedterminowo wypowiedzieć umowę, odstąpić od umowy lub wystąpić ze zrzeszenia, jak również nie wykonać uchwały lub postanowienia, bez ujemnych dla siebie skutków prawnych, chyba że umowa w tym względzie stanowi inaczej.

Art. 5. — (1) W sprawach, wymienionych w art. 4, orzeka Minister Przemysłu i Handlu.

(2) Orzeczenie to staje się prawomocnem, jeżeli w ciągu 14 dni od jego doręczenia żaden z uczestników umowy, uchwały lub postanowienia, objętego orzeczeniem, nie wystąpi z wnioskiem do Sądu Kartelowego o uchylenie orzeczenia.

(3) Wniosek nie wstrzymuje wykonania orzeczenia.

Art. 6. — (1) Sąd Kartelowy ustanawia się przy Sądzie Najwyższym.

(2) Sąd orzeka w składzie 5 członków: 3 sędziów Sądu Najwyższego, z których jeden jest przewodniczącym, delegowanych przez kolegium administracyjne, oraz 2 członków, wyznaczanych z dwu list osób, posiadających szczególną znajomość stosunków gospodarczych oraz inne kwalifikacje, wymagane od sędziów handlowych, po jednym z każdej listy.

(3) Listy te ustala Minister Sprawiedliwości: jedną po wysłuchaniu opinii Ministra Przemysłu i Handlu, Ministra Skarbu, Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych, Ministra Opieki Społecznej oraz Ministra Spraw Wewnętrznych, drugą — spośród kandydatów, wskazanych w potrójnej liczbie przez Izbę Przemysłowo-Handlową w Warszawie w porozumieniu z innymi izbami przemysłowo-handlowymi.

(4) Prawa i obowiązki członków, wyznaczonych z listy, okres ich urzędowania, tryb ich powoływania i zwalniania oraz sposób wyznaczania do orzekania w poszczególnych sprawach ok-



reśla rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu oraz z Ministrem Skarbu.

Art. 7. — (1) Sąd Kartelowy stosuje w swoim postępowaniu przepisy art. XVII p. 5 rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 29 listopada 1930 r., obejmującego przepisy, wprowadzające Kodeks Postępowania Cywilnego („Dz. Ust. R. P.” Nr. 83, poz. 652) z tem, że:

1) Minister Przemysłu i Handlu w osobie swego delegata posiada prawa strony;

2) Sąd może dopuścić i przeprowadzić dowody nawet nie powołane przez strony i nie dopuszczone Kodeksem Postępowania Cywilnego; w szczególności może, jeżeli spisano dokument umowny, dopuścić dowody na ustne przyrzeczenia, dane przy, przed lub po sporządzeniu dokumentu, choćby z nim nie były zgodne;

3) Sąd uchyli z urzędu jawność rozprawy lub jej części, jeżeli jawność zagraża interesowi publicznemu, a może ją uchylić na wniosek jednej ze stron, jeżeli podane przez nią przyczyny uzna za uzasadnione, a w szczególności, jeżeli jawność naraża stronę na ujawnienie tajemnicy handlowej;

4) przymus adwokacki nie obowiązuje;

5) orzeczenie Sądu jest ostateczne.

(2) Inne przepisy o trybie postępowania wyda w drodze rozporządzenia Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu.

Art. 8. — (1) Orzeczenie Sądu Kartelowego obowiązuje wszelkie władze, sądy powszechne i specjalne, polubowne i rozjemcze, oraz inne organa rozjemcze. Taką samą moc ma prawomocne orzeczenie Ministra Przemysłu i Handlu (art. 5).

(2) Postępowanie przed władzami i sądami, wymienionymi w ustępie poprzednim, podlega zawieszeniu w tym przypadku, gdy Minister Przemysłu i Handlu wydał przewidziane w art. 5 orzeczenie, które może mieć wpływ, przesądzający orzeczenia wspomnianych władz i sądów.

Art. 9. — (1) Uczestnicy umów, określonych w art. 1, obowiązani są do okazywania Ministrowi Przemysłu i Handlu na jego pisemne wezwanie ksiąg handlowych i dokumentów, dotyczących wykonywania tych umów, oraz do udzielania wszelkich wyjaśnień.

(2) Powyższy przepis obowiązuje również zrzeczenia, które powzięły uchwały lub postanowienia, określone w art. 1.

(3) Dla celów, związanych z wykonywaniem ustawy niniejszej, może Minister Przemysłu i Handlu korzystać z materiałów władz i instytucji państwowych i samorządowych.

(4) Dane, uzyskane na tej podstawie, nie mogą być użyte do innych celów, prócz przewidzianych ustawą niniejszą.

Art. 10. — (1) Kto naruszy przepisy o zgłoszeniach—podlega karze grzywny do zł 50 000.

(2) Orzecznictwo należy do Ministra Przemysłu i Handlu, który w orzeczeniu swym wyznaczy dodatkowy termin do wykonania zgłoszenia.

(3) Jeżeli zgłoszenie nie nastąpi w dodatkowo wyznaczonym terminie, ponowna kara może być orzeczona do wysokości zł 100 000.

(4) Odwołanie od orzeczenia rozstrzyga Sąd Kartelowy. Przepisy Kodeksu Postępowania Karnego o postępowaniu w sprawach administracyjnych będą tu odpowiednio stosowane.

(5) Jeżeli mimo dwukrotnego prawomocnego ukarania zgłoszenie nie nastąpiło, Minister Przemysłu i Handlu może rozwiązać umowę bądź uchylić uchwałę lub postanowienie. Przepisy art. 5 ust. (2) i (3) stosuje się tu odpowiednio.

Art. 11. — (1) Kto, będąc uczestnikiem umowy, uchwały lub postanowienia, określonych w art. 1, akty te wykonywa pomimo ich nieważności spowodu braku formy pisemnej lub pomimo ich rozwiązania orzeczeniem Ministra Przemysłu i Handlu, choćby jeszcze nieprawomocnym, podlega karze grzywny do

zł 500 000 oraz karze aresztu do 2 lat; jeżeli uczestnikiem jest osoba prawna, karze aresztu podlegają jej reprezentanci.

(2) Do orzekania powołane są sądy okręgowe w składzie 3 sędziów.

(3) Delegat Ministra Przemysłu i Handlu może popierać oskarżenie obok prokuratora i posiada wszystkie prawa strony.

(4) Postępowanie wszczyna się na wniosek Ministra Przemysłu i Handlu.

(5) Jeżeli sprawca czynem swym oddziaływa na obieg lub cenę przedmiotu obrotu giełdowego, lub przedmiotu pierwszej potrzeby, podlega karze, przewidzianej w art. 171 K. K.

Art. 12. — Kto złoży Ministrowi Przemysłu i Handlu lub Sądowi Kartelowemu świadomie nieprawdziwe zeznania, bądź przedstawi fałszywe dowody lub dane, utrudni wykonywanie czynności świadka lub biegłego przed sądem, stosować będzie względem świadka, biegłego lub osoby, powołanej do występowania w charakterze przedstawiciela zrzeczenia, lub uczestników umowy, uchwały lub postanowienia, represje spowodu złożonych zeznań, jeżeli za czyn ten nie grozi kara surowsza w myśl innych przepisów karnych — podlega karze więzienia do 1 roku lub grzywny do zł 50 000 lub też obu karom łącznie.

Art. 13. — Kto osoby, delegowanej przez Ministra Przemysłu i Handlu, nie dopuści do przeglądania ksiąg i dokumentów oraz sporządzania z nich odpisów, lub nie wykona zarządzenia co do ich okazania lub złożenia, jeżeli za czyn ten nie grozi kara surowsza w myśl innych przepisów karnych, podlega karze aresztu do 6 miesięcy lub grzywny do zł 10 000 lub obu tym karom łącznie.

Art. 14. — (1) Zgłoszenia do rejestru kartelowego oraz świadczące przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu wyciągi z rejestru kartelowego, wydawane na prośbę interesowanych, podlegają opłatom stemplowym, które określi w drodze rozporządzenia Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu. Koszty ogłoszeń w „Monitorze Polskim”, przewidzianych w art. 3 ust. (3), ponoszą zgłaszający uczestnicy umów, uchwał i postanowień, podlegających zgłoszeniu do rejestru kartelowego.

(2) Sąd Kartelowy, oddalając wniosek o uchylenie orzeczenia Ministra Przemysłu i Handlu (art. 5 i 10 ust. 5), zasądzi od strony, która wystąpiła z wnioskiem, opłaty sądowe, w kwocie, nieprzewyższającej zł 20 000, oraz koszty postępowania. W sprawach karnych Sąd Kartelowy zasądza koszty na zasadach ogólnych oraz opłaty, jak w sądzie I instancji.

Art. 15. — (1) Uczestnictwo przedsiębiorców krajowych, niezwiązanych umowami, uchwałami lub postanowieniami, określonymi w art. 1, w umowach przedsiębiorstw zagranicznych, których treść odpowiada art. 1, podlega zgłaszaniu i rejestracji w myśl przepisów art. 2, 3 i 17, przyczem stosuje się przepisy art. 10 z wyjątkiem ostatniego ustępu tegoż artykułu.

(2) Przepisy, określające warunki uczestnictwa przedsiębiorców krajowych, niezwiązanych umowami, uchwałami lub postanowieniami z art. 1, w umowach przedsiębiorców zagranicznych, których treść odpowiada art. 1 ustawy niniejszej, ustala w drodze rozporządzeń Rada Ministrów na wniosek Ministra Przemysłu i Handlu.

(3) Naruszenie tych przepisów podlegać będzie karze, przewidzianej w art. 11, przy zastosowaniu ust. 2÷4 tegoż artykułu.

(4) Uczestnictwo zrzeczeń przedsiębiorców krajowych (art. 1) w umowach zagranicznych, których treść odpowiada art. 1, winno być zgłoszone do Ministerstwa Przemysłu i Handlu w oryginale lub odpisie, uwierzytelnionym przez organa, powołane do tego, lub przez organa Ministerstwa Przemysłu i Handlu w ciągu 14 dni od dnia przystąpienia do umowy.

Art. 16. — Przepisów ustawy niniejszej nie stosuje się do zrzeczeń przedsiębiorców, powstałych na podstawie przepisów specjalnych.



Art. 17. — Określone w art. 1 umowy, uchwały i postanowienia, obowiązujące w dniu wejścia w życie ustawy niniejszej, powinny być zgłoszone w oryginale lub odpisie uwierzytelnionym przez organa, powołane do tego, lub przez organa Ministerstwa Przemysłu i Handlu w przeciągu 30 dni od dnia wejścia w życie rozporządzenia, przewidzianego w art. 2, przy czym stosuje się odpowiednio postanowienia art. 2, 3 i 10.

Art. 18. — Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrowi Przemysłu i Handlu oraz Ministrowi Sprawiedliwości — każdemu we właściwym zakresie działania.

Art. 19. — (1) Ustawa niniejsza wchodzi w życie na całym obszarze Państwa po upływie 2 miesięcy od dnia ogłoszenia.

(2) Równocześnie tracą moc obowiązującą przepisy prawne w sprawach, unormowanych ustawą niniejszą.

(3) Przepisy ustawy niniejszej nie naruszają postanowień rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 15 lutego 1928 r. o ustanowieniu Instytutu Badania Konjunktur Gospodarczych i Cen („Dz. Ust. R. P.” Nr. 17, poz. 144).

## KRONIKA TYGODNIOWA

### PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ

#### DEKRETY PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ:

**Zmiana ustawy o państwowym podatku dochodowym** — dekret z dn. 22/XI 1935 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 85/1935, poz. 518).

**Zmiana ustawy o pobieraniu odsetek od zaległości w podatkach państwowych i innych daninach publicznych** — dekret z dn. 22/XI 1935 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 85/1935, poz. 519).

**Zmiana rozporządzenia o pomocy finansowej instytucjom kredytowym** — dekret z dn. 22/XI 1935 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 85/1935, poz. 520).

**Zmiana niektórych przepisów, dotyczących zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszów państwowych i zawodowych wojskowych** — dekret z dn. 22/XI 1935 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 85/1935, poz. 521).

**Zmiana niektórych przepisów, dotyczących zaopatrzenia inwalidzkiego** — dekret z dn. 22/XI 1935 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 85/1935, poz. 522).

**Zmiana i uzupełnienie niektórych przepisów o zaopatrzeniu byłych skazańców politycznych** — dekret z dn. 22/XI 1935 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 85/1935, poz. 523).

**Zmiana ustawy o kartelach** — dekret z dn. 27/XI 1935 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 86/1935, poz. 529).

**Ułgi w spłacie kredytów, udzielonych na podstawie rozporządzenia o rozbudowie miast** — dekret z dn. 27/XI 1935 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 86/1935, poz. 530).

**Zmiany rozporządzenia o opodatkowaniu cukru** — dekret z dn. 27/XI 1935 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 86/1935, poz. 531).

#### ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW:

**Zniesienie nadzwyczajnego podatku od niektórych zajęć zawodowych** — rozporz. z dn. 15/XI 1935 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 85/1935, poz. 524).

#### ROZPORZĄDZENIA MINISTRÓW:

**Zniżka celna na jądra pestek egzotycznej odmiany moreli t. zw. ghejsi** — rozporz. Ministra Skarbu z dn. 19/XI 1935 r., wyd. w poroz. z Ministrami: Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Ref. Roln. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 85/1935, poz. 526).

**Przekazanie okręgowym urzędem górniczym orzecznictwa karno-administracyjnego w sprawach o wykroczenia przeciw przepisom ustawy naftowej** — rozporz. Ministra Przemysłu i Handlu z dn. 26/XI 1935 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 86/1935, poz. 532).

**Prowadzenie dzienników wiertniczych i przekrojów (prof. lów, otworów wiertniczych przy poszukiwaniach górniczych oraz o przechowywaniu próbek przewierconych skał** — rozporz. Ministra Przemysłu i Handlu z dn. 28/X 1935 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 86/1935, poz. 533).

**Zezwolenie na polowanie na łanie i cielęta jelenia i daniela oraz na sarny-kozy i kozłeta w województwach: poznańskim i pomorskim** — rozporz.

Ministra Rolnictwa i Ref. Roln. z dn. 20/XI 1935 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 86/1935, poz. 535).

**Ochrona niektórych zwierząt łownych** — rozporz. Ministra Rolnictwa i Ref. Roln. z dn. 20/XI 1935 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 86/1935, poz. 536).

#### OŚWIADCZENIA RZĄDOWE:

**Przystąpienie W. M. Gdańska do układu polsko-irlandzkiego w sprawie pomiaru tonnażu statków handlowych** — oświadczenie z dn. 28/X 1935 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 85/1935, poz. 527).

**Przystąpienie W. M. Gdańska do konwencji handlowej polsko-austriackiej** — oświadczenie z dn. 30/X 1935 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 85/1935, poz. 528).

**Ratyfikacja przez Francję konwencji o wskazywaniu wagi na ciężkich przesyłkach, przewożonych na statkach** — oświadczenie z dn. 9/XI 1935 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 86/1935, poz. 536).

### TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH

14 grudnia:

— „T-wo Wydawn. w W-wie”, S. A. — o g. 14 w kanc. Not. W. Romana w W-wie, Kapucyńska 6.

— „Tri” T-wo Robót Inż., S. A. — o g. 12 w lok. S-ki w W-wie, Koszykowa 19.

— Fabr. Cukru i Rafin. „Michałów”, S. A. — o g. 18 w lok. S-ki w W-wie, Trębacka 15.

16 grudnia:

— „Spiess — Rhone — Poulenc” Specyf. Farm., S. A. — o g. 17 w lok. S-ki w W-wie, Daniłowicowska 16.

— Zjedn. Fabr. Cykorji „Ferd. Bohm & Co i Gleba”, S. A. — o g. 10 w lok. S-ki w Włocławku, Toruńska 2b.

— T-wo Cukr. i Rafin. „Klemensów”, S. A. — o g. 17 w lok. S-ki w W-wie, Żabia 4.

17 grudnia:

— „T-wo Przem. Tektur.”, S. A. — o g. 12 w kanc. Not. J. Siennickiego w W-wie, Kapucyńska 6.

— „Syndyk. Plantat. Chmielu”, S. A. — o g. 18 w lok. S-ki w W-wie, Czerniakowska 217.

19 grudnia:

— „T-wo Akc. Przem. Metal. w Polsce” — o g. 9½ w lok. T-wa w Paryżu, Św. Łazarza 91.

— T-wo Przem. - Gór. „Praszka - Pilawa”, S. A. — o g. 18 w lok. S-ki w W-wie, Krak.-Przedm. 7.

20 grudnia:

— „Bank Zw. Spółek Zarobk.”, S. A. — o g. 11 w lok. B-ku w Poznaniu, pl. Wolności 15.

— T-wo Akc. Zakł. Hutn. „Huta Bankowa”, — o g. 10½ w lok. Komitetu Hut Francji w Paryżu, de Madrid 7.

— Łowickie Zakł. Przem. Cukr. i Rafin. „Irena”, S. A. w Łyszkowicach — o g. 17 w lok. S-ki w W-wie, Mazowiecka 5.



# SKARBOWOŚĆ I FINANSE

## PODATKI I OPŁATY

### NOWY TRYB ZAŁĄTWIANIA PODAŃ O ULGOWE ŚWIADECTWA PRZEMYSŁOWE

W związku ze zbliżającym się nowym rokiem Min. Skarbu okólnikiem z dn. 21/XI 1935 r. L. D. V 31 634/4/35 przyznało płatnikom podatku przemysłowego szereg ulg w zakresie świadectw przemysłowych na 1936 r.

W okólniku tym znajdujemy taki ustęp:

„Postanowienia izb skarbowych (Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego) na podania o ulgi winny być wydane i doręczone płatnikom w terminie do 2 miesięcy od daty złożenia podania, postanowienia urzędów skarbowych — w terminie do 6 tygodni od daty złożenia podania. W razie niewydania, względnie niedoręczenia postanowienia w zakresowanych wyżej terminach, uważa się wyrażoną w podaniu prośbę za uwzględnioną w granicach ulg z części II niniejszego okólnika”.

Instytucja prawna, polegająca na założeniu, że brak decyzji władzy po upływie określonego czasu oznacza przychylnie załatwienie wniesionego przez stronę podania, nie jest w zasadzie niczym nowym ani w nauce prawa administracyjnego, ani nawet w pozytywnym ustawodawstwie administracyjnym polskim. Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z dn. 24/VI 1927 r. o zagospodarowaniu lasów, niestanowiących własności Państwa, nakłada na właścicieli lasów obowiązek sporządzenia planu urządzenia gospodarstwa leśnego i przedłożenia go właściwej władzy do zatwierdzenia. Otóż, w myśl art. 11 tego rozporządzenia — niewydanie przez władzę decyzji zatwierdzającej w przeciągu roku od dnia przedstawienia planu oznacza zatwierdzenie planu. Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z dn. 16/II 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli wymaga, aby przed przystąpieniem do wykonania pewnej kategorii robót budowlanych zamierzający je wykonać zgłosił je uprzednio właściwej władzy. W związku z tem ostatni ustęp art. 335 stanowi, że o ile w terminie 7 dni od dnia zgłoszenia właściwa władza nie zakaze wykonania tych robót, to brak zakazu oznacza zezwolenie na wykonanie robót.

Widzimy więc, że w pozytywnym ustawodawstwie administracyjnym instytucja ta dawno się przyjęła, jakkolwiek podkreślić należy, że wypadki takie należą w gruncie rzeczy do rzadkich. Inaczej przedstawia się sprawa, gdy sięgniemy do ustawodawstwa skarbowego, w którym takiego precedensu dotychczas nie napotkaliśmy. Wspomniany na wstępie okólnik stanowi bodaj czy nie pierwszy krok na tej drodze — krok, jeszcze bardzo nieśmiały, gdyż trudno przepis okólnika, ograniczonego przedmiotowo i co do czasu trwania, identyfikować z powszechnie obowiązującym przepisem prawnym, wynikającym z aktu ustawodawczego.

Czy sprawa jest istotnie tak ważna, że warto poświęcać jej specjalną uwagę?

Otóż, przyznać trzeba, że przewlekane sprawy przez władze publiczne jest wielką boleścią życia publicznego. Obywatel nie potrafi wnieść podania do władzy, aby na jej decyzję, jeżeli „dobrze” pójdzie, miesiącami wyczekiwać, lecz ma prawo żądać, aby decyzję otrzymał w takim czasie, by ona była jeszcze aktualna. Ale w jaki sposób zmusić władzę do szybkiego załatwienia podania? Nauka prawa administracyjnego i pozytywne ustawodawstwo radzą sobie tu w trojaki sposób: a) brak decyzji po upływie określonego czasu oznacza przychylnie załatwienie podania, b) brak decyzji oznacza odmowne załatwienie podania,

albo wreszcie c) strona po upływie określonego czasu ma prawo żądać przekazania podania do załatwienia władzy bezpośrednio wyższej instancji.

W polskim ustawodawstwie administracyjnym najszersze zastosowanie znalazł system, ujęty w punkcie c, tak zwany system dewolucji. Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z dn. 22/III 1928 r. o postępowaniu administracyjnym w art. 68 stanowi, że „sprawy należy załatwiać bez niepotrzebnej zwłoki...”, a dalej określa terminy, w ciągu których najpóźniej sprawa winna być załatwiona. Nie są to jednak terminy porządkowe, art. 70 bowiem stanowi, że o ile sprawa nie zostanie całkowicie załatwiona w terminie wskazanym, „a poszczególne przepisy prawne nie przewidują skutków szczególnych na wypadek braku decyzji władzy w ciągu pewnego okresu czasu, strona ma prawo żądać przekazania sprawy do instancji wyższej celem jej załatwienia”.

System ten jest daleki od ideału, ale w każdym razie sprawę szybkiego załatwienia podań posuwa znacznie naprzód. Jeżeli bowiem np. starostwo nie załatwi w terminie podania, strona może żądać przekazania sprawy do załatwienia urzędowi wojewódzkiemu, w razie niezałatwienia przez urząd wojewódzki — Ministerstwu Spraw Wewnętrznych, ale też na tem skutki tego przepisu urywają się. Ministerstwo nie ma nad sobą żadnej wyższej instancji i, jeżeli zwleka z załatwieniem sprawy, strona jest bezsilna.

Najbardziej korzystny dla strony jest, oczywiście, system pierwszy, polegający na skutkach prawnych, jaki pociąga za sobą brak decyzji władzy po upływie określonego czasu. Jest rzeczą charakterystyczną, że ten właśnie system znalazł zastosowanie we wspomnianym na wstępie okólniku Ministerstwa Skarbu — system, który w administracji skarbowej w dziedzinie podatków zmienia gruntownie cały przyjęty dotychczas zwyczajowo porządek rzeczy. Ale bo też sprawa, o którą chodzi, ma dla życia gospodarczego szczególnie doniosłe znaczenie. Wszelkiego rodzaju ulgi podatkowe wówczas tylko spełnią przeznaczone im zadanie, jeżeli udzielenie ich nastąpi we właściwym czasie. Ma to znaczenie nie tylko dla płatnika, ale w takiej samej mierze i dla Skarbu Państwa. Płatnik przy rozpoczynaniu nowego okresu gospodarczego musi naprzód wiedzieć, z jakimi obciążeniami publicznymi ma się w swych kalkulacjach liczyć. Pierwszym ciężarem, który mu wiernie towarzyszy z chwilą wkroczenia w nowy rok gospodarczy, jest obowiązek wykupienia świadectwa przemysłowego. Od szeregu lat Ministerstwo Skarbu prowadzi politykę ulgowych świadectw przemysłowych, przyznawanych bądź to z urzędu, bądź na podania. Otóż, płatnik, który wnosi podanie o ulgowe świadectwo przemysłowe, jeżeli korzyść z tego tytułu ma być pełna, musi szybko dostać decyzję, by wiedział, na jakim fundamencie stoi. Najdłuższy termin, zakreślony w omawianym okólniku, wynosi 2 miesiące, i przyznać trzeba, że termin ten jest dobrze dobrany, i że więcej jest w nim uwzględniony interes płatnika, aniżeli techniczne możliwości władz skarbowych. Dzięki temu przepisowi płatnik będzie pewny, że o ile do 6 tygodni lub do 2 miesięcy nie otrzyma decyzji odmownej, nie będzie narażony na to, że obowiązek dopłaty do świadectwa przemysłowego spadnie na niego zamiast na początku roku gospodarczego na końcu tego roku, władze skarbowe zaś będą zmuszone do szybkiego załatwienia podań, a załatwiwszy je szybko, będą miały większe realne możliwości ściągnięcia od płatnika, w razie decyzji odmownej, należnej sumy, niżby je miały po opóźnionem załatwieniu podania.



Okólnik ten nasuwa jeszcze inne sugestje. Jego moc obowiązująca ograniczona jest, oczywiście, tylko do spraw zeń wynikających i na okres czasu przejściowy. A przecież w dziedzinie ustawodawstwa podatkowego mamy cały szereg spraw, załatwianych w ramach swobodnego uznania, i aktualnych stale przez każdy rok podatkowy. Tryb załatwiania tych podań unormowany jest ordynacją podatkową, ale przepis jej w tym względzie są bardzo skąpe i nie zawierają żadnych przepisów, które w jakikolwiek sposób zmuszałyby władze skarbowe do szybszego załatwiania podań. Recypowanie do ordynacji podatkowej omawianego wyżej przepisu okólnika w sprawie ulgowych świadectw przemysłowych nie jest oczywiście możliwe, z przyczyn bardzo łatwo zrozumiałych. Trudno żądać, aby np. niewydanie przez władzę w ciągu 2 miesięcy decyzji na podanie o umorzenie zaległości podatkowych miało oznaczać, że podanie zostało załatwione przychylnie. Ale recypowanie do ordynacji podatkowej w drodze nowelizacji przepisów rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 22/III 1928 r. o postępowaniu administracyjnym, o których wyżej była mowa, byłoby nietylko zupełnie możliwe, ale nawet i celowe, przyczyniłoby się bowiem, niewątpliwie, do szybszego załatwiania spraw przez władze skarbowe I i II instancji. Byłoby to tem bardziej wskazane, że przepisy te obowiązują już obecnie administrację skarbową w dziedzinie postępowania egzekucyjnego, na mocy § 50 rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 25/VI 1932 r. o postępowaniu egzekucyjnym władz skarbowych.

K. S.

**NOWE SKALE PODATKU DOCHODOWEGO.**—W uzupełnieniu artykułu, omawiającego zmiany w podatku dochodowym („Polska Gospodarcza” zes. 47/1935, str. 1457), wprowadzone dekretem Prezydenta Rzplitej z dn. 22/XI 1935 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 85/1935, poz. 518) — podajemy poniżej nowe skale podatkowe.

Od dochodów z działu I (dochody fundowane) podatek będzie pobierany w/g następującej skali:

Stopień dochodu	Wysokość dochodów	Podatek
	zł	zł
1	1 500	44
2	1 550	47
3	1 600	52
4	1 700	57
5	1 800	63
6	1 900	70
7	2 000	76
8	2 100	83
9	2 200	94
10	2 400	105
11	2 600	118
12	2 800	130
13	3 000	143
14	3 200	157
15	3 400	171
16	3 600	187
17	3 800	202
18	4 000	227
19	4 400	255
20	4 800	283
21	5 200	314
22	5 600	345
23	6 000	397
24	6 600	454
25	7 200	513
26	7 800	576
27	8 400	657
28	9 200	742
29	10 000	847
30	11 000	958
31	12 000	1 074
32	13 000	1 196
33	14 000	1 323
34	15 000	1 456
35	16 000	1 619
36	17 000	1 790
37	18 000	1 970

38	19 000	20 000	2 156
39	20 000	22 000	2 464
40	22 000	24 000	2 789
41	24 000	26 000	3 131
42	26 000	28 000	3 489
43	28 000	30 000	3 864
44	30 000	32 000	4 256
45	32 000	34 000	4 713
46	34 000	36 000	5 192
47	36 000	38 000	5 693
48	38 000	40 000	6 216
49	40 000	44 000	7 084
50	44 000	48 000	7 997
51	48 000	52 000	8 955
52	52 000	56 000	9 957
53	56 000	60 000	11 004
54	60 000	64 000	12 186
55	64 000	68 000	13 424
56	68 000	72 000	14 717
57	72 000	76 000	16 067
58	76 000	80 000	17 472
59	80 000	88 000	19 836
60	88 000	96 000	22 311
61	96 000	104 000	25 044
62	104 000	112 000	27 911
63	112 000	120 000	30 912
64	120 000	128 000	34 048
65	128 000	136 000	37 319
66	136 000	144 000	40 724
67	144 000	152 000	44 263
68	152 000	160 000	48 160
69	160 000	168 000	52 215
70	168 000	176 000	56 426
71	176 000	184 000	60 794
72	184 000	192 000	65 319
73	192 000	200 000	70 000

Przy dochodzie ponad zł 200 tys. podatek wynosi zł 70 tys. i oprócz tego zł 3 500 od każdego pełnych zł 10 tys. ponad zł 200 tys.

Opodatkowanie z działu II (dochody z uposażeń służbowych, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę) ustanowione zostało w wysokości następującej:

Wysokość wypłaconego wynagrodzenia, obliczona w stosunku rocznym	Stopa procentowa podatku		
zł			
1	1 500	1 600	1'0
2	1 600	1 700	1'2
3	1 700	1 800	1'4
4	1 800	1 900	1'6
5	1 900	2 000	1'8
6	2 000	2 100	2'0
7	2 100	2 200	2'2
8	2 200	2 300	2'4
9	2 300	2 400	2'6
10	2 400	2 500	2'8
11	2 500	2 600	3'0
12	2 600	2 700	3'2
13	2 700	2 800	3'4
14	2 800	2 900	3'6
15	2 900	3 000	3'8
16	3 000	3 100	4'0
17	3 100	3 200	4'2
18	3 200	3 400	4'4
19	3 400	3 600	4'6
20	3 600	3 800	4'8
21	3 800	4 000	5'0
22	4 000	4 200	5'2
23	4 200	4 400	5'4
24	4 400	4 800	5'6
25	4 800	5 200	5'8
26	5 200	5 600	6'0
27	5 600	6 000	6'2
28	6 000	6 400	6'4
29	6 400	6 800	6'6
30	6 800	7 200	6'8
31	7 200	7 600	7'0
32	7 600	8 000	7'2
33	8 000	8 800	7'8
34	8 800	9 600	8'2
35	9 600	10 400	8'6
36	10 400	11 200	9'2



37	11 200	12 000	9·8
38	12 000	13 000	10·6
39	13 000	14 000	11·4
40	14 000	15 000	12·2
41	15 000	16 000	13·0
42	16 000	17 000	13·6
43	17 000	18 000	14·2
44	18 000	19 000	14·8
45	19 000	20 000	15·4
46	20 000	22 000	16·0
47	22 000	24 000	16·6
48	24 000	26 000	17·2
49	26 000	28 000	17·8
50	28 000	30 000	18·4
51	30 000	32 000	19·0
52	32 000	34 000	19·8
53	34 000	36 000	20·6
54	36 000	38 000	21·4
55	38 000	40 000	22·2
56	40 000	44 000	23·0
57	44 000	48 000	23·8
58	48 000	52 000	24·6
59	52 000	56 000	25·4
60	56 000	60 000	26·2
61	60 000	64 000	27·2
62	64 000	68 000	28·2
63	68 000	72 000	29·2
64	72 000	76 000	30·2
65	76 000	80 000	31·2
66	80 000	88 000	32·2
67	88 000	96 000	33·2
68	96 000	104 000	34·4
69	104 000	112 000	35·6
70	112 000	120 000	36·8
71	120 000	128 000	38·0
72	128 000	136 000	39·2
73	136 000	144 000	40·4
74	144 000	152 000	41·6
75	152 000	160 000	43·0
76	160 000	168 000	44·4
77	168 000	176 000	45·8
78	176 000	184 000	47·2
79	184 000	192 000	48·6
80	ponad 192 000		50·0

### KALENDARZYK PODATKOWY NA GRUDZIEŃ 1935 R. — W grudniu płatne są następujące podatki:

1) do 15 grudnia — zaliczka miesięczna na podatek przemysłowy od obrotu za 1935 r. w wysokości podatku, przypadającego od obrotu, osiągniętego w listopadzie r. b., przez przedsiębiorstwa handlowe I i II kat. i przemysłowe I ÷ V kat., prowadzące prawidłowe księgi handlowe, oraz przez przedsiębiorstwa sprawozdawcze;

2) do 15 grudnia — IV rata zryczałtowanego podatku przemysłowego od obrotu za 1935 r. przez drobne przedsiębiorstwa;

3) do 31 grudnia — wykup świadectw przemysłowych i kart rejestracyjnych na rok 1936;

4) do 15 grudnia — IV rata podatku dochodowego z działu II ustawy z tytułu różnicy, wynikającej z kumulacji uposażeń, otrzymanych w 1934 r. od różnych służbodawców;

5) do 15 grudnia — zaliczka miesięczna na poczet nadzwyczajnego podatku od dochodu, osiągniętego przez notariuszy (rejentów) i pisarzy hipotecznych w listopadzie r. b.;

6) do 5 grudnia — podatek od energii elektrycznej pobrany przez sprzedawcę energii w okresie 15 ÷ 30/XI; do 20 grudnia — tenże podatek, pobrany przez sprzedawcę energii elektrycznej w pierwszych 15 dniach grudnia r. b.;

7) do 7 grudnia — podatek dochodowy od uposażeń służbowych, emerytur, rent i wynagrodzeń za najemną pracę, wypłaconych w listopadzie r. b.

Ponadto płatne są w grudniu zaległości, odroczone lub rozłożone na raty z terminem płatności w tym miesiącu, oraz podatki, na które płatnicy otrzymują nakazy płatnicze z terminem płatności również w tym miesiącu.

**OBNIŻKA PODATKU OD CUKRU** — p. str. 1504.

## AKCYZY I MONOPOLE

**OPODATKOWANIE UBYTKÓW CUKRU.** — Wobec podniesionych wątpliwości co do opodatkowania magazynowanych ubytków cukru, Min. Skarbu okólnikiem z dn. 25/XI 1935 r. Nr. D. VI 7590/3/35 wyjaśniło, że stosownie do postanowień § 70 rozporządzenia Min. Skarbu z dn. 17/IV 1928 r. w sprawie wykonania rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 13/IX 1927 r. o opodatkowaniu cukru („Dz. Ust. R. P.” Nr. 61, poz. 564) w brzmieniu rozporządzenia z dn. 16/IV 1935 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 33, poz. 237) — określenie ubytku bądź nadwyżki cukru, znajdującego się w magazynie, następuje w drodze przepisowego ustalenia przeciętnej wagi jednego opakowania.

W myśl postanowień ust. 2 § 71 tegoż rozporządzenia, podatek pobiera się od tej ilości ubytku cukru, przechowywanego w magazynie, która przekracza 0·3% cukru, jaki powinien się znajdować w poszczególnych opakowaniach lub naczyniach; w przypadku braku całego opakowania lub naczynia — opodatkowaniu podlega cukier wedle tej ilości, jaka powinna była znajdować się w brakującym opakowaniu lub naczyniu.

Ubytki cukru, nieprzekraczające 0·3% wagi cukru w poszczególnych opakowaniach, mogą być w przepisowy sposób uzupełnione z posiadanych przez przedsiębiorstwo zapasów cukru bez opłaty podatku.

## PIENIĄDZ I KREDYT

**ZNIŻKA OPROCENTOWANIA KREDYTÓW BUDOWLANÝCH.** — W „Dz. Ust. R. P.” Nr. 86, poz. 530 ukazał się dekret Prezydenta Rzplitej, obniżający oprocentowanie pożyczek budowlanych, wypłaconych w okresie 1/I 1927 ÷ 31/XII 1931, oraz upoważniający Ministra Skarbu do odraczania i rozkładania na raty należności z tytułu udzielonych kredytów budowlanych. Dekret ten omówimy szczegółowo w najbliższym zeszycie.

**DZIAŁALNOŚĆ KOMUNALNYCH KAS OSZCZĘDNOŚCI W 1934 R.** — Za podstawę analizy działalności komunalnych kas oszczędności w 1934 r. bierzemy łączny bilans brutto kas na dz. 31/XII 1934 r. W ten sposób nie uwzględniamy, oczywiście, odsetek za II półrocze roku sprawozdawczego. Daje to niewielkie odchylenia od stanu faktycznego, zawartego w bilansie netto — odchylenia, które nie zaciemniają wymowy i charakteru podawanych liczb. Dla wyjaśnienia podajemy niżej sumy bilansowe brutto, wykazane przez Komisariat Bankowy, i także sumy netto, zestawione przez Związek Związków K. K. O. (według stanu z dn. 31/XII 1934 r. — w miljn. zł):

	Związek Lwowski	Związek Poznański	Związek Warszawski	Związek Śląski	Ogółem
Suma bilansowa:					
brutto . . .	290 <sup>1)</sup>	211	214	129	844
netto . . .	297 <sup>1)</sup>	216	212	130	855

Zanim przejdziemy do omówienia działalności K. K. O. w 1934 r., rozpatrzmy w ogólnych zarysach rozwój tych kas w ostatnich 4 latach kryzysu. Początkowo obroty K. K. O. powoli malały, podniosły się one, i to dosyć znacznie, dopiero w 1934 r., jak to widzimy z następującego zestawienia sum bilansowych na ultimo lat 1931 ÷ 1934 (w miljn. zł):

	Wszystkie K. K. O.	Związek Lwowski	Związek Poznański	Związek Warszawski	Związek Śląski
1931 r. (netto)	831	322	220	165	123
1932 r. "	820	317	212	169	122
1933 r. "	792	277	214	140	121
1934 r. (brutto)	844	290	211	214	129

Kryzys nie zahamował rozwoju obrotów tylko w K. K. O. Związku Warszawskiego. Kasy te powstały dopiero po odrodzeniu Polski (na obszarach woj. centralnych i wschodnich), są więc przeważnie dopiero w stadium narastania obrotów, wywoływanych potrzebami nawet zredukowanego naskutek kryzysu naszego obrotu gospodarczego. Rok 1934 przyniósł pełną likwidację kryzysowej depresji obrotów tylko dla kas Związku Śląskiego. W kasach związków: Lwowskiego i Poznańskiego,

<sup>1)</sup> Liczby powyższe obejmują również sumy bilansowe 2 kas niekomunalnych: galicyjskiej i ukraińskiej kasy oszczędności.



działających na terenach przeważnie rolniczych, obroty w 1934 r. albo jeszcze spadały (kasy poznańskie), albo wzrosły (kasy lwowskie o mocniejszej strukturze), ale w rozmiarach, nielikwidujących kryzysowego załamania.

Dla scharakteryzowania wielkości obrotów podajemy niżej przeciętne sumy bilansowe jednej kasy w poszczególnych związkach na ultimo lat 1931 ÷ 1934 (w miljn. zł):

Związki:	1931 (netto)	1932 (netto)	1933 (netto)	1934 (brutto)
Lwowski . . . . .	3·2	3·3	2·9	3·1
Poznański . . . . .	1·7	1·7	1·9	1·9
Warszawski . . . . .	1·2	1·3	1·4	1·6
Śląski . . . . .	6·8	6·8	6·7	7·2

Z powyższego zestawienia wynika, iż przeciętne obroty jednej kasy mają przeważnie tendencję zwykłą, co wiąże się z redukcją liczby kas słabych.

Bardzo ważnym czynnikiem w działalności kas oszczędnościowych jest ich możność i umiejętność przyciągania do obrotu kapitałów obcych, a przede wszystkim wkładów oszczędnościowych i rachunków à vista, zazwyczaj niskoprocentowanych lub bezprocentowych. Kapitały, otrzymane przez redyskonto weksli, ewentualnie na drodze kredytu — są zazwyczaj drogie, a wskutek tego zbyt uciążliwe dla kredytowania przez kasy różnych akcji gospodarczych.

Podług danych Komisariatu Bankowego rozwój kapitałów obcych w okresie kryzysu naogół załamał się i dopiero w 1934 r. stan ich poprawił się, nieosiągając jednak rozmiarów z 1931 r. Spadek kapitałów obcych zaznaczył się jednak tylko w dziedzinie źródeł kredytowych, w dziedzinie zaś wkładów — poza jedynie 1933 r. — istniał stały postęp. Odpowiednie liczby na ultimo lat 1931 ÷ 1934 przedstawiały się następująco (w miljn. zł):

	1931 (netto)	1932 (netto)	1933 (netto)	1934 (brutto)
Wszystkie K. K. O.:				
kapitały obce ogółem .	746	730	694	734
w tem:				
wkłady . . . . .	617	628	598	650
Związek Lwowski:				
kapitały obce ogółem .	291	285	241	251
w tem:				
wkłady . . . . .	263	266	220	233
Związek Poznański:				
kapitały obce ogółem .	192	182	181	178
w tem:				
wkłady . . . . .	140	139	143	143
Związek Warszawski:				
kapitały obce ogółem .	149	153	163	192
w tem:				
wkłady . . . . .	115	121	131	163
Związek Śląski:				
kapitały obce ogółem .	114	110	108	113
w tem:				
wkłady . . . . .	99	101	103	111

Akcja pożyczkowa i lokacyjna komunalnych kas oszczędności nie jest stosunkowo silnie rozwinięta, co stwierdzić można np. przy zestawieniu z kapitałami obcymi. Jak się ona wyraża w liczbach — widzimy z poniższego zestawienia:

	1931	1932	1933	1934
Wszystkie K. K. O.:				
suma — miljn. zł . . .	688·4	657·7	605·5	609·9
wskaznik . . . . .	100·0	95·5	87·9	88·6
Związek Lwowski:				
suma — miljn. zł . . .	276·9	263·7	212·3	210·6
wskaznik . . . . .	100·0	95·0	76·6	76·0
Związek Poznański:				
suma — miljn. zł . . .	180·2	171·5	169·3	166·6
wskaznik . . . . .	100·0	93·0	87·5	85·0
Związek Warszawski:				
suma — miljn. zł . . .	132·0	130·0	136·9	148·5
wskaznik . . . . .	100·0	98·0	103·7	112·4
Związek Śląski:				
suma — miljn. zł . . .	99·3	92·5	87·0	84·2
wskaznik . . . . .	100·0	93·0	87·5	85·0

Akcja pożyczkowa K. K. O. malała o wiele silniej, niż kurczyły się kapitały obce, prztem przy jednoczesnym powiększaniu się kapitałów własnych.

Jedynie pożyczki, udzielane związkom komunalnym, wzrastają z roku na rok. Osłabia to bardzo silnie możność kredytowania

przez K. K. O. warsztatów gospodarczych. W tym kierunku oddziaływa szybkie tempo akcji lokacyjnej K. K. O. W 1931 r. posiadały kasy komunalne w papierach wartościowych, państwowych lub samorządowych — zł 53 miljn, w 1933 r. — zł 61 miljn. i w 1934 r. — zł 74 miljn.

Dla bliższego zilustrowania działalności K. K. O. w ostatnim roku podajemy na zakończenie ważniejsze pozycje bilansu łącznego 359 kas na ultimo 1934 r. (w tys. zł):

A k t y w a	
Kasa i banki . . . . .	75 505
Papiery wartość. własne, Fund. Zarob. i Emeryt. .	74 236
Pożyczki wekslowe, weksle zdyskont. oraz poz. na skrypta dłużne . . . . .	186 718
Pożyczki w rachunku bieżącym . . . . .	51 138
" terminowe . . . . .	53 616
" hipoteczne . . . . .	164 557
" komunalne . . . . .	94 171
Weksle prolongowane . . . . .	59 709
Nieruchomości i ruchomości . . . . .	40 400

P a s y w a	
Kapitał zakładowy, fundusze i rezerwy . . . . .	84 752
Wkłady . . . . .	594 211
Rachunki czekowe i bieżące . . . . .	55 365
Redyskonto weksli . . . . .	43 489
Kredyty, udzielone kasom . . . . .	40 897
Zysk . . . . .	7 935

K. St.

## RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH

### GIEŁDA WARSZAWSKA

za okres od 18 do 25 listopada 1935 r.

Pierwsze dni okresu sprawozdawczego na rynku dewiz minęły przy utrzymanych notowaniach większości dewiz; natomiast w końcowych dniach nastąpiły bardzo poważne fluktuacje kursów. Powodem tych fluktuacji jest niepewna i napięta sytuacja polityczna we Francji, która powoduje zaniepokojenie na terenie gospodarczym i ucieczkę kapitałów z Francji. W związku z tą ucieczką i jednoczesnym wzrostem popytu na waluty obce zwiększają: dolar, funt oraz belg; natomiast frank szwajcarski i floren holenderski pociągnięte zostały przez franka francuskiego w kierunku zniżkowym. Minimalny spadek dewizy francuskiej oraz jednoczesny spadek tych 2 ostatnich dewiz — tłumaczony jest jako wynik interwencji angielskiego i amerykańskiego funduszu walutowych, pragnącej zapobiec nadmiernej zwwyżce swych walut. Salda tygodniowe (w zł na 100 jednostkach; ze znakiem plus — zwykła, ze znakiem minus — zniżka kursu) poszczególne dewizy odnotowały w następującej wysokości: franki francuskie — 0·00½, franki szwajcarskie — 0·75, belgi — 0·13, marki niemieckie — 0·05, korony czeskosłowackie + 0·02, liry włoskie — 0·15, floreny holenderskie — 1·30, korony szwedzkie + 0·45, korony duńskie + 0·40 oraz korony norweskie + 0·55; pozatem zwykowały: dolary (zwykłe i telegraficzne) o zł 0·01½ na \$ 1 oraz funty szterlingi — o zł 0·11 na £ 1.

W ostatnim dniu okresu sprawozdawczego płacono za banknoty dolarowe w obrotach pozagiełdowych po zł 5·32 (wobec zł 5·31¼ ÷ 5·31½ za \$ 1 za okresie, poprzedzającym sprawozdawczy).

	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
Dolary St. Zjedn. . . . \$ 1	5·31 <sup>7</sup> / <sub>8</sub>	5·31½	5·31 <sup>7</sup> / <sub>8</sub>
" " " telegr. \$ 1	5·32	5·31½	5·32
Funty szterlingi . . . £ 1	26·26	26·16	26·26
Franki francuskie . . . 100 fr.	35·01	35·00½	35·00½
Franki szwajcarskie . . 100 fr.	172·83	172·10	172·10
Belgi . . . . . 100 blg.	89·90	89·65	89·90
Marki niemieckie . . . 100 RM	213·45	213·45	213·45
Korony czeskosłowack. 100 kor.	21·98	21·96	21·98
Liry włoskie . . . . . 100 lir.	43·08	43·00	43·00
Floreny holenderskie . 100 fl.	360·90	359·50	359·50
Guldery gdańskie . . . 100 guld.	—	—	—
Korony szwedzkie . . . 100 kor.	135·30	134·90	135·30
Korony duńskie . . . . 100 kor.	117·20	116·80	117·20
Korony norweskie . . . 100 kor.	131·90	131·32	131·90



Na rynku papierów lokacyjnych państwowych tendencja była niejednolita, raczej jednak mocniejsza; obroty — mimo ożywienia — nie były dużo większe od ostatnio notowanych. W grupie pożyczek premjowych — interesowano się tylko dwiema: 3% owa Poż. Budowlaną i 4% owa Poż. Dolarową, z których pierwsza obiegała po kursie podwyższonym o  $\mathcal{Z}$  0'45, a druga — o  $\mathcal{Z}$  1'00. Natomiast 4% Poż. Inwestycyjną nie interesowano się zupełnie. W grupie pozostałych pożyczek — zarówno 5% owa Poż. Konwers. Kol., jak 7% owa Poż. Stabilizacyjna — notowane były po kursach dotychczasowych. Natomiast 5% owa Poż. Konwersyjna, zniżkując o 3'00% nom., poniosła dotkliwą stratę. Wreszcie 6% Poż. Dolarowa — przy mocnym nastroju — zamknęła okres sprawozdawczy zyskiem w wysokości 1'00% nom.

Na rynku papierów lokacyjnych prywatnych tendencja była nieco mocniejsza, a obroty — umiarkowane. Wskutek mocnego nastroju — 8% owa L. Z. Tow. Kred. Przem. Polskiego zwyżkowały o 0'75% nom.; podkreślić należy, że listy te w kilku ostatnich okresach mają zawsze tendencję zwyżkową. Z listów zastawnych ziemskich — zwyżkowały listy 4% owa o 1'25% nom. Z listów zastawnych Tow. Kred. m. Warszawy — listy zastawne 5% owa zwykłe obiegały wskutek braku zapotrzebowania po kursie obniżonym o 2'25% nom., a listy 5% owa skonwertowane (z 1933 r.) — wskutek nabywania ich przez spekulację — po kursie o 1'25% wyższym. Dla listów zastawnych towarzystw kredytowych miast prowincjonalnych — tendencja utrzymana.

		Wartość nominalna (waluta)	Kurs naj-wyższy	Kurs naj-niższy	Ostatni kurs w tygodniu
Papiery państwowe					
w $\mathcal{Z}$ za 1 szt.					
3%	Pożyczka Budowlana	$\mathcal{Z}$ w zł. 50	39'90	39'65	39'85
4%	" Dolarowa	$\mathcal{Z}$ w zł. 100	53'00	51'75	52'75
4%	" Inwestycyjna	$\mathcal{Z}$ w zł. 100	—	—	—
4%	" " serie	$\mathcal{Z}$ w zł. 100	—	—	—

		Wartość nominalna (waluta)	Kurs naj-wyższy	Kurs naj-niższy	Ostatni kurs w tygodniu
w % % nominalu					
5%	" Konwersyjna	$\mathcal{Z}$	66'00	63'00	63'00
5%	" Konwers. Kol.	$\mathcal{Z}$	54'00	54'00	54'00
6%	" Dolarowa	$\mathcal{Z}$	78'00	77'00	78'00
7%	" Stabilizacyjna <sup>2)</sup>	$\mathcal{Z}$	62'25	61'38	61'63
					-61'88
					-63'25 <sup>4)</sup> -62'50 <sup>4)</sup> -61'75
					-62'75 <sup>4)</sup>

#### Listy zastawne i obligacje banków

7%	L. Z. Państw. Banku Roln.	$\mathcal{Z}$ w zł. 1927	83'25	83'25	83'20
8%	" " " " "	$\mathcal{Z}$ w zł. 1927	94'00	94'00	94'00
7%	" Banku Gosp. Kraj.	$\mathcal{Z}$ w zł. 1927	83'25	25'31	83'00
8%	" " " " "	$\mathcal{Z}$ w zł. 1924	94'00	94'00	94'00
7%	Obl. Kom. B-ku Gosp. Kraj.	$\mathcal{Z}$ w zł. 1927	83'25	83'25	83'00
8%	" " " " "	$\mathcal{Z}$ w zł. 1924	94'00	94'00	94'00
8%	" Bud. " " " "	$\mathcal{Z}$ w zł. 1927	93'00	93'00	93'00
5½%	L. Z. Banku Gosp. Kraj.	$\mathcal{Z}$ w zł. 1924	81'00	81'00	81'00
5½%	" " " " "	$\mathcal{Z}$ w zł. 1927	81'00	81'00	81'05
5½%	Obl. Kom. B. Gosp. Kraj.	$\mathcal{Z}$ w zł. 1924	81'00	81'00	81'00
5½%	" " " " "	$\mathcal{Z}$ w zł. 1927	81'00	81'00	81'00

#### Listy zastawne i obligacje towarzystw kredytowych

8%	L. Z. T-wa Kred. Przemysłu Polskiego <sup>5)</sup>	$\mathcal{Z}$	£ 92'00	91'00	92'00
					-91'00
4%	L. Z. Tow. Kred. Ziemskiego	$\mathcal{Z}$			37'00
4½%	" " " " "	$\mathcal{Z}$	43'25	42'25	43'00
					-43'25
5%	" " " " m. Warszawy	$\mathcal{Z}$			56'00
5%	" " " " " z 1933 r.	$\mathcal{Z}$	50'50	48'75	50'25
					-49'60
					-50'00
5%	" " " " " Kielc z 1933 r.	$\mathcal{Z}$			43'25
5%	" " " " " Łodzi z 1933 r.	$\mathcal{Z}$	45'75	45'25	45'50
					-45'75

5%	L. Z. Tow. Kred. m. Radomia z 1933 r.	$\mathcal{Z}$	37'50	36'50	36'50
5%	" " " " " Siedlec z 1933 r.	$\mathcal{Z}$			35'00

#### Obligacje miast

VI	6% Poż. Konwers. m. Warszawy	$\mathcal{Z}$	58'00	57'00	57'00
					-58'00
VIII i IX	6% Poż. Konwers. m. Warszawy	$\mathcal{Z}$	56'50	55'50	55'50

#### ZŁOTY ZAGRANICĄ

	New York <sup>1)</sup>	Londyn <sup>2)</sup>	Paryż <sup>1)</sup>
18/XI	18'84	26'15	—
19/ "	18'83	—	—
20/ "	18'84	26'18	285'75
21/ "	18'83	—	—
22/ "	"	26'25	—
23/ "	"	26'28	—
	Zurych <sup>1)</sup>	Berlin <sup>1)</sup>	Praga <sup>1)</sup>
18/XI	57'87½	46'80 ÷ 46'90	456'00
19/ "	57'80	— <sup>3)</sup>	"
20/ "	57'87½	"	"
21/ "	57'90	46'80 ÷ 46'90	—
22/ "	58'05	"	—
23/ "	"	"	456'50
	Kopenhaga <sup>1)</sup>	Sztokholm <sup>1)</sup>	Oslo <sup>1)</sup>
18/XI	£ 6'30	74'50	77'25
19/ "	"	"	"
20/ "	86'20	"	"
21/ "	"	"	"
22/ "	86'10	"	"
23/ "	86'00	"	"

#### POŻYCZKI POLSKIE NA GIEŁDACH ZAGRANICZNYCH<sup>4)</sup>

	4 ÷ 9/XI	11 ÷ 16/XI	18 ÷ 23/XI
(maksimum—minimum—ultimo; w nawiasach obroty)			
New - York			
6% dolarowa			
1920	80—79—79 (60 000)	79½—79—79½ (15 000)	78½—78—78½ (11 000)
8% Dillon.			
1925	91½—90½—91½ (24 000)	93½—92—93½ (31 000)	93—92—93 (31 000)
7% stabilizac.			
1927	103—102½— —103 (26 000)	104½—101½— 103½ (15 000)	103½—102½—103 (31 000)
7% Warszawy			
1928	69—67½—68 (28 000)	69½—68—69½ (8 000)	69½—67½—67½ (10 000)
7% śląska			
1928	68½—68½—68½ (1 000)	69½—69—69½ (7 000)	71—69—71 (7 000)
Londyn			
7% stabilizac.			
1927	89'53—88'03— 88'03	88'89—87'39 87'89	88'24—86'49— 86'49
Zurych			
7% stabilizac.			
1927	61'25—60'00— 60'00	61'00—60'00— 60'00	—
Paryż			
7% stabilizac.			
1927	64'77—64'77	63'86—63'47	63'66—63'46
Medjolan			
7% włoska			
1924	87'91—84'21— 87'61 (825)	—	82'56—81'16— 81'26 (375)

<sup>1)</sup> § 5 =  $\mathcal{Z}$  44'57.

<sup>2)</sup> Z wyłączeniem transzy francuskiej.

<sup>3)</sup> § 1 = 5'183 fr. szwajc. = Hfl. 2'488.

<sup>4)</sup> Dł. 'yczy drobnych odcinków.

<sup>5)</sup> Gwarantowane przez Skarb Państwa.

<sup>1)</sup> Za  $\mathcal{Z}$  100.

<sup>2)</sup> Za £ 1.

<sup>3)</sup> Spowodu święta giełda pieniężna nieczynna.

<sup>4)</sup> Kursy — w % ach nominalu; obroty — w jednostkach walutowych danego kraju (w Medjolanie — w tysiącach).



## Z BANKU POLSKIEGO

## STAN RACHUNKÓW BANKU POLSKIEGO W DN. 10 LISTOPADA 1935 R. — Pierwsza dekada listopada przyniosła wyraźną poprawę w kształtowaniu się o b r o t ó w w a l u t o w y c h Banku. Sprzedaż walut i dewiz spadła niemal do połowy rozmiarów z ostatniej dekady października i stanowiła ok. 2/3 rozmiarów z I dekady października, wykazując, wreszcie, tylko kilkunastoprocentową zwyżkę w stosunku do stanu z analogicznej dekady 1934 r. Ta redukcja sprzedaży wpłynęła na poprawę bilansu walutowego Banku.

Rezerwy walutowe Banku wykazały w I dekadzie listopada zwyżkę — z  $\text{zł}$  17·3 miljn. do  $\text{zł}$  21·5 miljn., chociaż — mimo poprawy sytuacji — I dekada listopada zamknęła się jeszcze deficytem walutowym. Lecz na pokrycie tego deficytu dokonana została sprzedaż złota za  $\text{zł}$  7·5 miljn., i dewizy, uzyskane z tej sprzedaży, poszły częściowo na zwiększenie rezerw walutowych.

Dopływ złota do Banku, powstający dzięki drobnemu skupowi, dokonywanemu przez oddziały Banku, w I dekadzie listopada nieco wzmógł się — do  $\text{zł}$  330 tys., i choć był 4-krotnie niższy niż w I dekadzie listopada r. ub., kiedy odbywał się proces deteżauryzacji, pchający dość duże ilości złota do Banku Polskiego, ale był nieco wyższy od sum, osiągniętych w kilku ostatnich dekadach.

Mimo dopływu złota z a p a s z ł o t a spadł w dekadzie sprawozdawczej z  $\text{zł}$  453·7 miljn. do  $\text{zł}$  446·5 miljn., a to dzięki wspomnianej wyżej sprzedaży złota przez Bank na sumę  $\text{zł}$  7·5 miljn. W ciągu miesiąca, t. j. od końca I dekady października począwszy, zapas złota zmniejszył się o  $\text{zł}$  20·1 miljn., a w ciągu roku, t. j. od dn. 10/XI r. ub., spadł o  $\text{zł}$  51·6 miljn., t. j. o ok. 10%.

W stosunku do sumy obiegu biletów bankowych i natychmiast płatnych zobowiązań Banku (a właściwie części ich, podlegającej pokryciu) powyższy zapas złota stanowił w końcu I dekady listopada 42·00%, t. j. bardzo niewiele mniej niż w końcu października, natomiast dość znacznie mniej niż przed miesiącem (w końcu I dekady października) i niż przed rokiem (w końcu I dekady listopada r. ub.). Ten ruch zniżkowy pokrycia złotem obiegu i zobowiązań ilustruje liczbowo następujące zestawienie:

	§
10/X 1935 . . . . .	44·71
31/X " . . . . .	42·04
10/XI " . . . . .	42·00
10/XI 1934 . . . . .	46·08

Tak minimalny w dekadzie sprawozdawczej spadek procentu pokrycia złotem, mimo że suma pokrycia, t. j. zapas złota, spadła dość wyraźnie — tłumaczy się jednoczesnym obniżeniem się podlegającej pokryciu sumy obiegu banknotów i natychmiast płatnych zobowiązań (ściśle — przewyżki ich ponad  $\text{zł}$  100 miljn., uwzględnianej tylko przy obliczaniu pokrycia), a mianowicie z  $\text{zł}$  1176·4 miljn. do  $\text{zł}$  1163·1 miljn. (względnie z  $\text{zł}$  1076·4 miljn. do  $\text{zł}$  1063·1 miljn.).

Właściwie zmniejszył się, jak zwykle na początku miesiąca, tylko jeden składnik powyższej sumy, mianowicie obieg biletów bankowych (z  $\text{zł}$  1046·8 miljn. do  $\text{zł}$  1000·4 miljn.), natomiast drugi składnik — natychmiast płatne zobowiązania — wykazał zwyżkę (z  $\text{zł}$  129·5 miljn. do  $\text{zł}$  162·7 miljn.).

Zwyżka zobowiązań w I dekadzie listopada nastąpiła jedynie dzięki znacznemu dopływowi lokat żyrowych do Banku, gdyż saldo pozycji „różne rachunki” nie tylko nie wzrosło, lecz — przeciwnie — spadło z  $\text{zł}$  27·4 miljn. do  $\text{zł}$  22·2 miljn. Natomiast lokaty żyrowe podniosły się silnie, bo z  $\text{zł}$  102·1 miljn. do  $\text{zł}$  140·5 miljn., osiągając poziom wyższy niż przed miesiącem, choć znacznie niższy niż przed rokiem. Lokaty żyrowe kas państwowych, utrzymujące się ostatnio na bardzo niskim poziomie, wzrosły bardzo niewiele, natomiast silnie, bo blisko o 2/3, podniosły się lokaty na rachunkach prywatnych, które na ultimo I dekady listopada osiągnęły poziom wyższy od poziomu sprzed miesiąca, choć o wiele niższy od poziomu sprzed roku, jak to widzimy z następującego zestawienia (w miljn.  $\text{zł}$ ):

	Lokaty żyrowe:	
	kas państwowych	pozostałe
10/X 1935	1·0	131·2
31/X "	1·4	100·7
10/XI "	1·5	139·0
10/XI 1934	9·6	182·4

Obieg biletów bankowych skurczył się w I dekadzie listopada o  $\text{zł}$  46·5 miljn., t. j. o ok. 4 1/2%. Spadek obiegu był znacznie silniejszy niż na początku poprzednich miesięcy II półrocza r. b., gdyż w I dekadzie października nie-

tylko wogóle nie zniżył, ale nawet wzrósł o  $\text{zł}$  90 miljn., w I dekadzie września zniżył o  $\text{zł}$  26·5 miljn., w I dekadzie sierpnia — tylko o  $\text{zł}$  1·7 miljn. i w I dekadzie lipca — o  $\text{zł}$  16·1 miljn.

Silny spadek obiegu w dekadzie sprawozdawczej nie spowodował mimo to (mianowicie ze względu na niezwykle silny jego wzrost na koniec października) obniżenia się poziomu obiegu poniżej poziomu sprzed miesiąca czy sprzed roku, gdyż w obu wypadkach obecny poziom obiegu był wyższy, jak to widzimy z następującego zestawienia (w miljn.  $\text{zł}$ ):

10/X 1935	989·5
31/X "	1046·8
10/XI "	1000·4
10/XI 1934	968·4

Zniżka obiegu w I dekadzie listopada znajdowała przede wszystkim odpowiednik w silnym dopływie lokat żyrowych do Banku, pozatem zaś wiązała się z odpływem złota, a zwłaszcza ze skurczeniem się działalności kredytowej Banku.

Jeśli chodzi o 3 główne formy kredytów Banku, to nastąpił przede wszystkim silny spadek sumy pożyczek zastawowych, która na ultimo października podniosła się o  $\text{zł}$  19·8 miljn., a w I dekadzie listopada skurczyła się o  $\text{zł}$  22·2 miljn.

Natomiast jeśli chodzi o portfel wekslowy i portfel skupionych przez Bank biletów skarbowych, to tu nie tylko nie widzimy spadku w dekadzie sprawozdawczej, ale nawet wzrost, co prawda stosunkowo minimalny, bo wynoszący dla kredytów dyskontowych  $\text{zł}$  2·2 miljn., a dla skupu biletów skarbowych  $\text{zł}$  1·7 miljn.

W okresie miesięcznym — od końca I dekady października do końca I dekady listopada — kredyty Banku wykazały ogólny wzrost, przyczem nieco silniejszy jedynie dla kredytów dyskontowych, natomiast zupełnie nieznaczny dla pozostałych rodzajów kredytów, jak to widzimy z poniższego zestawienia (w miljn.  $\text{zł}$ ):

	Wzrost
Kredyty dyskontowe . . . . .	28·9
Pożyczki zastawowe . . . . .	1·6
Bilety skarbowe . . . . .	1·6

W okresie rocznym — 10/XI 1934 ÷ 10/XI 1935 — nastąpił silny wzrost wszystkich 3 rodzajów kredytu, przyczem portfel skupionych biletów skarbowych więcej, niż podwoił się, a suma pożyczek zastawowych wzrosła mniej więcej o 1/3. W liczbach absolutnych wzrost kredytów w ciągu roku ilustruje następujące zestawienie (w miljn.  $\text{zł}$ ):

	Wzrost
Kredyty dyskontowe . . . . .	75·9
Pożyczki zastawowe . . . . .	20·2
Bilety skarbowe . . . . .	37·5

Co się tyczy innych operacji czynnych Banku, to najpoważniejszą zmianę w I dekadzie listopada znajdujemy w pozycji skupu przez Bank na własność części monet srebrnych i bilonu z emisji skarbowej. Zapas tych monet i bilonu wzrósł w dekadzie sprawozdawczej bardzo silnie, bo o  $\text{zł}$  13·5 miljn., wyrównując mimo to tylko w części ten gwałtowny spadek, jaki nastąpił w tej pozycji na ultimo października (o  $\text{zł}$  23·1 miljn.). Jeśli chodzi o portfel skupionych przez Bank papierów kredytu długoterminowego, to wykazał on w I dekadzie listopada zwyżkę minimalną, bo tylko o  $\text{zł}$  0·05 miljn., a dług Skarbu Państwa (kredyt bezprocentowy) pozostał wogóle w dalszym ciągu niezmienny.

Całe bankowe pokrycie obiegu, obejmujące rezerwy walutowe i wszystkie formy kredytów Banku, przedstawiało się w ostatnich 3 dekadach następująco (w tys.  $\text{zł}$ ):

	10/X	31/X	10/XI
Waluty i dewizy . . . . .	26 016	17 341	21 549
Weksle krajowe . . . . .	683 750	712 509	714 665
Bilety skarbowe . . . . .	66 012	65 957	67 637
Polskie monety srebrne i bilon . . . . .	19 431	8 740	22 204
Pożyczki, zabezpieczone zastawami . . . . .	66 081	89 896	67 692
Papiery proc. własne . . . . .	50 686	51 028	51 079
Dług Skarbu Państwa . . . . .	90 000	90 000	90 000
Razem: . . . . .	1 001 976	1 035 741	1 034 827

Obieg monet srebrnych i bilonu, emitowanych przez Skarb Państwa, skurczył się w I dekadzie listopada o  $\text{zł}$  13·5 miljn., t. j. o niespełna 3 1/2%, a więc nieznacznie tylko słabiej niż obieg biletów, emitowanych przez Bank Polski, który zmniejszył się, jak widzieliśmy, o ok. 4 1/2%. Zmiany w stanie i strukturze obiegu bilonowego przedstawia następujące zestawienie (w miljn.  $\text{zł}$ ):



	10/X	31/X	10/XI
Monety srebrne (10-, 5-, 2-złotowe) . . . . .	318·6	328·7	317·4
w tem:			
10-złotówki . . . . .	139·2	142·3	138·7
5-złotówki . . . . .	114·0	118·1	113·8
Bilon niklowy i brązowy	87·9	88·5	86·3
Razem:	406·6	417·2	403·7

W ciągu miesiąca (10/X ÷ 10/XI) obieg bilonowy obniżył się o  $\text{zł}$  2·9 miljn., w ciągu zaś roku (10/XI 1934 ÷ 10/XI 1935) wzrósł o  $\text{zł}$  33·6 miljn.

Całkowity obieg pieniężny, t. j. obieg biletów Banku Polskiego łącznie z obiegiem bilonu, wynosił na ultimo I dekady listopada  $\text{zł}$  1 404 1 miljn. i był o  $\text{zł}$  8·1 miljn. wyższy niż przed miesiącem (dn. 10/X 1935 r.), a o  $\text{zł}$  65·5 miljn. wyższy niż przed rokiem (dn. 10/XI 1934 r.).

# PRZEGLĄD ZAGRANICZNY

## POŁOŻENIE GOSPODARKI FRANCUSKIEJ

Działalność gospodarcza Rządu Premjera Laval'a stała się momentem zwrotnym w kryzysowej polityce gospodarczej Francji. Znaczna większość posunięć gospodarczych rządów poprzednich, czy to w dziedzinie budżetowej i fiskalnej, czy na innych odcinkach życia gospodarczego — obliczana była raczej na efekt zewnętrzny, podporządkowana przesłankom politycznym, a stąd była nieskoordynowana i mało skuteczna. Rząd obecny nie był w stanie w swej działalności gospodarczej oswobodzić się od ciążyącego na nim balastu politycznego, dokonał jednak w istniejących warunkach dzieła pozytywnego.

Posunięcia oszczędnościowe, stanowiące istotną część składową obu transz (lipcowej i sierpniowej) dekrétów gospodarczych Rządu francuskiego, wpłynęły poważnie na poprawę sytuacji budżetowej. Opublikowany niedawno preliminarz budżetowy na 1936 r. przewiduje po stronie wydatków kwotę 40 010 miljn. fr., po stronie zaś wpływów — 40 019 miljn. fr., zamykając się teoretyczną nadwyżką w wysokości 9 miljn. fr. Liczby te stanowią znaczny postęp w stosunku do roku poprzedniego, w którym wydatki preliminowane były w wysokości 47·8 miljard. fr., przyczem wydatki nadzwyczajne Skarbu Państwa wyniosły przeszło 10 miljard. fr. Faktycznie wydatki publiczne w r. ub. wyniosły blisko 59 miljard. fr. Wobec obniżenia wydatków zwyczajnych o blisko 8 miljard., a nadzwyczajnych o 4 miljard. (do 6·2 miljard. fr.) — strona rozchodowa budżetu francuskiego została zmniejszona z 59 do 46·5 miljard., t. j. o ok. 20%.

Wysiłek oszczędnościowy Rządu francuskiego nie miałby niemal równego sobie w latach ostatnich, gdyby można było oczekiwać, iż zrealizuje się on w całej pełni. Tego rodzaju optymizm nie wydaje się jednak być uzasadnionym. Oczekiwać należy w pierwszym rzędzie, że nie wszystkie posunięcia oszczędnościowe Rządu francuskiego dadzą przewidywane rezultaty. W pełnej mierze liczyć się należy z uzyskaniem oszczędności na tych pozycjach, gdzie przeprowadzono obciążenia niejako mechaniczne, jak np. redukcje pensyj i uposażeń urzędniczych, świadczeń skarbowych i t. p. Wszędzie natomiast tam, gdzie oczekuje się zwiększenia wpływów drogą skomplikowanych posunięć sanacyjnych, jak walki z nadużyciami skarbowymi, walki z łączeniem uposażeń i t. p., tam na rezultat trzeba będzie czas dłuższy poczekać, przyczem wątpliwe jest, by rezultat ten odpowiedział w całości oczekiwaniom.

Ciemną stroną położenia fiskalnego Francji jest również nieustanne zmniejszanie się wpływów podatkowych, pozostające w ścisłym związku z depresją, zwłaszcza wytwórczości przemysłowej, oraz ze spadkiem obrotów zagranicznych. W sierpniu r. b. zwyczajne wpływy budżetowe wyniosły 2 405·3 miljn. fr. — wobec 3 114·7 miljn. fr. w lipcu r. b. We wrześniu r. b. wpływy podatkowe wynosiły 2 469 miljn. fr., będąc o 194 miljn. fr. niższe aniżeli we wrześniu r. ub. oraz o 523 miljn. fr. niższe od preliminarza budżetowego. W okresie pierwszych 9 miesięcy

bieżącego roku budżetowego wpływy podatkowe wyniosły 19 658 miljn. fr., czyli były o 3 492 miljn. fr. niższe od wpływów preliminowanych. Liczby te są mało pocieszające, wskazując, że efektywne wpływy podatkowe będą w bieżącym roku budżetowym nie mniej aniżeli o 10% niższe od wpływów preliminowanych.

Dalszy moment niepewności na odcinku budżetowym stanowi fakt, że komisja finansowa Izby Deputowanych przygotowała na jesienną sesję szereg wniosków finansowych, idących po tradycyjnej linii zwiększania wydatków, bez wskazania realnych źródeł ich pokrycia.

Ostatnie tygodnie wykazały ponadto, iż w obecnie panującej w świecie a także i we Francji atmosferze niepewności i niepokoju niejednokrotnie decydujące znaczenie posiadają czynniki psychiczne, dominując przejściowo ponad rozwojem wydarzeń materialnych. Przykładem tego rozwoju wypadków jest ponowne pojawienie się we Francji nastrojów niepokoju co do przyszłości waluty francuskiej, a to pod wpływem obaw o losy gabinetu Laval'a.

Stanowcze posunięcia deflacyjne Rządu Laval'a zahamowały z końcem czerwca występujący poprzednio odpływ złota z Banku Francji, umożliwiły obniżenie stopy dyskontowej do 3%, sprowadziły upłynnienie na rynkach pieniężnych. Ostatnio pod wpływem działania ujemnych czynników psychicznych odbywa się ewolucja w kierunku przeciwnym. W ciągu pierwszych 2 tygodni listopada zapas złota Banku Francji obniżył się o ok. 1 600 miljn. fr. do ok. 70 400 miljn. fr.

Jako techniczny środek obronny zastosował Bank Francji dwukrotnie podwyżkę dyskonta: początkowo z 3% do 4%, a ostatnio (w dn. 21/XI) z 4% do 5%. Podniesione zostały równocześnie: stopa od pożyczek zastawowych z 5% do 6%, oraz stopa od zaliczek 30-dniowych z 4% do 5%. Zwyżce oficjalnych stawek procentowych towarzyszyło ogólne podrożenie kredytu zarówno krótko- jak i długoterminowego oraz wstrzeźliwość w angażowaniu się kapitałowem.

Opanowanie sytuacji na rynkach kapitałowych przy pomocy posunięć o charakterze czysto technicznym nastęrcza poważne trudności raz ze względu na psychologiczny, a więc w dużej mierze irracjonalny podkład zaburzeń, powtóre ze względu na to, że ucieczka kapitałów z Francji odbywa się nietylko na rachunek kapitałów francuskich, ale i zagranicznych.

Położenie wytwórczości przemysłowej nie wykazuje ostatnio żadnych poważniejszych zmian na lepsze, co jest tem bardziej zastanawiające, że pewne działy przemysłu inwestycyjnego, a w szczególności przemysł ciężki, utrzymują swą produkcję na stosunkowo wysokim poziomie, w znacznej mierze dzięki zamówieniom państwowym na cele zbrojeniowe. Wskaźniki wytwórczości przemysłowej — jak wynika z poniższego zestawienia — kształtują się od szeregu miesięcy bez żadnych poważniejszych zmian, wykazując istotnie zadziwiająco stałość (1913 r. = 100):



	1933	1934	1	9	3	5
	przeciętnie marzec					
			czerwiec	lipiec	sierpień	
Wskaźnik ogólny . . . . .	107	99	93	93	93	93
Przemysł:						
mechaniczny . . . . .	108	99	96	95	95	96
metalurgiczny . . . . .	84	80	76	80	80	79
włókienniczy . . . . .	74	63	59	64	67	66
wydobywczy . . . . .	101	103	98	101	98	98
budowlany . . . . .	91	82	74	64	65	66
skórnicy . . . . .	109	96	88	91	93	93
papierniczy . . . . .	127	143	133	132	129	127
kauczukowy . . . . .	900	892	759	767	760	761
samochodowy . . . . .	467	453	400	421	412	405

W sierpniu r. ub. wskaźnik produkcyjny wynosił 97. W sierpniu r. b. bez zmiany kształtowała się sytuacja przemysłu wydobywczego i skórnicy; poprawiła się lekko sytuacja przemysłu mechanicznego i budowlanego oraz gumowego i pogorszyła w przemyśle metalurgicznym, tekstylnym, papierniczym i samochodowym. Wrzesień r. b. zaznaczył się wzrostem wskaźnika wytwórczości przemysłowej do 94. Trudno wyrokować, czy jest to wstępem do dalszej poprawy. W miesiącu tym obniżył się znacznie, bo z 405 do 380 wskaźnik wytwórczości samochodowej, bez zmiany kształtował się wskaźnik wytwórczości mechanicznej, a zwykowały wskaźniki wytwórczości budowlanej (z 66 do 68), górniczej z 98 do 99, włókienniczej (z 66 do 68) i metalurgicznej (z 79 do 80).

Trudności przemysłu francuskiego przejawiają się w pierwszym rzędzie w spadku rentowności i wzrastających trudnościach zbytu w eksporcie. Ciągłe jeszcze nadmiernie wysoki poziom wewnętrznych kosztów utrzymania obciąża koszty produkcji i utrudnia penetrację na rynki zagraniczne.

Jakkolwiek położenie na rynkach pracy we Francji kształtuje się w dalszym ciągu mało pomyślnie, to jednak trwający nadal — mimo wejścia w sezon jesienny — spadek liczby całkowitych bezrobotnych wskazuje na małą odporność wytwórczości na wpływy kryzysowe. Od połowy czerwca r. b., kiedy liczba bezrobotnych osiągnęła 415 tys., obniżyła się ona do dn. 5/X do 371 865, t. j. o ok. 45 tys. Spadek ten jest jednak dla całego sezonu letniego niewielki, przerywany przejściowo okresami wzrostu bezrobocia. Ogólna liczba bezrobotnych z początkiem października r. ub. wynosiła 327 703, t. j. o 43 tys. mniej niż obecnie.

Czynnikiem, wpływającym w pewnej mierze niezależnie od rozwoju sytuacji na odcinku przemysłowym na spadek bezrobocia, jest akcja rządowa organizowania robót publicznych. Akcja ta ma być w najbliższym czasie rozszerzona przez przyspieszenie realizacji opracowanego w zeszłym roku przez Min. Marqueta wielkiego planu robót publicznych. W tym celu uchwalone zostały we wrześniu r. b. dodatkowe kredyty w wysokości 900 miljn. fr., które mają być obrócone w pierwszym rzędzie na rozbudowę i poprawę sieci dróg samochodowych. Przy pracach drogowych znaleźć ma zatrudnienie ok. 6 000 robotników przez okres 40 miesięcy. Ogółem ma być przebudowanych i przystosowanych do nowoczesnego ruchu samochodowego ok. 40 tys. km dróg. W ramach programu planowane jest również przeprowadzenie prac regulacji rzecznych, prac portowych i t. p. Czynnione są również przygotowania do rozpoczęcia na wielką skalę zamierzonych robót dokoła wystawy paryskiej w 1937 r.

O zmniejszaniu się wytwórczości i obrotów świadczą również liczby, dotyczące przewozów kolejowych, które wykazują w liczbach absolutnych w porównaniu z r. ub. spadek o ok. 7%. W każdym razie tempo kurczenia się przewozów kolejowych jest w r. b. słabsze aniżeli w r. ub.

Położenie na odcinku rolniczym wykazało dość znaczną poprawę. W ostatnich kilku miesiącach wystąpiły w całej pełni skutki zmiany rządowej polityki zbożowej, polegającej na porzuceniu systemu sztywnej reglamentacji rynkowych cen zbożowych. System ten zastąpiony został przez wprowadzenie

zaliczek z funduszków państwowych dla zboża magazynowanego. Zaliczki te mogą sięgać 50 fr. za q pszenicy, pochodzącej ze zbiorów w 1934 r., a składowanych w spółdzielniach rolniczych, oraz 40 fr. za q pszenicy z tychże zbiorów, składowanych u pojedynczych rolników. Na analogicznych warunkach udzielane będą również zaliczki dla pszenicy z tegorocznych zbiorów, przyczem jedynie wysokość ich będzie nieco niższa, wynosząc 45 wzgl. 35 fr. za q.

Ceny pszenicy wykazują tendencję zwykłą. Zawdzięczać to należy nietylko posunięciom rządowym, ale także wiadomościom o stosunkowo niepomyślnym stanie tegorocznych zbiorów. Według ostatecznych urzędowych szacowań tegoroczne zbiory pszenicy we Francji wyniosły 75 868 tys. q — wobec 92 129 tys. q w r. ub., żyta 7·4 miljn. q, t. j. o 12% mniej niż w r. ub., owsa 46·1 miljn. q — wobec 43·8 miljn. q, jęczmienia 10·7 miljn. q wobec 10·3 miljn. q. Tegoroczne zbiory pszenicy, łącznie z zapasami zeszłorocznymi oraz pszenicą północno-afrykańską stosunkowo niewiele przekroczą zapotrzebowanie bieżące — tak, że liczyć się należy z usunięciem ciężących dotychczas na rynku nadmiernych zapasów.

Obecny Rząd dąży również konsekwentnie do uzdrowienia innych ważnych dziedzin rolnictwa francuskiego, jak w szczególności gospodarki winnej oraz rynków mięsnych i nabiałowych. Kryzys francuskiej produkcji winnej wynika z silnej nadprodukcji, występującej od szeregu lat. Celem usunięcia zapasów, ciężących na rynku, wydana została z końcem czerwca realizowana przy pomocy Państwa ustawa, w myśl której organa państwowe nabywają przymusowo alkohol, pochodzący z destylacji wina, sprzedawanego po cenie nie niższej, aniżeli 4 fr. za stopień.

W połowie sierpnia r. b. wydane zostały pierwsze zarządzenia, mające na celu uzdrowienie francuskich rynków mięsnych. W myśl zarządzeń tych przeznaczono specjalne kredyty państwowe dla usuwania chorego bydła, którego zabicie pożądane jest ze względów na zły stan zdrowia. Dzięki temu podniesiona ma być jakość bydła francuskiego. Tą drogą ma być równocześnie osiągnięta zwykła cen bydła i mięsa. Bydło, przeznaczone do zabicia, kupowane będzie po cenach, wyznaczonych w specjalnej taryfie maksymalnej, na zasadzie porozumienia pomiędzy właścicielem zwierząt i specjalnymi wydziałami, urzędującymi w każdym departamencie. Właściciel zobowiązany jest dostarczyć nabyte bydło do najbliższej rzeźni, gdzie poddane ono będzie ostrej kontroli.

Mimo niewątpliwej poprawy położenia rolnictwa, mimo troski Rządu francuskiego o podniesienie rentowności wytwórczości rolniczej — we francuskich sferach rolniczych panuje i rozszerza się ferment niezadowolenia. Rolnicy skarżą się, że ustawy-dekrety pociągnąć muszą za sobą dalszy spadek cen, uzyskiwanych przez producentów rolniczych.

Odcinkiem, wymagającym szczególnie pilnej i wnikliwej obserwacji, jest odcinek cen. Do sierpnia r. b. ewolucja na odcinku cen we Francji była całkowicie jasna i z punktu widzenia koniunkturalnego pomyślna. Zarówno ceny hurtowe jak i detaliczne wykazywały od początku roku tendencję zniżkową, a rozpiętość pomiędzy cenami zagranicznymi i krajowymi malała. Wskaźnik ogólny cen hurtowych obniżył się, a mianowicie, od stycznia do lipca r. b. z 349 do 334, a wskaźnik cen detalicznych z 447 do 393. Od sierpnia r. b. zaczyna występować zwrot w odwrotnym kierunku. Wskaźnik cen hurtowych podnosi się w sierpniu do 343, we wrześniu do 346, a w październiku osiąga 350. Wskaźnik cen detalicznych wzrasta we wrześniu do 401 i w październiku do 417. Wskutek wzrostu cen produktów krajowych przy równoczesnym utrzymaniu się wskaźnika cen produktów przywożonych na niezmiennym poziomie rozpiętość pomiędzy cenami zagranicznymi a krajowymi ponownie wzrasta, wynosząc w październiku 69 punktów. Główną przyczyną wystę-



pującej ostatnio zwyżki cen hurtowych jest podniesienie się poziomu cen artykułów rolniczych i środków żywnościowych. Wskaźnik cen artykułów żywnościowych wzrósł od lipca do października r. b. z 320 do 343, podczas gdy równocześnie ceny wyrobów przemysłowych podniosły się słabiej, bo z 347 do 355. Wśród artykułów żywnościowych w pierwszym rzędzie zwyżkowały ceny produktów roślinnych, choć również i produkty zwierzęce wykazały znaczny wzrost.

Obserwowana ostatnio zwyżkowa ewolucja francuskich cen hurtowych zdaje się być w znacznej mierze spowodowana przez politykę Rządu francuskiego, zmierzającego do „rewaloryzacji” cen rolniczych. We Francji pocieszają się, iż zwyżka cen rolniczych nie wyrwie niepomyślnego skutku na obroty handlowe z zagranicą, wobec zapowiadającej się ogólnej zwyżki cen światowych.

Nadmierny poziom cen detalicznych utrudnia sanację gospodarstwa francuskiego i przystosowanie go do warunków produkcyjnych, panujących współcześnie w świecie. Ponadto oddziałuje on niekorzystnie na rozdział wewnętrznego dochodu społecznego. Wskutek wysokiego poziomu cen detalicznych wytwórczość przemysłowa pracuje przy zbyt wysokich kosztach produkcji, niemożąc obniżyć jednego z ważniejszych ich składników, t. j. kosztów robocizny. Grupa produkcyjna przedsiębiorców przemysłowych i rolniczych nie znajdowała doniedawna kompensaty dla spadku cen hurtowych w zmniejszeniu kosztów wytwórczości. Na znacznej rozpiętości pomiędzy cenami hurtowymi a detalicznymi zarabiała jedynie warstwa pośredników, tezauryzując zyski i wycofując w ten sposób pieniądze z obiegu gospodarczego.

Ewolucja na odcinku obrotów handlowych z zagranicą do października wskazywała na spadek wartości obrotów, w październiku nastąpiła poprawa, co do której trwałości trudno jeszcze się wypowiedzieć. W sierpniu r. b. przywóz przedstawiał wartość 1697 miljn. fr. — wobec 1742 miljn. fr. w lipcu r. b., we wrześniu r. b. nastąpił dalszy spadek przywozu — do 1508 miljn. fr., lecz w październiku przywóz wzrósł do 1723·4 miljn. fr. Wywóz przedstawiał w sierpniu r. b. wartość 1174 miljn. fr. — wobec 1159 miljn. fr. w lipcu r. b., we wrześniu wywóz podniósł się pod względem wartości nieznacznie — do 1180·4 miljn. fr., a w październiku do 1353·0 miljn. W wyniku tej ewolucji saldo ujemne bilansu handlowego zmniejszyło się z 583 miljn. fr. w lipcu r. b. do 523 miljn. fr. w sierpniu i 328·4 miljn. fr. we wrześniu r. b., lecz podniosło się do 370·0 miljn. fr. w październiku. W okresie pierwszych 10 miesięcy r. b. przywóz przedstawiał wartość 17276 miljn. fr., t. j. był niższy od przywozu z analogicznego okresu r. ub. o 2166 miljn. fr., wywóz zaś wynosił 12767 miljn. fr., t. j. mniej o 1873 miljn. fr. Wskutek znaczniejszego obniżenia się przywozu od wywozu deficyt bilansu handlowego zmniejszył się do 4508·5 miljn. fr. wobec 4792·5 miljn. fr. w r. ub.

W strukturze francuskiego handlu zagranicznego nastąpiły w ciągu r. b. niekorzystne zmiany. Przejawiają się one m. in. w tem, iż mimo spadku wywozu pod względem wartości, ilości wywożonych towarów wzrosły. Jest to wynikiem obniżania się poziomu cen eksportowych, a także przesunięć w strukturze wywozu francuskiego, a mianowicie przechodzenia w coraz większym stopniu z wywozu wyrobów przemysłowych na wywóz surowców i półfabrykatów.

Na uwagę zasługują przesunięcia kierunkowe, występujące w r. b. we francuskich obrotach zagranicznych. W okresie pierwszych 8 miesięcy r. b. przywóz z krajów zagranicznych obniżył się z 12140·8 miljn. fr. do 10499·5 miljn. fr., podczas gdy przywóz z kolonij spadł w tym czasie z 3830·3 do 3544·9 miljn. fr. Równocześnie wywóz do krajów zagranicznych obniżył się z 7999·1 miljn. fr. do 7110·1 miljn. fr., wywóz zaś do kolonij z 3558·2 do 3123·5 miljn. fr. Przywóz francuski z poszczególnych krajów obniżył się dla wszystkich krajów, z wyjątkiem

francuskiej Afryki Zachodniej, gdzie wystąpił wzrost o 133·7 miljn. fr. W szczególności obniżył się przywóz z Algieru o 311 miljn. fr. do 1550·5 miljn. fr., z Niemiec o 347·8 miljn. fr. do 1197·6 miljn. fr., z Stanów Zjedn. o 453·2 miljn. fr. do 1116·4 miljn. fr., z W. Brytanji o 50·3 miljn. fr. do 1052 miljn. fr., z Belgii o 98·3 miljn. fr. do 902·7 miljn. fr. Zmniejszył się również przywóz z Polski (według statystyk francuskich) o 11·9 miljn. fr. do 104 miljn. fr.

Niepomyślnie przedstawiała się również ewolucja po stronie wywozu, jakkolwiek zanotować można kilka państw, do których wywóz francuski wykazał wzrost, a mianowicie Z. S. K. R. (o 44·1 miljn. fr. do 118·5 miljn. fr.), W. Brytanię (o 28·3 miljn. fr. do 1019·2 miljn. fr.), Włochy (o 15·4 do 369·3 miljn. fr.) i Japonię (o 1·7 do 60·4 miljn. fr.) Wywóz francuski do wszystkich pozostałych państw zmniejszył się a szczególnie: do Algieru o 323·6 do 1644·5 miljn. fr., do Niemiec o 373·9 do 871·6 miljn. fr., do Stanów Zjedn. o 142·5 do 437·3 miljn. fr., do Belgii o 103·5 do 1172·5 miljn. fr. Wywóz do Polski spadł — według statystyk francuskich — o 195 miljn. fr. i wynosił w okresie pierwszych 8 miesięcy r. b. 78·5 miljn. fr.

Obok czynników o zasadniczym znaczeniu, oddziałujących niepomyślnie na kształtowanie się obrotów handlowych z zagranicą (jak np. rozpiętość pomiędzy cenami francuskimi a zagranicznymi), hamująco na możliwości uzdrowienia sytuacji na tym odcinku oddziałuje francuska polityka handlowa. Główną przyczyną trudności jest sztywna i rygorystycznie stosowana polityka kontyngentowa. Prohibicyjna polityka handlowa, utrzymując ponadto wysoki poziom cen towarów importowanych — utrudnia osiągnięcie pozytywnych rezultatów w ogólnej akcji deflacyjnej i dostosowawczej, zainicjowanej przez Premiera Laval'a. Pierwotne zapowiedzi rządowe zdawały się zwiastować liberalizację polityki handlowej. Dotychczas ograniczyła się ona w praktyce do nic nie znaczących posunięć, jak w szczególności do zniesienia 23 kontyngentów przywózowych na mało znaczące artykuły przemysłowe, podczas gdy np. obciążono o 10% kontyngenty przywózowe tak podstawowego artykułu, jakim jest węgiel.

Podobno niezależnie od zasadniczej liberalizacji polityki handlowej omawiana jest reforma systemu polityczno-handlowego, a w szczególności systemu kontyngentowego, mogąca przynieść Francji więcej realnych korzyści niż obecnie stosowane w tej dziedzinie metody. W miejsce stosowanej obecnie przy rozdzielaniu kontyngentów zasady klauzuli największenia uprzywilejowania miałyby być wprowadzona zasada wzajemności. Kontyngenty byłyby udzielane i rozszerzane jedynie wzajemnie za odpowiednie ustępstwa celne i kontyngentowe ze strony kontrahenta. I ta zmiana może jednak wzmocnić francuską pozycję polityczno-handlową tylko w tym wypadku, jeżeli towarzyszyć jej będzie ogólne rozszerzenie francuskiego plafonu kontyngentowego. W ramach obecnych niezmiernie szczupłych kontyngentów ich rozdzielanie na zasadzie wzajemności mogłoby przynieść obu kontrahentom ograniczone korzyści, równocześnie wywołując i zaostrzając szereg zatargów polityczno-handlowych.

Stosunki polityczno-handlowe Francji wobec szeregu najważniejszych kontrahentów handlowych nie zostały dotychczas zadowalająco uregulowane. Nie unormowane są w dalszym ciągu stosunki z Hiszpanją i z Niemcami. Od szeregu miesięcy toczą się również bezskutecznie rokowania handlowe z Stanami Zjedn. Grozi również — wskutek wprowadzenia w życie sankcyj gospodarczych — załamanie się obrotów handlowych Francji z Włochami.

Prowincjonalne rady handlu zagranicznego wydawały w ostatnich czasach opinie co do podstawowych problemów z dziedziny polityki handlowej. Do najbardziej interesujących należy opinia rady handlu zagranicznego w Nantes, która domaga się wypracowania nowej taryfy celnej, odpowiadającej co do podziału i wysokości stawek obecnym warunkom. Rada ta domaga



się dalej ratyfikacji umowy międzynarodowej o ujednostajnieniu nomenklatury celnej, przedłużeniu terminów, na które zawierane są umowy handlowe (obecnie 6 miesięcy lub rok), całkowitego zniesienia klauzuli największego uprzywilejowania, rozszerzenia kontyngentów i obniżenia cen wywozowych przez ulgi w dziedzinie podatkowej i obciążeń socjalnych.

W myśl zaleceń konferencji kolonialnej przystąpiono do utworzenia kolonialnego instytutu kredytowego. Instytucja ta wypełnić ma dającą się od dawna odczuwać lukę w organizacji kolonii francuskich. Dotychczas kolonialne banki emisyjne stanowiły podstawę organizacji rozdziału kredytów w kolonjach. W pewnej mierze uzupełniały je prywatne przedsiębiorstwa bankowe, pracujące w tych dziedzinach, które ze względów statutowych niedostępne były dla banków emisyjnych. Mimo to jednak do ostatnich czasów dawał się odczuwać brak instytucji kredytowej, udzielającej przedsiębiorstwom kolonialnym kredytów średnio- i długoterminowych, opartych na solidnych podstawach.

Nowoutworzona instytucja „Crédit Colonial” posiadać będzie kapitał zakładowy w wysokości 20 miljn. fr., podzielony na 4 tys. akcji o wartości nominalnej 5 tys. fr. każda. Kapitał zakładowy subskrybują kolonialne banki emisyjne oraz Bank Narodowy dla Naprawy Strat Wojennych. Ta ostatnia instytucja rozporządzać będzie większością kapitału nowego banku i będzie ściśle z nią związana. Statut nowego banku kolonialnego przewiduje udzielanie pożyczek na termin 3 ÷ 10 lat dla organizowania, rozbudowy i uruchomienia przedsiębiorstw, działających w obszarze, podlegającym Ministerstwu Kolonii. Oznacza to, że spod kompetencji nowego banku usunięte zostały Algier, Marokko, Tunis i Syryja. Nowy bank może czerpać środki od Banku Reparatywnego, względnie przez emisję obligacji, których nominalna wartość może osiągnąć 500 miljn. fr.

Oceniając rozwój sytuacji finansowej i gospodarczej Francji w ostatnich miesiącach, należy stwierdzić, że do początku listo-

pada r. b. położenie finansowe wykazywało objawy poprawy. Wyrażało się ono w uspokojeniu umysłów co do oceny sytuacji gospodarki finansowej Państwa i stałości waluty. Wślad zatem poszło potaniecie pieniądza. Zniżka cen hurtowych i detalicznych oraz zmniejszanie się rozpiętości pomiędzy cenami zagranicznymi i krajowymi — zwiastowały niedługą likwidację dysproporcji i przerostów, które uniemożliwiały włączenie gospodarki francuskiej w ramy ożywiającego się gospodarstwa światowego. Wszystkie te pozytywne rezultaty zostały w ostatnich tygodniach w dużej części przekreślone, w odniesieniu do odcinka finansowego i walutowego przez nawrót niepokoju, w odniesieniu zaś do odcinka cen — przez kontynuowanie skrajnie protekcyjnej i prohibicyjnej polityki handlowej oraz przez forsowanie wyżki cen rolniczych. Położenie wytwórczość przemysłowej i rolniczej w ostatnich miesiącach określić można jako ustabilizowane.

Niekorzystnie na możliwości poprawy zewnętrznej oddziałują stosunki finansowe i gospodarcze z zagranicą. Wobec zmniejszenia się wpływów z oprocentowania i amortyzacji kapitałów, lokowanych zagranicą, oraz nieustannego kurczenia się dochodów z ruchu turystycznego obroty płatnicze Francji kształtują się niepomyślnie. Kurcząco na rozmiary produkcji i obrotów wewnętrznych oddziałuje również nieustanny spadek obrotów towarowych. Niepomyślną ewolucji na tym odcinku mogłoby zaradzić jedynie dostosowanie poziomu cen wewnętrznych do cen światowych oraz odpowiednia reforma polityki handlowej. Poważniejsza wyżka cen na rynkach światowych mogłaby w pewnym stopniu problem ten pozytywnie dla Francji rozwiązać. Doniosłym czynnikiem, którego oddziaływanie na rozwój koniunktur gospodarczych we Francji nie może być dokładnie określone, jest wreszcie rozwój sytuacji wewnętrzno-politycznej, a także i wydarzeń politycznych na arenie światowej.

*Dr. Roman Battaglia*

## KRONIKA ZAGRANICZNA

### FRANCJA

**NOWE TRUDNOŚCI FRANKA.** — Wzmógł się odpływ złota z Banque de France zwrócił znów powszechną uwagę na sytuację gospodarczą i finansową Francji. W ciągu niespełna 2 tygodni straciła francuska instytucja emisyjna złota za ok. 16 miljd. franków. Jakkolwiek wszelkie analogie są w takich wypadkach zawodne, niemniej jednak nie sposób nie porównywać tego położenia z sytuacją, jaka panowała we Francji przed rokiem, kiedy to w przeciągu 5 tygodni Banque de France straciła ok. 4 miljd. fr. złota, a przyczyną był — tak samo, jak teraz — budżet. Z drugiej strony przeciwko analogii tej przemawia bardzo wiele innych faktów.

Najważniejszy jest, być może, fakt psychologicznej natury. Program deflacyjny Rządu P. Laval'a jest nietylę — może — niepopularny merytorycznie w szerokich masach francuskiej opinii, ile, co gorsza, nie wierzy się tam w jego skuteczność. Pod tym względem przykład zagranicy — i to najbliższej zagranicy (Anglia) — działa żarząco i deprymująco. Tak, jak Francja, przez 3 pierwsze lata kryzysu była ową „wyspą dobrobytu” na morzu ogólnej depresji, tak obecnie — odwrotnie — jest ona raczej „wyspą depresji” pomiędzy dewaluacyjną koniunkturą w wielkich krajach anglosaskich i „nakręcaniem koniunktury” w Niemczech. Brak jest w masach francuskich w tej chwili tego abso-

lutnego przeświadczenia, iż właśnie przez program P. Laval'a nastąpi wyjście z depresji. Nie należy tego utożsamiać z tendencjami dewaluacyjnymi: tych bowiem w społeczeństwie francuskim naogół niema. Ale odporność przeciwko wydarzeniom zewnętrznym jest mniejsza niż przed rokiem.

Powodem nowego niepokoju, wyrażającego się w ucieczce kapitałów z Francji, jest znowu sprawa budżetu. Rząd P. Laval'a przedstawił skonstruowany na podstawie pełnomocnictw nowy budżet, zawierający zmniejszenie wydatków o 7½ miljd. fr., do zatwierdzenia Izobom, których jesienna sesja ma nastąpić wkrótce. Samo zajęcie nastąpiło już w Komisji Finansowej Izby Deputowanych, gdzie dla celów przeważnie demagogicznych najprzód skreślono 25 miljd. fr. oszczędności, potem w drodze kompromisu w znacznej części je restytuowano, aby w rezultacie komisja kompromis ten... odrzuciła.

W połączeniu z niewyjaśnioną wogóle sytuacją Rządu (polityczny zatarg o „ligi” prawnicowe) stworzyło to właśnie atmosferę niepokoju, wyrażającą się w odpływie złota z Banque de France. Rzecz charakterystyczna jednak, iż reakcja Banku tego (zgadzają się na to wszyscy obiektywni obserwatorzy) wykazuje cechy nieomal umyślnego manifestowania niebezpieczeństwa. Jakkolwiek zapas złota w Banque de France nie powrócił po wstrząsie w maju i czerwcu r. b. (upadek

rządów Flandina i Bouissona) do swego stanu z początku roku, kiedy wynosił 829 miljd. fr., i trzymał się ostatnio na poziomie ok. 70 miljd., to jednak jest on zbyt duży jeszcze, aby po stosunkowo niezbyt jeszcze wysokim odpływie podnieść 3-krotnie stopę dyskontową w ciągu 10 dni z 3% na 5%. „Klasyczna” metoda przeciwdziałania spekulacji na zniżkę waluty stosowana jest z taką energią, która każe raczej przypuszczać ze strony Banque de France posunięcie o naturze polityczno-propagandowej.

Zwyżka dyskonta do 5% jest, oczywiście, w obecnych warunkach gospodarstwa francuskiego faktem wybitnie niepożądanym. Po zamieszaniu letniem nie podniosło się jeszcze ono z atmosfery niepokoju. Ówczesna zwyżka dyskonta do 6% nie spowodowała powrotu złota, które już odpłynęło, a tylko zahamowała dalszy odpływ. Ale zniżka dyskonta doszła tylko do 3% i nie osiągnęła w ten sposób poziomu sprzed letniego wstrząsu (2½%). Rynek rent nie wrócił do równowagi. Renta 4%-owa stała w końcu r. ub. 86½, w maju — 80½, w sierpniu — ok. 79, a w listopadzie obsuwa się z 77 na 73. Ten najczulszy barometr położenia gospodarczego Francji zniżkuje.

Położenie jest zbyt skomplikowane aby usiłować postawić prognozę. Fakt, iż zbiegają się we Francji w tej chwili dwa kryzysy — pieniężny i polityczny — zarazem utrudnia i ułatwia położenie Rządowi. Ma on zamiar, zdaje się, utrzymać poli-



tykę obrony franka—nawet kosztem swej porażki na terenie politycznym i ewentualnego swego ustąpienia. Należy się jednak obawiać, czy jakkolwiek inny rząd potrafi testament obecnego w dziedzinie monetarnej przeprowadzić.

## AUSTRIA

**HANDEL Z WŁOCHAMI.** — Szczegółowe dane handlu zagranicznego Austrii za okres od stycznia do sierpnia r. b. w porównaniu z liczbami za ten sam okres r. ub. umożliwiają określenie w przybliżeniu udziału Austrii w imporcie Włoch, przekraczającym zaopatrywanie normalnych potrzeb rynku, a więc w przywozie materiałów, przeznaczonych dla akcji wojennej w Abisynji. W znacznej bardzo zwycze eksportu austriackiego do Włoch, bo z 3 164 770 q wartości 60 699 tys. szyl. w pierwszych 8 miesiącach 1934 r. do 4 612 657 q wartości 82 090 tys. szyl. w tymże okresie 1935 r., grały niewątpliwie poważną rolę także ulgi, przyznane Austrii przez Włochy w protokołach rzymskich z 1934 r. Ulgi te sprawiły, że Włochy w swoich przygotowaniach wojennych sprowadzały zwłaszcza surowce i półfabrykaty w wielkich ilościach z Austrii, zamiast z innych krajów.

Najpoważniejszy wzrost przypada na drzewo tarte, którego wyeksportowano do Włoch w omawianym okresie r. b. 3 341 950 q wartości 28 139 tys. szyl., podczas gdy w pierwszych 8 miesiącach r. ub. wywieziono tylko 2 287 750 q — wartości 19 145 tys. szyl. Austria wyczerpała już w sierpniu r. b. cały swój kontyngent roczny o ciele preferencyjnym (3 300 tys. q), który miał obowiązywać jeszcze do listopada r. b. Zaznaczyć należy, że w odnośnym układzie między Austrią i Włochami postanowiono, że dostawy Austrii na poczet kontyngentu drzewa tartego mają się odbywać w okresie 1/XI 1934 r. — 31/X 1935 r. Na okres przejściowy uzyskała Austria od Włoch dodatkowy kontyngent najpierw 200 tys. q, potem dalszych jeszcze 300 tys. q, razem więc 500 tys. q, które również korzystały ze stawki preferencyjnej, obniżonej o 5 lirów w stosunku do autonomicznych 9 lirów.

W grupie surowców i półfabrykatów pokażny także wzrost wykazuje eksport do Włoch masy papierowej, bo z 482 482 q wartości 10 629 tys. szyl. do 724 123 q wartości 15 111 tys. szyl. Ilościowo wzrosł też ogromnie wywóz surowki żelaza i złomu żelaznego, bo z 9 718 q do 29 215 q przy nieznacznej jednak zwycze wartości, co wskazuje na to, że wywożono do Włoch głównie złom żelaza do wielkich pieców w związku z zapotrzebowaniem wojennym. Wcale pokażny jest wzrost wywozu do Włoch rozmaitych metali surowych, głównie ołowiu z hut w Bleiberg w Karyntji i złomu metalowego, bo z 2 787 q wartości 94 tys. szyl. do 5 361 q wartości 236 tys. szyl.

Z artykułów gotowych zasługuje na uwagę ponowne zwiększenie się wywozu do Włoch wyrobów żelaznych (z 98 824 q wartości 6 091 tys. szyl. do 126 443 q wartości 9 128 tys. szyl.) oraz wyrobów metalowych (z 1 870 q wartości 1 577 tys. szyl. do 3 140 q wartości 2 702 tys. szyl.). Ponieważ — podobnie jak w drzewie — kontyngenty wyrobów żelaznych i metalowych, przyznane Austrii w protoku-

łach rzymskich, zostały wyczerpane, Włochy przyznały Austrii podwyżkę tych kontyngentów do końca roku o 10 ÷ 15%. W praktyce Włochy nie czyniłyby Austrii żadnych trudności, gdyby i te kontyngenty podwyższone zostały przekroczone.

Ten rozwój wywozu do Włoch byłby dla Austrii wielce korzystny, gdyby nie pytanie, w jaki sposób Włochy pokrywać będą należności z tytułu nabywania austriackich towarów. Austriacki Instytut Eksportowy ogłosił niedawno, iż ze strony włoskiej poczyniono następujące ułatwienia: w wypłatach do Austrii przekazy kwot szylingowych aż do równowartości 1 tys. lirów i przekazy w lirach, opiewające na sumy do 10 tys. lirów, mogą być dokonywane przez banki włoskie bez aprobaty instytutu dewizowego. Przekazywanie wyższych sum w szylingach i w lirach może nastąpić jedynie za zgodą „Banca d'Italia” i to dopiero po zasięgnięciu aprobaty „Istituto Nazionale Fascista per gli Scambi con l'Estero”. Zarządzenie to jest mało pocieszające dla eksporterów austriackich, zwłaszcza iż włoski instytut dewizowy wprowadził klasyfikację towarów stosownie do konieczności importu. Za artykuły, służące na pokrycie zapotrzebowania włoskiej armii, eksporter austriacki spodziewać się może, iż należność jego wpłynie za 2÷3 tygodnie. Przekazywanie należności za inne towary następuje dopiero po kilku tygodniach, a nawet i miesiącach.

Austriackie organizacje gospodarcze rozpatrują obecnie w porozumieniu z Rządem rozmaite projekty szybszej likwidacji roszczeń wobec importerów włoskich. Okazało się, że ci eksporterzy, którzy fakturowali w lirach, szybciej otrzymują swoją należność niż ci, którzy wystawili faktury szylingowe. Wobec niebezpieczeństwa dalszego spadku włoskiej waluty jest zrozumiałe, że eksporterzy wzbraniają się wystawiać dalsze faktury w tej walucie. Starania w kierunku uzyskania u tych bankierów włoskich klauzuli, zabezpieczającej dostawców austriackich od ryzyka kursu, nie osiągnęły skutku. Jest rozważany projekt, mający jednak małe widoki realizacji, polegający na tem, że Rząd austriacki miałby upoważnić izby handlowo-przemysłowe do poboru od eksporterów pewnej opłaty, wynoszącej powyżej 3% wartości fakturowej towarów, eksportowanych do Włoch, na utworzenie funduszu, z którego eksporterzy mieliby otrzymać do pewnej wysokości odszkodowanie w razie straty na kursie.

Nierealne są też plany zużytkowania na pokrycie austriackich pretensyj papierów wartościowych, emitowanych przez Austrię a znajdujących się w posiadaniu Włoch, jak np. obligacji transzy włoskiej pożyczki międzynarodowej, t. zw. „Völkerbundanleihe”, dalej t. zw. „Internationale Bundesanleihe” z 1930 r. i pożyczki lozańskie z 1933 r. w łącznej kwocie nominalnych ok. 220 miljn. lirów. W rękach włoskich znajduje się też znaczna część akcji i obligacji kolei „Dunaj — Sawa — Adriatyk” (dawna Südbahngesellschaft) i przedsiębiorstwa dla wyzyskania sił wodnych w Styrii „Steirische Wasserkraft A. G.”. Znaczny pakiet akcji tej spółki objęła swego czasu grupa Feltrinelli, posiadająca również udział w przedsiębiorstwie dla eksploatacji lasów w Karyntji pod firmą Grauland. W austriackich organizacjach gospodarczych rozpatrywano projekt utworzenia z udziałem banków austriackich specjalnej instytucji,

która miałaby obejmować papiery, otrzymywane z rąk włoskich po kursie, ustalić się mającym, i wypłacać austriackim eksporterom kwoty, odpowiadające ich pretensjom do włoskich importerów. Sprzedaż notowanych na giełdzie papierów miałaby następować w małych partiach, aby nie wywoływać spadku kursu. Plan ten okazał się niewykonalny, ponieważ banki austriackie oświadczyły, że nie są w możności wzięć znacznych kapitałów na czas dłuższy z podwójnym ryzykiem kursu lira i ryzykiem kursu giełdowego danego papieru. Problem powyższy jest przedmiotem wielkiej troski Rządu austriackiego i sfer interesowanych, przyczem rozwiązanie jego jest tem trudniejsze, że dotychczas czynnik kompetentne nie posiadają ewidencji pretensyj do włoskich importerów, które wynoszą 15 ÷ 40 miljn. szyl. Dodać tu należy, że między Austrią a Włochami nie działa obrót clearingowy, ponieważ dawna umowa clearingowa wygasła w 1933 r.

Dalszy rozwój tego zagadnienia będzie miał doniosłe znaczenie dla przyszłego ukształtowania się stosunków gospodarczych austriacko-włoskich i dla bilansu handlowego i płatniczego Austrii wogóle

## JUGOSŁAWIA

**AKCJA ODDŁUŻENIOWA ROLNICTWA.** — Rada Ministrów w Jugosławii uchwaliła we wrześniu r. b. rozporządzenie „o ochronie rolnictwa”; powyższy akt prawny jest właściwie czwartym zrzędu pociągnięciem Rządu w dziedzinie długów rolniczych. Pierwszy akt podstawowy z 1932 r. o ochronie rolnictwa zawiesił egzekucję długów rolniczych na okres 6 miesięcy. Niezależnie od tego prowizorycznego środka dekret przewidywał ostateczne uregulowanie zagadnienia długów rolniczych w przyszłości. Zawieszenie spłaty długów dotyczyło również „kredytu zorganizowanego”. W celu ominięcia trudności, jakie groziły instytucjom kredytowym — dekret przewidział również moratorium dla zobowiązań tych instytucji. W wyniku ogłoszenia powyższego dekretu wstrzymano wprawdzie pogarszanie się sytuacji, lecz jednocześnie zniszczone zaufanie i podstawy dla podjęcia jakiegokolwiek akcji kredytowej.

W 1933 r. — po kilkakrotnym przedłożeniu moratorium — uchwalono nowy dekret, przewidujący już spłatę długów w 12 progresywnych ratach, jednak w dn. 3/VIII 1934 r. zastąpiono go nowym aktem, który utrzymał zasadę zapłaty długu w 12 ratach przy obniżeniu oprocentowania. Dekret ten nie zadowolili rolników i pod ich presją Rząd poddał rewizji obowiązujące przepisy. W wyniku tej pracy nastąpiło obniżenie oprocentowania długów rolniczych, przyczem rozróżnić się dają 2 kierunki obniżenia obsługi długów: obniżka, stosowana wobec osób prywatnych i wobec instytucji kredytowych. Wobec długów, zaciągniętych w instytucjach kredytowych, postanowiono zmniejszyć dotychczasową stopę 6% w stosunku rocznym do 4%, w odniesieniu zaś do długów, zaciągniętych przez rolników u osób prywatnych (poza kredytem zorganizowanym), zredukowano stopę z 3% do 1% w stosunku rocznym.

Omawiany dekret z r. b. jest kompromisem między zbyt dalekoidącymi postulatami rolnictwa a aparatu kredytowego, który nie mógł się zgodzić na przepro-



wadzenie zasady zupełnej redukcji długów.

Nowe przepisy — tak, jak poprzednie — odnoszą się do długów, zaciągniętych przed dniem 20/IV 1932 r., i dzielią dłużników na pewne kategorie. I tak: do pierwszej kategorii należą dłużnicy-rolnicy, których długi nie przekraczają 20% wartości majątku; dla nich pozostały w mocy zasady spłaty zobowiązań, ustalone w dekreście z sierpnia r. ub. Zaznaczyć trzeba, że plan spłaty przewiduje dekret w 2 kierunkach, a mianowicie: plan spłaty długów wobec instytucji kredytowych i plan wobec osób prywatnych. Zgodnie z terminologią dekretu, wobec instytucji kredytowych obowiązuje plan A, wobec osób prywatnych — plan B (art. 3 dekretu).

Plan A przedstawia się w sposób następujący:

Rok	Kapitał długu	Obsługa	Oprocentowanie (4%)	Spłata kap. długu	Pozost. kapitału długu
1	100'00	6'00	4'50	1'50	98'50
2	98'50	7'00	4'43	2'37	95'93
3	95'93	8'00	4'32	3'68	92'25
4	92'25	9'00	4'15	4'85	87'40
5	87'40	11'00	3'93	7'07	80'33
6	80'33	11'00	3'62	7'38	72'95
7	72'95	12'00	3'28	8'72	64'23
8	64'23	13'00	2'89	10'11	54'12
9	54'12	14'00	2'43	11'57	42'55
10	42'55	15'00	1'91	13'09	29'46
11	29'46	15'00	1'33	13'67	15'79
12	15'79	16'50	0'71	15'79	—
		137'50	37'50	100'00	

Plan B przedstawia się, jak następuje:

Rok	Kapitał długu	Obsługa	Oprocentowanie (1%)	Spłata kap. długu	Pozost. kapitału długu
1	100'00	4'00	1'00	3'00	97'00
2	97'00	5'00	0'97	4'03	92'97
3	92'97	6'00	0'93	5'07	87'90

4	87'90	7'00	0'88	6'12	81'78
5	81'78	8'00	0'82	7'18	74'60
6	74'60	9'00	0'75	8'25	66'35
7	66'35	9'00	0'67	8'33	58'02
8	58'02	10'00	0'58	9'42	48'60
9	48'60	10'00	0'49	9'51	39'09
10	39'09	12'00	0'39	11'61	27'48
11	27'48	13'00	0'27	12'73	14'75
12	14'75	14'90	0'15	14'75	—
		107'90	7'90	100'00	

Jak wynika z powyższego, oprocentowanie na korzyść instytucji kredytowych jest ustalone na poziomie wyższym (4½% w stosunku rocznym), niż oprocentowanie długów, zaciągniętych przez rolników u osób prywatnych.

W odniesieniu do pierwszej grupy dłużników dekret przewiduje prawo dla wierzyciela, że udowodnienie przez niego możliwości płatniczej dłużnika pociągnąć może skrócenie okresu spłaty do 6 lat.

Do drugiej kategorii należą dłużnicy, których długi wynoszą 20 ÷ 50% wartości majątku; dla tych dłużników obowiązuje również przedstawiona skala spłaty, jednak w przypadku przekroczenia zdolności finansowej dłużnik może zaproponować sądowi ugodę z wierzycielami, która może przewidywać redukcję długu, obniżenie oprocentowania, oraz przedłużenie okresu spłaty długu do 20 lat.

Do trzeciej kategorii należą dłużnicy, których długi przekraczają 50% wartości majątku; długi tych rolników zostają zredukowane do 50% obecnej wartości majątku, a ponadto dłużnicy tej kategorii mogą również wystąpić o ulgi, przyznawane dłużnikom drugiej kategorii. Rząd ze swej strony ustali odszkodowanie dla wierzycieli z tytułu skreślonych części długów dłużników trzeciej kategorii. Przewidziana jest również w dekreście spłata długów w 80% książeczkami oszczędnościowymi lub wkładkowymi i w 20% gotówką.

Dekrety z r. b. i r. ub. starają się niejako odbudować zasadę spłacania długów, wprowadzając plany spłaty kapitału i obsługi długu w zakresie oprocentowania.

J. P.

## Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH

### ARTYKUŁY SPOŻYWCZE I KOLONJALNE

**ZE ŚWIATOWYCH RYNKÓW ZBOŻOWYCH.** — Ceny w okresie 10 ÷ 23/XI r. b. kształtowały się następująco (w walucie danego kraju, w Buenos Aires i Liverpoolu — w \$, w Hamburgu — w Hfl. — za 100 kg):

	10 ÷ 16/XI	17 ÷ 23/XI	Wzrost (+) lub spadek (-)
<b>Pszzenica</b>			
Berlin . . .	20'20	20'20	—
Praga . . .	166'80	166'80	—
Chicago . .	4'13	4'18	+ 1'2
Buenos Aires	2'57	2'59	+ 0'7
Liverpool .	3'54	3'54	—
Wiedeń . .	36'62½	36'56	- 0'2
Hamburg . .	5'70	5'85	+ 2'6
<b>Żyto</b>			
Berlin . . .	16'50	16'50	—
Praga . . .	131'60	131'60	—
Chicago . .	1'96	1'95	- 0'6
Wiedeń . .	25'75	25'75	—
Hamburg . .	3'05	2'95	- 3'3
<b>Owies</b>			
Berlin . . .	—	—	—
Praga . . .	117'00	117'00	—
Chicago . .	2'19	2'14	- 2'3
Buenos Aires	2'34	—	—
Liverpool .	3'24	3'24	—
Wiedeń . .	26'12½	26'12½	—
Hamburg . .	4'10	4'10	—
<b>Jęczmień browarowy</b>			
Berlin . . .	21'63	21'63	—
Praga . . .	134'00	134'00	—
Chicago . .	2'70	2'75	+ 1'8
Wiedeń . .	30'12½	30'12½	—
Hamburg . .	—	—	—

PRZEDRUK DOZWOLONY, LECZ Z PODANIEM ŹRÓDŁA

#### REDAKCJA I ADMINISTRACJA:

ELEKTORALNA 2 (parter)

Telefony: 5 12 66 (Red.), 5 12 73 i 5 35 35 (Adm.), 11 92 68 (Druk.).

Biura czynne od godziny 9 do 3 po południu.

KONTO CZEKOWE P. K. O. 701

**PRENUMERATA W KRAJU:** kwartalnie — zł 15, półrocznie — zł 30, rocznie — zł 60; **ZAGRANICĄ:** kwartalnie — zł 25, półrocznie — zł 50, rocznie — zł 100.

**CENY OGŁOSZEŃ HANDLOWYCH** (przed tekstem) w zeszytach zwykłych: IV str. okładki — zł 1.200; II i III str. okł. — zł 900; ½ str. okł. — zł 500; str. zwyczaj. 1 str. — zł 600, ½ str. — 350, ¼ str. — zł 200, 1/8 str. — zł 110. Przy ogłoszeniach kombinacyjnych petitowych oraz tabelarycznych do cen powyższych dolicza się 30%.

**CENY OBWIESZCZEŃ SPÓŁEK AKCYJNYCH** (za tekstem): 1 str. — zł 200, ½ str. — zł 110, 1/8 str. — zł 80, ¼ str. — zł 70, 1/16 str. — zł 55, 1/32 str. — zł 40, 1/64 str. — zł 20. Za ogłoszenia liczbowe, tabelaryczne, bilanse i t. p. do cen powyższych dolicza się 50%.

Redaktor naczelny: **CZESŁAW PECHE**

Redaktor: **WACŁAW SZURIG**

Redaktor działu finansowo-skarbowego:  
**JERZY LUBOWICKI**

Redaktor działu rolniczego:  
**CZESŁAW BOBROWSKI**

Redaktor działu komunikacyjnego:  
**BOLESŁAW KACZMARKIEWICZ**

Wydawca: Sp. Wyd. z ogr. odp. „PRZEMYSŁ I HANDEL”



# OBWIESZCZENIA SPÓŁEK AKCYJNYCH

## II OGŁOSZENIE

### Zarząd Towarzystwa Handlowego „Żelazo”, Sp. Akc.

W PABJANICACH

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 14 grudnia 1935 r., o godz. 18, odbędzie się w lokalu Banku Ludowego w Pabjanicach

#### ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za 1934/35 rok operacyjny; 3) Zatwierdzenie bilansu i rachunku zysków i strat za rok 1934/35 operacyjny oraz udzielenie Zarządowi absolutorjum; 4) Zatwierdzenie budżetu wydatków na 1935/36 r.; 5) Wybory do Zarządu i Komisji Rewizyjnej oraz sprawa wynagrodzenia władz Spółki; 6) Wnioski Akcjonariuszów, ustawowo złożone.

2348/46-48

## III OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej pod firmą

### „Towarzystwo dla Handlu i Przemysłu Mięsnego S. Diszkin” SPÓŁKA AKCYJNA W ŁODZI

podaje do wiadomości, że — na mocy uchwały Walnego Zgromadzenia z dn. 6 kwietnia 1935 r., sporz. przed notariuszem Bronisławem Lisowskim w Łodzi w dn. 6 kwietnia 1935 r. za Nr. Repert. 392

#### KAPITAŁ ZAKŁADOWY SPÓŁKI ZOSTAJE

#### PODWYŻSZONY O 200 000 (DWIEŚCIE TYSIĘCY)

w drodze nowej emisji 2 000 akcji okazicielskich nominalnej wartości po 100 każda, które zostają po tej samej cenie przydzielone akcjonariuszom przejętej Spółki Akcyjnej p. f. „Wędliniarnie S. Diszkin. Spółka Akcyjna w Łodzi” w stosunku 8 akcji nowej emisji Spółki Akcyjnej p. f. „Towarzystwo dla Handlu i Przemysłu Mięsnego S. Diszkin, Spółka Akcyjna w Łodzi” na posiadanych przez akcjonariuszów Spółki p. f. „Wędliniarnie S. Diszkin, Spółka Akcyjna w Łodzi” 10 akcji tejże Spółki.

Formalności przydziału tych akcji dopełnione zostaną w ciągu miesiąca od daty ostatniego ogłoszenia.

2313/46-47-48

## II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej pod firmą

### „Spieß—Rhone—Poulenc, Specyfiki Farmaceutyczne”

SPÓŁKA AKCYJNA W WARSZAWIE

niniejszem zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 16 grudnia 1935 r. o godz. 17 w lokalu Zarządu Spółki w Warszawie przy ul. Daniłowiczowskiej 16, odbędzie się

#### NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Powzięcie uchwały o likwidacji i rozwiązaniu Spółki; 3) Powzięcie uchwały o sposobie zlikwidowania Spółki, a w szczególności — o zaniechaniu z dniem otwarcia likwidacji wszelkiej działalności Spółki „Spieß — Rhone — Poulenc” z jednoczesnym przekazaniem tej działalności Spółce Akcyjnej „Przemysłowo-Handlowe Zakłady Chemiczne Ludwik Spieß i Syn, Sp. Akc.” w Warszawie; 4) Powzięcie uchwały co do ilości likwidatorów i sposobu reprezentowania przez nich Spółki, oraz wybory likwidatorów; 5) Wolne wnioski.

Prawo do uczestniczenia w powyższym Walnym Zgromadzeniu będą mieli — stosownie do art. 399 K. H. — wszyscy PP. Akcjonariusze, którzy będą zapisani do księgi akcyjnej przynajmniej na tydzień przed odbyciem Walnego Zgromadzenia.

2377/47-48

## II OGŁOSZENIE

### Zarząd Spółki Akcyjnej pod firmą: „Gazolina”, Spółka Akc.

podaje do wiadomości, że uchwałą Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów Spółki z dn. 11 maja 1935 r. postanowione zostało

#### podwyższyć kapitał akcyjny o kwotę 2 600 000-00

drogą emisji 3500 sztuk akcji imiennych oraz 2500 sztuk akcji okazicielskich po 100-00 nom. wart. każda.

Na mocy art. 436 kod. handl. Zarząd Spółki ofiaruje niniejszem akcje te dotychczasowym akcjonariuszom na podstawie uchwał powołanego wyżej Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów Spółki z dn. 11 maja 1935 r. na następujących warunkach:

Prawo poboru podlegają 3500 sztuk akcji imiennych oraz 2500 sztuk akcji okazicielskich po 100-00 nom. wart. każda, cena emisyjna wynosi 100-00 za jedną akcję, zwiększona o koszty, związane z emisją w kwocie 1-50; nowe akcje uczestniczyć będą w dywidendzie od dn. 1 stycznia 1935 r.; dotychczasowym akcjonariuszom przysługuje prawo poboru w stosunku do ilości posiadanych akcji poprzednich emisji, t. j. po 1 akcji imiennej nowej emisji na każde 5 akcji imiennych poprzednich, oraz po 1 akcji okazicielskiej nowej emisji na każde 5 akcji okazicielskich poprzednich.

Akcjonariusze winni wykonać swe prawo poboru w terminie trzech tygodni od daty ostatniego (t. j. III) ogłoszenia w „Monitorze Polskim”.

Wpłaty na nowe akcje przez dotychczasowych akcjonariuszów winne być dokonane w Banku Naftowym Spółka Akcyjna we Lwowie, ulica L. Sapiehy 3, w pełnej wysokości, t. j. w sumie 101-50 za każdą nową akcję i to w terminie dla wykonania poboru określonym.

W razie niewykonania prawa poboru przez dotychczasowych akcjonariuszów, oraz nieuiszczenia wpłat na nowe akcje w powyższym terminie, zostanie wyznaczony drugi termin poboru pozostałych akcji przez wszystkich dawnych akcjonariuszów, przyczem dodatkowy przydział akcji nastąpi w stosunku do zgłoszeń; akcje nieobjęte Zarząd przydzieli według swego uznania, jednak nie poniżej ceny emisyjnej.

Zapisujący się na akcje przestanie być zapisem związany, jeżeli nowa emisja nie będzie zgłoszona do zarejestrowania do 31 stycznia 1936 r.

2382/47-48-49

## II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

### Fabryki Cukru i Rafinerji „Michałów” w Warszawie

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że Zwyczajne Walne Zgromadzenie, zwołane na dzień 26 października 1935 r. uchwaliło swoje odroczenie i wobec tego

#### ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

odbędzie się w dn. 14 grudnia 1935 r., o godz. 6 popoł. w Warszawie, w lokalu Spółki, przy ul. Trębackiej Nr. 15, z następującym porządkiem obrad:

1) Wybór Przewodniczącego Zgromadzenia; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1934/35; 3) Powzięcie uchwały o pokryciu strat; 4) Udzielenie pokwitowania władzom Spółki z wykonania przez nich obowiązków; 5) Wybory członków Zarządu oraz członków Komisji Rewizyjnej na miejsce ustępujących i określenie wynagrodzenia członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej.

PP. Akcjonariusze, którzy pragną uczestniczyć na Walnym Zgromadzeniu, winni dokonać formalności, przepisanych w art. 399 Kodeksu Handlowego.

2397a

## Samolot skracą podróż!!!



**Zarząd Spółki Akcyjnej Warszawskie Koleje Dojazdowe**

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 23 grudnia 1935 r. o godz. 12 w południe w lokalu Spółki, Marszałkowska 9, odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE  
AKCJONARJUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie budżetu na 1936 r.;
- 2) Wybór 2 członków Rady Nadzorczej dla uzupełnienia ustawowej ilości członków;
- 3) Wybór 2 członków Zarządu dla uzupełnienia ustawowej ilości członków;
- 4) Wolne wnioski.

U w a g i:

I. — W myśl art. 54 i 57 Prawa o Spółkach Akcyjnych, przysługuje PP. Akcjonariuszom prawo zgłaszania wolnych wniosków do dn. 5 grudnia r. b. wł.

II. — Termin składania akcji — stosownie do art. 59 wspomnianego prawa — wyznacza się do dn. 14 grudnia r. b. wł.

III. — W myśl art. 61 wspomnianego prawa, Walne Zgromadzenie, zwołane zgodnie z przepisami, jest ważne bez względu na ilość reprezentowanych na niem akcji.

**Zarząd Spółki Akcyjnej Warszawskie Koleje Dojazdowe**

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 23 grudnia 1935 r. o godz. 12 min. 30 w południe w lokalu Spółki, Marszałkowska 9, odbędzie się

**NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE  
AKCJONARJUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

Upoważnienie Zarządu do sprzedaży zbędnych dla eksploatacji nieruchomości.

U w a g i:

I. — W myśl art. 54 i 57 Prawa o Spółkach Akcyjnych, przysługuje PP. Akcjonariuszom prawo zgłaszania wolnych wniosków do dn. 5 grudnia r. b. wł.

II. — Termin składania akcji — stosownie do art. 59 wspomnianego prawa wyznacza się do dn. 14 grudnia r. b. wł.

III. — W myśl art. 61 wspomnianego prawa, Walne Zgromadzenie, zwołane zgodnie z przepisami, jest ważne bez względu na ilość reprezentowanych na niem akcji.

2402

**Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział II Handlowy**

dn. 23 października 1935 r.

Sygn. R. H. B. I. 26

Sąd okręgowy w Krakowie na posiedzeniu niejawnym w dniu dzisiejszym postanowił:

Do ts. rejestru handlowego przy firmie:

**Sierszańskie Zakłady Górnicze, Spółka Akc.**

w Sierszy Koło Trzebnia

dotąd wpisać:

- 1) Nr. kolejny wpisu: 7/29.
- 2) Ustąpili członkowie Zarządu: Feliks Bankier, Dr. Wiktor Kuten oraz Dr. Adam Potocki.

Członkami Zarządu zostali wybrani: Paweł Gettel, Jan Odechowski, Dr. Tadeusz Orzelski, zamieszkały w Krakowie, ul. Senatorska 1, i Rudolf Rosiński, zamieszkały w Krakowie ul. Smoleńska 16.

3) Data wpisu: 24 października 1935 r.

Wpisano na podstawie podania z dn. 16 października 1935 r. i protokołu Walnego Zgromadzenia z dn. 14 września 1935 r.

2412

**Zarząd Spółki Akc. Łowickie Zakłady Przemysłowe Cukrownia i Rafineria „IRENA“ w Łyszkowicach**

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 20 grudnia 1935 r. o godz. 17 w biurze Spółki w Warszawie, przy ul. Mazowieckiej Nr. 5, odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE  
AKCJONARJUSZÓW**

z porządkiem dziennym, obejmującym następujące punkty:

- 1) Zagajenie Zebrania i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu za rok operacyjny 1934/35 i odczytanie protokołu Komisji Rewizyjnej;
- 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, zatwierdzenie bilansu i rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1934/35 oraz udzielenie absolutorium dla Zarządu;
- 4) Wybory do Zarządu i do Komisji Rewizyjnej;
- 5) Uchwalenie budżetu na rok 1935/36;
- 6) Upoważnienie dla Zarządu do korzystania z kredytu w instytucjach państwowych i prywatnych w rozmiarach rzeczywistych potrzeb i do zabezpieczenia otrzymanych kredytów kaucjami i czystymi wpisami na hipotecę nieruchomości Spółki w wysokości podług uznania Zarządu, oraz upoważnienie dla Prezesa Zarządu do samodzielnego podpisywania w imieniu Spółki — zgodnie z par. 13 Statutu;
- 7) Ustalenie wynagrodzenia członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej.

Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje względnie świadectwa depozytowe w biurze Spółki przy ul. Mazowieckiej Nr. 5 w Warszawie najpóźniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia.

2401/48—49

Zarząd Spółki Akcyjnej

**POLSKI FIAT, Spółka Akcyjna**

niniejszem ogłasza zgodnie z art. 398 K. H., że na Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszów, odbytem w dn. 15 listopada 1935 r. w Warszawie (protokół notariusza Karola Hettlingera nr. rep. 3291), powzięte zostały następujące uchwały, niepodlegające wpisowi do rejestru handlowego:

1) przyjąć do zatwierdzającej wiadomości sprawozdanie Zarządu; 2) upoważnić Zarząd Spółki na prawach Walnego Zgromadzenia do wykonania uchwał, zapadłych na dzisiejszym Zgromadzeniu, do przeprowadzenia emisji i do zarejestrowania zmiany statutu.

2411

**Towarzystwo Handlowe Royal Typewriters w Polsce**

SPÓŁKA AKCYJNA

Bilans na dz. 31 października 1935 r.

**AKTYWA.** — Ruchomości i urządzenia zł 56 109·13; Gotówka w kasie i bankach zł 1 441·11; Papiery wartościowe zł 1 600·00; Weksle zł 95 621·55; Towary w magazynie zł 135 836·14; Odbiorcy zł 165 056·13; Należności wątpliwe zł 36 365·80; Koszty okresu przyszłego zł 15 839·42; Straty z lat poprzednich zł 771 834·18; Strata za 1935 r. zł 43 390·13; Razem zł 1 323 093·59.

**PASYWA.** — Kapitał zakładowy zł 750 000·00; Kapitał amortyzacyjny zł 10 434·99; Wierzyciele zł 561 383·02; Koszty okresu przeszłego zł 1 275·58; Razem zł 1 323 093·59.

Sumy pozabilansowe. — Weksle gwarancyjne i różni za gwarancje zł 76 397·00.

Zobowiązania zagraniczne: \$ 100 650·25 i RM 2 541·65.

Rachunek strat i zysków na dz. 31 października 1935 r.

**WINIEN.** — Koszty sprzedaży zł 175 443·04; Koszty warsztatu zł 27 771·75; Koszty ekspedycji zł 7 286·93; Koszty kredytów zł 4 199·62; Podatki zł 11 037·15; Świadczenia socjalne zł 10 660·73; Odpisy amortyzacyjne zł 12 683·10; Straty na odbiorcach zł 31 411·80; Inne koszty administracyjne zł 81 740·85; Razem zł 362 234·97.

**MA.** — Zysk brutto na sprzedaży zł 298 063·07; Bonifikata Royal Typewriter Co. Inc. zł 20 758·99; Różnice kursowe zł 22·78; Strata zł 43 390·13; Razem zł 362 234·97.

2401



# Spółka Akcyjna Fabryk Metalowych pod firmą Norblin, B-cia Buch i T. Werner w Warszawie

Bilans z dn. 30 czerwca 1935 r.

**STAN CZYNNY.** — Grunty  $\text{zł}$  2 086 750·64; Budynki  $\text{zł}$  6 796 153·03; Maszyny i urządzenia techniczne  $\text{zł}$  13 327 806·84; Ruchomości  $\text{zł}$  763 941·18; Gotówka w kasach Spółki i bankach  $\text{zł}$  49 813·80; Papiery wartościowe  $\text{zł}$  126 814·00; Weksle w portfelu  $\text{zł}$  57 432·82; Akcje i udziały w innych przedsiębiorstwach  $\text{zł}$  46 552·18; Materjały  $\text{zł}$  1 586 489·20; Półfabrykaty  $\text{zł}$  2 558 224·35; Wyroby gotowe  $\text{zł}$  599 400·59; Dłużnicy  $\text{zł}$  2 549 607·66; Sumy przechodnie  $\text{zł}$  60 802·41; Fundusz złożony w banku na wykup 5% obligacji 1900 r.  $\text{zł}$  24 094·33; Inwestycje niezakończony  $\text{zł}$  59 953·40; **Suma bilansowa**  $\text{zł}$  30 693 836·43.

Różni za kaucje, depozyty i żyra  $\text{zł}$  5 945 261·36; Kaucje, depozyty i żyra obce  $\text{zł}$  1 123 458·21; Weksle w obiegu  $\text{zł}$  946 763·47; **Suma pozabilansowa**  $\text{zł}$  8 015 483·04.

**STAN BIERNY.** — Kapitał zakładowy  $\text{zł}$  7 500 000·00; Kapitał zapasowy  $\text{zł}$  1 790 280·41; Kapitał specjalny  $\text{zł}$  341 957·02; Fundusz wyrównawczy  $\text{zł}$  166 705·95; Kapitał amortyzacyjny  $\text{zł}$  10 575 092·36; Wierzyciele  $\text{zł}$  4 298 274·62; Dywidenda niepodniesiona  $\text{zł}$  16 815·23; 5% obligacje 1900 r.  $\text{zł}$  15 580·95; Sumy przechodnie  $\text{zł}$  404 579·36; Razem zobowiązania krótkoterminowe  $\text{zł}$  4 735 250·16; Zobowiązania długoterminowe  $\text{zł}$  3 763 038·66; Przejściowe różnice kursowe  $\text{zł}$  1 311 521·10; Różnica: pozostałość z zysków za 1933/34 r.  $\text{zł}$  51 596·26; Zysk za 1934/35 r.  $\text{zł}$  458 394·51; **Suma bilansowa**  $\text{zł}$  30 693 836·43.

Kaucje, depozyty i żyra  $\text{zł}$  5 945 261·36; Różni za kaucje, depozyty i żyra obce  $\text{zł}$  1 123 458·21; Różni za weksle w obiegu  $\text{zł}$  946 763·47; **Suma pozabilansowa**  $\text{zł}$  8 015 483·04.

Zobowiązania zagraniczne wynoszą  $\text{zł}$  3 153 638·68.

## Rachunek strat i zysków za 1934/35 r.

**WINIEN.** — Materjały  $\text{zł}$  8 534 991·11; Robocizna  $\text{zł}$  3 427 212·88; Elektryczność, gaz i woda  $\text{zł}$  145 264·45; Utrzymanie i reperacje budynków, maszyn, urządzeń technicznych, ruchomości i t. p.  $\text{zł}$  1 082 937·99; Pensje  $\text{zł}$  1 373 946·15; Koszty handlowe  $\text{zł}$  1 060 254·23; Odsetki i koszty finansowe  $\text{zł}$  497 331·12; Świadczenia socjalne  $\text{zł}$  618 229·06; Ofiary na cele dobroczynne i społeczne  $\text{zł}$  13 292·60; Podatki różne  $\text{zł}$  632 031·99; Podatek dochodowy za rok operacyjny 1933/34  $\text{zł}$  155 605·57; Razem podatki  $\text{zł}$  787 637·56; Ubytek inwentarza niezamortyzowanego  $\text{zł}$  43 683·04; Odbisano z r-ku dłużników  $\text{zł}$  270 026·59; Amortyzacja  $\text{zł}$  1 589 919·80; Różnica: pozostałość z zysków za r. 1933/34  $\text{zł}$  51 596·26; Zysk za 1934/35 r.  $\text{zł}$  458 394·51; **Razem**  $\text{zł}$  19 954 717·35.

**MA.** — Pozostałość z zysku za 1933/34 r.  $\text{zł}$  51 596·26; Z przeznaczonej kwoty  $\text{zł}$  160 000·00 z zysku 1933/34 r. na podatek dochodowy za tenże okres — wyczerpano  $\text{zł}$  155 605·57; Osiągnięto ze sprzedaży w 1934/35 r.  $\text{zł}$  19 523 728·53; Różnice kursowe  $\text{zł}$  216 826·99; Bonifikata podatku dochodowego za okres operacyjny 1931/32  $\text{zł}$  6 960·00; **Razem**  $\text{zł}$  19 954 717·35.

2409

# Fabryka Odlewów Żeliwnych i Emalijowanych „Słowianin”

Spółka Akcyjna, Końskie

Bilans na dz. 30 czerwca 1935 r.

**AKTYWA.** — Majątek stały: 1) Grunty  $\text{zł}$  32 730·00; 2) Budynki fabryczne  $\text{zł}$  728 104·11; 3) Budynki mieszk.  $\text{zł}$  52 259·00; 4) Maszyny i piece  $\text{zł}$  478 694·99; 5) Modele i skrzynie formierskie  $\text{zł}$  330 525·98; 6) Bocznica kolejowa  $\text{zł}$  36 830·52; 7) Tabor przewoźowy: a) inwentarz żywy  $\text{zł}$  1 130·00, b) inwentarz martwy  $\text{zł}$  28 520·00; 8) Ruchomości biurowe  $\text{zł}$  55 526·86; Majątek płynny: 9) Kasa  $\text{zł}$  1 690·49; 10) Papiery procentowe  $\text{zł}$  3 021·78; 11) Udziały  $\text{zł}$  8 350·00; 12) Magazyny surowców i materiałów pomocniczych: a) surowce  $\text{zł}$  18 588·05, b) materjały pomocnicze  $\text{zł}$  51 145·53; 13) Magazyny wyrobów gotowych i półgotowych: a) półfabrykaty  $\text{zł}$  13 895·25, b) wyroby gotowe  $\text{zł}$  128 906·68; 14) Dłużnicy: Herzfeld & Victorius, Grudziądz — rachunek weksli  $\text{zł}$  388 000·00; 15) Odbiorcy: a) należności syndykatowe  $\text{zł}$  58 844·43, b) należności dawnych syndykatów  $\text{zł}$  13 887·08, c) odbiorcy  $\text{zł}$  43 125·13, d) należności watpliwe  $\text{zł}$  24 385·00; 16) Dostawcy  $\text{zł}$  1 909·84; 17) Różni  $\text{zł}$  134 449·26; 18) Ubezpieczenie od ognia od 1/VII 1935 r. do 7/II 1936 r.  $\text{zł}$  2 400·00; Inne aktywa: 19) Koszty organizacji Spółki Akcyjnej do zaamortyzowania  $\text{zł}$  31 007·98; 20) Strata za rok operacyjny 1932/1933  $\text{zł}$  89 899·14; 21) Strata za rok operacyjny

1933/1934  $\text{zł}$  7 620·91; 22) Strata za rok operacyjny 1934/1935  $\text{zł}$  19 829·89; Rachunki pozabilansowe: 23) Różni za kaucje i wpisy  $\text{zł}$  2 150 906·56; 24) Weksle żyrowane w obiegu  $\text{zł}$  310 373·01; 25) Depozyty  $\text{zł}$  10 000·00; **Aktywa razem**  $\text{zł}$  5 256 557·47.

**PASYWA.** — Kapitały własne: 1) Akcyjny  $\text{zł}$  250 000·00; 2) Amortyzacyjny: saldo z roku ubiegłego  $\text{zł}$  197 833·40, odpisana amortyzacja sprzedanych maszyn  $\text{zł}$  112·50, dopisano amortyzację za rok 1934/35  $\text{zł}$  111 816·45; Zobowiązania: 3) Banki  $\text{zł}$  8 143·24; 4) Akcepty  $\text{zł}$  404 000·00; 5) Herzfeld & Victorius, Grudziądz  $\text{zł}$  1 493 579·53; 6) Dostawcy  $\text{zł}$  34 975·50; 7) Odbiorcy: a) odbiorcy  $\text{zł}$  8 084·59, b) należności syndykatowe  $\text{zł}$  40·36; 8) Różni: a) zaległe podatki  $\text{zł}$  149 554·51, b) Różni  $\text{zł}$  127 362·82; Rachunki pozabilansowe: 9) Kaucje i wpisy  $\text{zł}$  2 150 906·56; 10) Zobowiązania z tytułu żyra weksli  $\text{zł}$  310 373·01; 11) Różni za depozyty  $\text{zł}$  10 000·00; **Pasywa razem**  $\text{zł}$  5 256 557·47.

Rachunek strat i zysków za czas od 1/VII 1934 r. do 30/VI 1935 r.

**WINIEN.** — 1) Koszty handlowe, wynagrodzenia Zarządu, personelu administracyjnego i handlowego  $\text{zł}$  80 896·50; 2) Koszty sprzedaży, bonifikaty i skonta  $\text{zł}$  118 620·78; 3) Fabrykacja: surowce i materjały, robocizna, wynagrodzenie personelu technicznego, utrzymanie taboru i remonty  $\text{zł}$  695 746·78; 4) Świadczenia socjalne  $\text{zł}$  21 970·56; 5) Podatki  $\text{zł}$  33 604·07; 6) Procenty, prowizje bankowe i dyskont  $\text{zł}$  20 594·97; 7) Ubezpieczenie od ognia  $\text{zł}$  4 066·75; 8) Należności przypadłe  $\text{zł}$  87 851·49; 9) Strata na sprzedanych obiektach  $\text{zł}$  390·00; 10) Amortyzacje  $\text{zł}$  111 816·45; **Winien razem**  $\text{zł}$  1 175 558·35.

**MA.** — Sprzedaż  $\text{zł}$  975 337·04; 2) Różnica w magazynie wyrobów gotowych  $\text{zł}$  9 596·22; 3) Przychód z domów mieszkalnych  $\text{zł}$  795·20; 4) Bonifikaty dawnych zobowiązań  $\text{zł}$  170 000·00; 5) Strata za rok operacyjny 1934/35  $\text{zł}$  19 829·89; **Razem MA**  $\text{zł}$  1 175 558·35.

2420

## I OGŁOSZENIE

### Zarząd Zakładów Przemysłu Włókienniczego C. G. Schön SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 23 grudnia r. b. o godz. 10 przedpoł. odbędzie się w lokalu Spółki w Sosnowcu **NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE** dla rozpatrzenia i zaakceptowania reasumpcji bilansu per 31 grudnia 1934 r.

Prawo głosu na Walnym Zgromadzeniu mają ci akcjonariusze, którzy złożą swe akcje, kwity tymczasowe lub wzamian za nie świadectwa depozytowe lub zastawnicze instytucyj bankowych krajowych oraz Amsterdamsche Bank, Wolbank i Nederlandsche Handel Maatschappij w Amsterdamie w biurze Spółki w Sosnowcu na 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem.

2418

## I OGŁOSZENIE

### Kolej Lokalna Muszyna—Krynica, Spółka Akr. w Ikwidacji

Stosownie do postanowień §§ 10 — 19 statutu ogłasza się, że **NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE**

**AKCJONARIUSZY SPÓŁKI AKCYJNEJ W LIKWIDACJI** „Kolej Lokalna Muszyna — Krynica” odbędzie się w dn. 21 grudnia 1935 r. o godz. 10 przedpoł. w lokalu Biura Małopolskich Kolei Lokalnych przy ul. Jagiellońskiej Nr. 1, II p. we Lwowie.

Przedmiotem obrad będą:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu z czynności oraz Rady Nadzorczej o zamknięciu rachunków za okres od 1 stycznia do 23 maja 1935 r. i uchwała co do udzielenia absolutorjum Zarządowi i Radzie Nadzorczej;

2) Przyjęcie bilansu otwarcia likwidacji Spółki na dz. 24 maja 1935 r.;

3) Ustalenie terminów wypłaty wynagrodzenia dla likwidatorów i członków Rady Nadzorczej (Komisji Rewizyjnej).

Po myśli postanowień § 20 statutu, każda akcja daje prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli zostanie złożona przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia w Kasie Spółki lub w Kasie i Urzędzie Skarbowego we Lwowie i nie będzie odebrana przed ukończeniem tegoż.

Ewentualne dodatkowe wnioski do porządku dziennego lub jego uzupełnienia mogą być zgłoszone najpóźniej w dn. 6 grudnia 1935 r. w Zarządzie we Lwowie, przy ul. Jagiellońskiej Nr. 1, II p.

We Lwowie, dnia 23.XI 1935.

2419

L i k w i d a t o r z y



# Małopolskie Towarzystwo Cukrownicze „PRZEWORSK”, Sp. Akc.

Bilans za 1934/35 r.

AKTYWA		zł	zł	PASYWA		zł
	<i>Cukrownia</i>			Kapitał akcyjny . . . . .		5 500 000'00
Grunt . . . . .	w Przeworsku	501 565 58		„ zapasowy . . . . .		413 534'81
	w Horodence	367 817'87	869 383'45	Fundusz zasobowy . . . . .		1 780 332 85
Budynki . . . . .	w Przeworsku	4 263 014'78		Rezerwa podatkowa . . . . .		595 941'16
	w Horodence	2 801 382'19	7 064 396'97	Kapitał inwestycyjny . . . . .		760 000'00
Urządzenia techniczne	w Przeworsku	9 583 749'03		Kapitał amortyzacyjny . . . . .		17 409 403 03
	w Horodence	7 523 688'02	17 107 437'05	Zobowiązania . . . . .		10 073 385 83
Inwentarz żywy i mart.	w Przeworsku	307 895'90		Sumy przechodnie . . . . .		2 078 383 95
	w Horodence	404 755'02	712 650'92	Specjalny R-k przejściowy różnic kursowych . . . . .		1 035'98
Gotówka w kasach i bankach . . . . .			88 236'13	Zysk . . . . .		734 758 27
Papiery procentowe i akcje . . . . .			3 472 349'68			
Remanenty materiałów magazynowych . . . . .			792 322'58			
„ cukru, melasu i wyłoków . . . . .			3 348 585'12			
Dłużnicy . . . . .			3 421 735'76			
Inwestycje w toku . . . . .			10 139'60			
Sumy przechodnie . . . . .			2 458 452'15			
Specjalny rachunek przejściowy różnic kursowych . . . . .			1 086'47			
			39 346 775'88			39 346 775 88
Sumy pozabilansowe . . . . .			220 120'00	Sumy pozabilansowe . . . . .		220 120 00
			<u>39 566 895'88</u>			<u>39 566 895 88</u>

## Rachunek strat i zysków za 1934/35 r.

WINIEN		zł	zł	MA		zł	zł
Koszty administracji ogólnej . . . . .			421 025'29	Pozostałość zysku z 1933/34 r. . . . .			38 216'37
„ fabrykacji Przeworska . . . . .	3 434 088'95			Wpływy na cukier, melas, wyłoki	12 206 656'29		
„ „ Horodenci . . . . .	2 628 228'47	6 062 317'42		Wartość remanentów cukru, melasu i wyłoków na 30/VI 1935 r. . . . .	3 348 585 12	15 555 241'41	
„ sprzedaży cukru, magazynowanie, eksped. asekuracji w Przeworsku i Horodence . . . . .			254 784'65	Różnice kursowe . . . . .			9 884'51
„ kredytów . . . . .			547 663'34	Procenty i dywidenda od udziałów i papierów wartościowych . . . . .			31 930'98
Podatki państwowe i komunalne . . . . .			1 236 104'74				
Odpisy amortyzacyjne . . . . .			1 936 059'09				
Koszty asekuracji budynków, maszyn i materiałów „ przynależności do Związków . . . . .			29 600'47				
Wartość remanentów kampanji 1933/34 cukru, melasu i wyłoków . . . . .			3 246 135 68				
Straty na dłużnikach i inne odpisy . . . . .			1 047 553'17				
Zysk . . . . .			734 758 27				
			<u>15 635 273'27</u>				<u>15 635 273 27</u>

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów, odbyte w dn. 16 listopada 1935 r., bilans powyższy oraz rachunek strat i zysków zatwierdziło, i uchwaliło wypłacić PP. Akcjonariuszom dywidendę w wysokości 5% od każdej akcji wart. nom. zł 500 za zwrotom odnośnego kuponu, oznaczonego rokiem 1935, i upoważniło Bank Cukrownictwa, Oddział we Lwowie, do wypłaty dywidendy poczynawszy od 1 lutego 1936 r.

Posiadacze duplikatów akcji i kuponów, otrzymanych s. cz. na podstawie zamortyzowanych pierwotnych akcji i kuponów, winni przy realizacji przedstawić Bankowi duplikaty akcji i kuponów.

2403

## Spółka Akcyjna Fabryki Cukru „Chocień”

Bilans na dz. 30 czerwca 1935 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały: Grunty zł 201 302'57; Budynki: a) fabryczne zł 1 488 779'78, b) mieszkalne i gospodarcze zł 844 001'44; Urządzenia techniczne: maszyny, aparaty i przyrządy zł 2 677 183'00, koleжки zł 2 805 610'90, różne urządzenia zł 337 278'03; Inwentarz: a) żywy zł 2 937'20, b) martwy (ruchomości) zł 148 755'44; Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 24 922'43; Papiery procentowe zł 48 067'72; Akcje i udziały w innych przedsiębiorstwach zł 282 430'28; Materiały zł 59 826'06; Dłużnicy zł 1 278 544'74; Depozyty zł 8 122'79; Sumy przechodnie: a) wydatki, dotyczące okresu przyszłego zł 8 848'31, b) zaliczka na akcje Banku Handlowego nowej emisji zł 103 020'00; Niedobór za 1933/34 r. zł 293 379'07; Razem zł 10 613 009'76.

Sumy pozabilansowe zł 46 000'00.

STAN BIERNY. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 2 400 000'00; Kapitał zapasowy zł 1 500 000'00; Fundusz renowacyjny zł 71 918'90; Kapitał amortyzacyjny: a) saldo z roku ubiegłego zł 5 771 339'48, b) odpisano równowartość zniszczonych ruchomości zł 252'00; c) dopisano w roku sprawozdawczym zł 237 852'97; Wierzyciele: a) banki zł 254 609'00, b) różni

zł 146 580'54; Niepodniesiona dywidenda zł 260'00; Rezerwa na różnicę kursu na akcjach Banku Handlowego zł 143 317'78; Sumy przechodnie do pokrycia w okresie przyszłym zł 426'17; Zysk brutto zł 86 956'92; Razem zł 10 613 009'76.

Sumy pozabilansowe zł 46 000'00.

### Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej zł 53 415'18; Koszty kredytów i sprzedaży zł 3 553'16; Koszty gospodarstwa rolnego zł 14 336'08; Podatki zł 46 706'74; Koszty handlowe i utrzymania osady zł 30 727'32; Świadczenia socjalne zł 2 245'34; Ubezpieczenia zł 6 077'42; Remanent melasu zł 1 985'31; Amortyzacja zł 237 852'97; Wyrównanie kosztów workowania cukru eksportowego zł 2 943'52; Ofiara na powodzian zł 1 095'71; Zysk zł 86 956'92; Razem zł 487 895'67.

MA. — Wpływ z gospodarki rolnej zł 22 080'27; Wpływ za sprzedany melas zł 8 096'43; Wpływ za odstąpiony kontyngent cukru krajowego 1934/35 r. zł 434 775'00; Wpływ z realizacji kuponów zł 11 899'50; Różne wpływy zł 578'70; Różnice kursowe na papierach wartościowych zł 10 465'77; Razem zł 487 895'67.

2416



# Gwarectwo „Hrabia Renard”

Rok operacyjny 1934/35

Bilans na dz. 30 czerwca 1935 r.

STAN CZYNNY		zł	zł
Majątek stały:			
Grunty . . . . .		3 160 082'81	
Nadania górnicze . . . . .		339 868'52	
Budynki przemysłowe:			
Kopalnia . . . . .	4 607 504'23		
Elektrownia . . . . .	1 156 644'54		
Browar parowy . . . . .	1 155 789'94		
Cegielnia . . . . .	642 107'87		
Piekarnia . . . . .	123 808'16		
Walcownia . . . . .	4 320 757'86	12 006 612'60	
Budynki gospodarcze:			
Zarząd Główny . . . . .	56 560'00		
Walcownia . . . . .	82 605'98		
Gospodarstwa rolne . . . . .	274 246'67		
Szpital w Sielcu . . . . .	457 959'22	871 371'87	
Domy mieszkalne:			
Przemysł węglowy . . . . .	7 071 353'47		
Przemysł metalurgiczny . . . . .	1 932 538'48	9 003 891'95	
Urządzenia przemysłowe			
Kopalnia . . . . .	14 367 789'97		
Elektrownia . . . . .	5 347 227'68		
Browar parowy . . . . .	723 984'16		
Cegielnia . . . . .	229 252'95		
Piekarnia . . . . .	36 325'41		
Walcownia . . . . .	8 644 357'30		
Gospodarstwa rolne . . . . .	197 968'69		
Kolej żelazna Sosnowiec — Jęzor . . . . .	6 391 918'53		
Bocznica kolej. drogi żelaznej Dęblin . . . . .	370 173'66	36 308 998'35	
Inwentarz żywy . . . . .		34 005'80	
Ruchomości:			
Zarząd Główny . . . . .	73 699'32		
Walcownia . . . . .	4 806'44	78 505'76	
Razem: majątek stały . . . . .		61 803 337'66	
Majątek płynny:			
Kasa i banki . . . . .		171 956'89	
Weksle w portfelu i w inkasie Papiery wartościowe własne:		91 870'00	
O oprocentowaniu stałym . . . . .	147 997'00		
O oprocentowaniu zmiennym . . . . .	157 001'00	304 998'00	
Dłużnicy handl. i dłużnicy różni:			
Udział w kapitale zakładowym organiz. kartelowych . . . . .	106 624'73		
Odbiorcy . . . . .	1 281 594'02		
Dostawcy . . . . .	64 255'39		
Dłużnicy różni . . . . .	353 501'72		
Należności wątpliwe . . . . .	27 368'16	1 833 344'02	
Materiały i produkty:			
Materiały różne . . . . .	636 572'67		
Produkty . . . . .	191 355'30	827 927'97	
		3 230 096'88	
Zyski i straty:			
Pozostałość z ubiegłego roku operacyjnego . . . . .	2 701 500'82		
Strata za rok operac. 1934/35 . . . . .	261 180'68	2 962 681'50	
Ogółem . . . . .		67 996 116'04	
Sumy pozabilansowe:			
Weksle w obiegu żyrowane przez nas . . . . .		522 460'07	
Banki . . . . .		2 631 248'92	
Zobowiązania wobec Towarzystw zagranicznych . . . . .		10 343 090'35	

STAN BIERNY		zł	zł
Kapitał gwarectwa:			
Rachun. Kapitału Gwarectwa		25 000 000'00	
Rezerwy:			
Kapitał rezerwowy . . . . .		3 322 798'97	
Amortyzacje:			
Kapitał amortyzacyjny nadań, budynków, urządzeń przemys- łowych, inwentarza żywego i ruchomości:			
Pozostałość z ubiegłego ro- ku operacyjnego . . . . .	24 974 512'11		
Odpisano w roku sprawozd.	552 758'32	25 527 270'43	
Zobowiązania:			
Banki . . . . .	2 631 248'92		
Wierzyciele . . . . .	10 164 649'83		
Dostawcy . . . . .	139 219'88		
Odbiorcy . . . . .	51 431'55		
Zobowiązania z tytułu opera- cyj handlowych z organi- zacjami kartelowymi . . . . .	190 320'20		
Robocizna i różni wierzyciele	453 979'62		
Sumy przechodnie i rezerwy opodatkowane . . . . .	515 196'64	14 146 046'64	
Ogółem . . . . .		67 996 116'04	

Rachunek zysków i strat na dz. 30 czerwca 1935 r.

WINIEN		zł	zł
Koszty administracji ogólnej i Zarządu Głównego . . . . .	1 525 400'15		
Utrzymanie domów mieszkal- nych, podwórzy, ogrodów i przynależności . . . . .	184 468'87		
Podatki państwowe i komunalne	494 352'85	2 204 221'87	
1% wynagrodzenie . . . . .	17 377'50		
Straty, spowodowane robotami górnictwami . . . . .	121 122'32		
Koszty własne produktów, sprze- danych przez Gwarectwo . . . . .	6 512 423'29	6 650 923'11	
Koszty nabycia kontyngentów kartelowych . . . . .	5 943'52		
Koszty sprzedaży . . . . .	66 624'07	72 567'59	
Odsetki i skonta . . . . .		216 080'56	
Różnice kursowe . . . . .		15 026'02	
Odpisy amortyzacyjne na po- krycie nieściągalnych wierzy- telności . . . . .		45 387'07	
Straty, powstałe wskutek zbu- rzenia 6 domów . . . . .		19 215'50	
Budowa wiaduktu dla miasta Sosnowca . . . . .		6 750'00	
Amortyzacja nieruchomości . . . . .		552 758'32	
Ogółem . . . . .		9 782 930'04	
MA			
Kwota, uzyskana ze sprzedaży, i przychód z eksploatacji za- kładów . . . . .		8 659 887'42	
Odszkodowania, wynikające z umów regulujących produk.	607 839'30		
Wynagrodzenie za oddanie w dzierżawę zakładu prze- mysłowego i kolonji mieszk.	250 000'00	857 839'30	
Wpływy z tytułu nieściągalnych wierzytelności . . . . .		3 122'64	
Sprzedaż jednej parceli gruntu		900'00	
Strata za rok sprawozdawczy . . . . .		261 180'68	
Ogółem . . . . .		9 782 930'04	



# Towarzystwo Górniczo-Przemysłowe „BĘDZIN-OLKUSZ” SP. AKC.

Bilans na dz. 30 czerwca 1935 r.

STAN CZYNNY	zł	zł
Majątek stały:		
Grunty . . . . .	333 367.39	
Nadania górnicze . . . . .	161 105.56	
Domy mieszkalne . . . . .	57 592.79	552 065.74
Majątek płynny:		
Papiery wartościowe własne o oprocentowaniu stałym . . . . .	4 800.00	
Różni dłużnicy . . . . .	1 991.40	6 791.40
Zyski i straty:		
Pozostałość z ubiegłego roku operacyjnego . . . . .	161 387.41	
Strata za rok operacyjny 1934/35 . . . . .	18 912.10	180 299.51
		<u>739 156.65</u>

STAN BIERNY	zł	zł
Kapitał akcyjny:		
Kapitał akcyjny 5000 akcji po zł 140 . . . . .		700 000.00
Rezerwy:		
Kapitał zapasowy . . . . .		10 000.00
Amortyzacje:		
Kapitał amortyzacyjny: pozostałość z ubiegłego roku operacyjnego . . . . .	2 972.16	
odpisano w roku operacyj- nym bieżącym . . . . .	—	2 972.16
Zobowiązania:		
Różni wierzyciele . . . . .		26 184.49
		<u>739 156.65</u>

## Rachunek zysków i strat za rok operacyjny 1934/1935

WINIEN	zł
Koszty ogólne . . . . .	9 064.52
Podatki państwowe, miejskie i gminne . . . . .	7 228.84
Dzierżawa terenów piaskowych . . . . .	2 319.08
Rachunek procentów . . . . .	657.46
	<u>19 269.90</u>
MA	zł
Wydzierżawienie gruntów i domów . . . . .	357.80
Strata za rok operacyjny 1934/1935 . . . . .	18 912.10
	<u>19 269.90</u>

2408

Zarząd Spółki Akcyjnej

## Przemysłowo - Leśnej „Las” w Warszawie

podaje do wiadomości Akcjonariuszów, że w dn. 30 grudnia r. b. o godz. 16 w lokalu Spółki, Plac Żel. Bramy Nr. 1, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór Przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu o działalności za rok operacyjny 1934/35 oraz zatwierdzenie bilansu i rachunku zysków i strat za rok ubiegły; 3) Udzielenie Zarządowi absolutorjum; 4) Rozpatrzenie budżetu i planu działalności za rok operacyjny 1935/36; 5) Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 6) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni przynajmniej na siedem dni przed terminem Walnego Zgromadzenia złożyć swe akcje lub świadectwa depozytowe w biurze Zarządu Spółki.

2410

## II OGŁOSZENIE

### Zarząd Towarzystwa Przemysłu Tekturowego, Spółki Akcyjnej

zawiadamia, że w dn. 17 grudnia 1935 r. o godz. 12 odbędzie się w kancelarii Notariusza J. Siennickiego w Warszawie (ul. Kapucyńska 6)

### NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

Porządek dzienny: Określenie wynagrodzenia Zarządu.

2309/47 i 48

### Zarząd firmy „Towarzystwo Handlowe Royal Typewriters w Polsce”

#### SPÓŁKA AKCYJNA

podaje do wiadomości — zgodnie z art. 58 Prawa o Spółkach Akcyjnych — że w dn. 18 listopada 1935 r. odbyło się Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów Spółki, na którym byli obecni akcjonariusze, reprezentujący cały kapitał Spółki.

Na Zebraniu tem postanowiono jednogłośnie: zatwierdzić sprawozdanie Zarządu Spółki i bilans, zamykający się cyfrą zł 1 323 093.59 wraz z rachunkiem zysków i strat za rok operacyjny 1935; udzielić władzom Spółki pokwitowania z działalności w roku sprawozdawczym oraz kontynuować działalność Spółki.

2405

### Sprawozdanie Likwidatorów Spółki Akcyjnej w likwidacji „Kolej Lokalna Borki Wielkie — Grzymałów”

Bilans likwidacyjny z dn. 10 października 1935 r.

Stan czynny	zł
Gotówka . . . . .	3 231.97
Papiery procentowe . . . . .	8 247.60
Dłużnicy . . . . .	1 763 637.71
	<u>1 775 117.28</u>

Stan bierny	zł
Kapitały własne:	
1) Kapitał akcyjny . . . . .	zł 600 000.00
2) Kapitały rezerwowe . . . . .	zł 9 285.60
	609 285.60
Wierzyciele . . . . .	4 583.35
Nadwyżka . . . . .	1 161 248.33
	<u>1 775 117.28</u>

Rachunek zysków i strat za czas od 1/I do 10/X 1935 r.

Straty	zł
Koszty likwidacji Spółki . . . . .	23 616.46
Oprocentowanie pożyczek . . . . .	6 772.50
Podatek majątkowy . . . . .	16 588.57
Nadwyżka . . . . .	1 161 248.33
	<u>1 208 225.86</u>

Zyski	zł
Przeniesienie z 1934 r. . . . .	1 139 280.03
Nadpłacone podatki . . . . .	68 756.91
Zwroty . . . . .	45.61
Odsetki z lokacji . . . . .	143.31
	<u>1 208 225.86</u>

Wszystkie wierzytelności Spółki ściągnięto i zobowiązania spłacono gotówką względnie skompensowano je z należnością Spółki z tytułu skapitalizowanej renty skupu, wobec czego Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy uznało, że

likwidacja Spółki została ukończona i uchwaliło przelać fundusze rezerwowe na rachunek nadwyżek bilansowych.

Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy uchwaliło użyć nadwyżkę w ogólnej kwocie zł 1 170 533.93 na spłatę kapitału akcyjnego w kwocie zł 600 000, resztę zaś nadwyżki — po pokryciu końcowych kosztów likwidacji — rozdzielić równomiernie na wszystkie akcje.

Księgi i dokumenty Spółki oddane będą do przechowania Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych we Lwowie.

2414

Likwidatorzy



**Kolej Lokalna Siersza—Trzebinia—Skawce, Spółka Akcyjna**

w likwidacji

**NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE  
AKCJONARJUSZÓW**

Spółki Akcyjnej w likwidacji „Kolej Lokalna Siersza — Trzebinia — Skawce“, odbędzie się w dn. 14 grudnia 1935 r., o godz. 10 przedpoł., w Krakowie w sali hotelu „Grand“, przy ul. Sławkowskiej 8 z następującym porządkiem dziennym:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu z czynności oraz Rady Nadzorczej o zamknięciu rachunków za okres od 1 stycznia do 30 czerwca 1935 r. i uchwała co do udzielenia absolutorjum Zarządowi i Radzie Nadzorczej;

2) Przyjęcie bilansu otwarcia likwidacji Spółki na dz. 1 lipca 1935 r.

Warunki prawa do głosu na Walnym Zgromadzeniu określa § 21 statutu Spółki.

Likwidatorowie: *Inż. Seweryn Andrzejewski mp., Kazimierz Kominkowski mp., Dr. Wacław Lewicki mp., Mgr. Jan Zajac mp.*

2418

## I OGŁOSZENIE

**Zarząd Spółki Akcyjnej Syndykat Plantatorów Chmieleu**

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 17 grudnia 1935 r. o godz. 6 popoł., w lokalu Spółki w Warszawie, przy ul. Czerniakowskiej Nr. 217, odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE  
AKCJONARJUSZÓW**

z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie obrad i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za rok operacyjny 1934/1935; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu wraz z rachunkiem strat i zysków za rok operacyjny 1934/1935, udzielenie pokwitowania Radzie Nadzorczej i Zarządowi; 4) Budżet wydatków na rok operacyjny 1935/1936; 5) Wybór 10 członków Rady Nadzorczej i 5 członków Komisji Rewizyjnej; 6) Określenie wynagrodzenia dla Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej; 7) Upoważnienia dla Zarządu; 8) Wnioski PP. Akcjonariuszów, złożone ustawowo, t. j. przynajmniej na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia; 9) Wolne wnioski.

Właściciele akcji na okaziciela, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni przynajmniej na 7 dni przed terminem Zebrania złożyć w biurze Spółki swe akcje lub zastępujące je świadectwa.

2460

**Zarząd Spółki Akcyjnej****Towarzystwa Przemysłu Leśnego „Listwin—Ludwipol“**

podaje do wiadomości, iż w dn. 30 grudnia 1935 r. o godz. 18 odbędzie się w siedzibie Spółki w Warszawie przy ul. Polnej Nr. 64 m. 14

**WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW SPÓŁKI**

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1934 r. i za lata ubiegłe; 3) Udzielenie władzom Spółki absolutorjum.

Akcjonariusze, życzący sobie przyjąć udział w Walnym Zgromadzeniu, zechcą zastosować się do art. 399 kodeksu handlowego.

2447

**Spółka Akcyjna „Węglomet“ w likwidacji**

Bilans netto za 1933 r.

AKTYWA. — Kasa  $\text{zł}$  54·02; Papiery  $\text{‰‰}$   $\text{zł}$  50·00; Dłużnicy  $\text{zł}$  103 335·51; Weksle  $\text{zł}$  1 454·94; Weksle protestowane  $\text{zł}$  34 901·96; Koszty organizacyjne  $\text{zł}$  100 000·00; Strata z lat ubiegłych  $\text{zł}$  105 399·48; Strata za 1933 r.  $\text{zł}$  2 313·49.

PASYWA. — Kapitał  $\text{zł}$  301 010·45; Banki  $\text{zł}$  171·95; Wierzyciele  $\text{zł}$  45 422·64; Sumy przechodnie  $\text{zł}$  904·36; Rachunek strat i zysków; Straty z lat ubiegłych  $\text{zł}$  105 399·48; Koszty handlowe  $\text{zł}$  2 313·63; Zyski: Procenty  $\text{zł}$  0·14; Strata za 1933 r.  $\text{zł}$  2 313·49; Straty z lat ubiegłych  $\text{zł}$  105 399·48.

2424

**Komisja Likwidacyjna Spółki Akcyjnej****Zakład Leczniczy „Pod Piastem“ w Inowrocławiu w likwidacji**

zawiadamia, że w dn. 29 grudnia 1935 r. o godz. 11 rano odbędzie się

**WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW**

w Warszawie przy ul. Widok 23 m. 3.

Porządek dzienny:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Komisji Likwidacyjnej; 3) Zatwierdzenie bilansu, rachunku zysków i strat za 1934 r. i udzielenie pokwitowania Komisji Likwidacyjnej; 4) Upoważnienie do sprzedaży nieruchomości Spółki; 5) Wybory do Rady Nadzorczej; 6) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący korzystać z prawa głosu, winni najpóźniej do dn. 22/XII złożyć swoje akcje lub dowody bankowe w biurze Warszawa, ul. Piusa 36 m. 3.

2425

## I OGŁOSZENIE

**WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW****Młynów i Tartaków Wągrowieckich, Spółki Akc. w Wągrowcu**

odbędzie się w poniedziałek dn. 30 grudnia 1935 r. o godz. 17 w lokalach naszych w Wągrowcu.

Porządek obrad:

1) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej oraz przedłożenie bilansu i rachunku strat i zysków za 1934/35 r.; 2) Pozwolenie bilansu i rachunku strat i zysków za 1934/35 r. oraz podział zysków wzgl. strat i udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej; 3) Wybory do Rady Nadzorczej; 4) Obniżenie wynagrodzenia za posiedzenie Rady Nadzorczej; 5) Wolne głosy.

Akcjonariusze, którzy chcą brać udział w Walnym Zgromadzeniu, winni najpóźniej tydzień przed Walnym Zgromadzeniem złożyć akcje swoje w Młynach i Tartakach Wągrowieckich Sp. Akc. w Wągrowcu, względnie zaświadczenia złożenia tychże u polskiego notariusza lub w jakimkolwiek banku w Polsce.

Młyny i Tartaki Wągrowieckie  
Sp. Akc. w Wągrowcu

Rada Nadzorcza: *Kazimierz Grabowski*, prezes

2428

**Angielsko-Polski Przemysł Gumowy „Gentleman“**

Spółka Akcyjna w Łodzi

Bilans netto na dz. 1 kwietnia 1935 r.

AKTYWA. — Nieruchomości: Place  $\text{zł}$  35 236·00; Budynki fabryczne  $\text{zł}$  603 070·17; Budynki mieszkalne  $\text{zł}$  330 647·68; Razem  $\text{zł}$  968 953·85; Maszyny i urządzenia fabryczne  $\text{zł}$  1 397 864·59; Ruchomości: Samochody  $\text{zł}$  66 628·48; Urządzenie biurowe  $\text{zł}$  38 976·17; Razem  $\text{zł}$  105 604·65; Kasa  $\text{zł}$  19 104·69; Weksle  $\text{zł}$  131 621·07; Banki  $\text{zł}$  31 995·75; Papiery wartościowe  $\text{zł}$  26 851·01; Dłużnicy  $\text{zł}$  345 332·41; Sumy przechodnie  $\text{zł}$  4 131·32; Towary gotowe i półfabrykaty  $\text{zł}$  1 654 104·85; Materjały  $\text{zł}$  781 199·74; Straty i zyski: pozostałość z okresu ubiegłego  $\text{zł}$  722 703·62, strata za 1934/35 r.  $\text{zł}$  108 934·30, Razem  $\text{zł}$  831 637·92; Ogółem  $\text{zł}$  6 298 401·85.

Gwarancje  $\text{zł}$  8 420·00; Kaucje  $\text{zł}$  63 000·00.

PASYWA. — Kapitał akcyjny  $\text{zł}$  4 000 000·00; Kapitał zapasowy  $\text{zł}$  100 000·00; Razem  $\text{zł}$  4 100 000·00; Kapitał amortyzacyjny: saldo z roku ubiegłego  $\text{zł}$  312 145·46, dopisano w 1934/35 r.  $\text{zł}$  170 349·97, Razem  $\text{zł}$  482 495·43; Wierzyciele  $\text{zł}$  1 571 648·50; Akcepty  $\text{zł}$  110 730·15; Sumy przechodnie  $\text{zł}$  33 527·77; Ogółem  $\text{zł}$  6 298 401·85.

Różni za gwarancje  $\text{zł}$  8 420·00; Różni za kaucje  $\text{zł}$  63 000·00; Obligo wekslowe  $\text{zł}$  693 898·61.

**Rachunek strat i zysków**

ROZCHÓD. — Materjały  $\text{zł}$  3 381 968·02; Koszty fabrykacji  $\text{zł}$  1 948 682·61; Koszty sprzedaży  $\text{zł}$  751 308·63; Koszty handlowe  $\text{zł}$  697 512·82; Procenty i prowizje  $\text{zł}$  157 962·51; Podatki  $\text{zł}$  228 601·45; Amortyzacja  $\text{zł}$  170 349·97; Straty na dłużnikach  $\text{zł}$  245 718·42; Ogółem  $\text{zł}$  7 582 104·43.

PRZYCHÓD. — Towary  $\text{zł}$  7 462 203·51; Wpływy od nieruchomości  $\text{zł}$  5 672·00; Zwrot należności, spis. na straty w latach ubiegłych  $\text{zł}$  2 581·96; Różnice kursowe  $\text{zł}$  2 712·66; Razem  $\text{zł}$  7 473 170·13; Strata za 1934/35 r.  $\text{zł}$  108 934·30; Ogółem  $\text{zł}$  7 582 104·43.

2428



Zarząd Spółki Akcyjnej pod firmą

# Bank Związku Spółek Zarobkowych

SPÓŁKA AKCYJNA

podaje do wiadomości, że uchwałą Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów Spółki z dn. 27 września 1935 r., zatwierdzonej postanowieniem Ministra Skarbu oraz Ministra Przemysłu i Handlu z dn. 5 października 1935 r. postanowione zostało:

1) obniżyć kapitał akcyjny o zł 15 000 000 przez złączenie akcji w stosunku czterech do jednej z tem, że za cztery akcje z każdej zawsze serji w wysokości nom. zł 400 akcjonariusze otrzymają jedną akcję w wysokości nom. zł 100; 2) podwyższyć obniżony w sposób powyższy kapitał akcyjny o zł 15 000 000 do ogólnej sumy zł 20 000 000 — drogą emisji 150 000 sztuk akcji okazicielskich serji C po zł 100 nom. wartości każda.

Na mocy art. 436 i nast. kodeksu handlowego, Zarząd Spółki zaofiarował akcje te dotychczasowym akcjonariuszom trzykrotnym ogłoszeniem w pismach, prawem przewidzianych, przy czem zaznaczono, że akcjonariusze winni wykonać swe prawo poboru w terminie do dn. 29 listopada 1935 r. Po upływie tego terminu Zarząd wyznacza niniejszem czasokres do dn. 20 grudnia 1935 r. jako drugi termin poboru pozostałych akcji przez wszystkich dawnych akcjonariuszów, przy czem dodatkowy przydział akcji nastąpi w stosunku do zgłoszeń. Cena emisyjna wynosi zł 100 za jedną akcję; nowe akcje uczestniczyć będą w dywidendzie od dn. 1 stycznia 1936 r. Wpłaty na nowe akcje przez dotychczasowych akcjonariuszów winny być dokonane w siedzibie Banku Związku Spółek Zarobkowych, Spółki Akcyjnej w Poznaniu lub w którymkolwiek z jego oddziałów w pełnej wysokości, t. j. zł 100 za każdą nową akcję, i to w terminie do dn. 20 grudnia 1935 r.

Akcje, nieobjęte do tego terminu, Zarząd przydzieli według swego uznania, jednak nie poniżej ceny emisyjnej; zapisujący się na akcje przestanie być zapisem związany, jeżeli nowa emisja nie będzie zgłoszona do zarejestrowania do dn. 1 kwietnia 1936 r.

2421

## „Zabłocin“, Zakłady Chemiczne

Spółka Akcyjna, Żywiec

Bilans zamknięcia na dz. 30 kwietnia 1935 r.

STAN CZYNNY. — Nieruchomości zł 48 285·45; Ruchomości zł 130 091·68; Gotówka zł 1 290·74; Efekty zł 1 728·00; Rybiny zł 3 133·76; Zapasy zł 61 782·60; Dłużnicy zł 55 941·99; Sumy przechodnie zł 764·76; Strata z lat poprzednich zł 29 424·69; Strata 1934/35 zł 2 643·94; Razem zł 335 087·61.

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy zł 150 000·00; Kapitał amortyzacyjny zł 3 142·49; Wierzyciele zł 124 086·87; Rach. przejściowy dla różnic kursowych zł 57 858·25; Razem zł 335 087·61.

Rachunek strat i zysków za rok gospodarczy 1934/35

WINIEN. — Koszty fabrykacyjne i handlowe zł 84 576·20; Surowce zł 104 879·11; Opakowania zł 19 810·30; Różnice kursowe zł 45·30; Amortyzacja i inne zł 6 251·50; Razem zł 215 562·41.

MA. — Utarg brutto zł 212 626·66; Odsetki zł 4·61; Sumy zreaktywowane zł 287·20; Strata zł 2 643·94; Razem zł 215 562·41.

2415

„TRI“ Towarzystwo Robót Inżynierskich, Sp. Akc. w Poznaniu

podaje do wiadomości, że w dn. 14/XII r. b., o godz. 12, odbędzie się w biurze Spółki w Warszawie, ul. Koszykowa 19

### ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie Walnego Zgromadzenia i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej za 1934 r.; rozpatrzenie bilansu i rachunku strat i zysków oraz udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej; 3) Upoważnienie Zarządu do zbywania i obciążania nieruchomości; 4) Wybór Rady Nadzorczej; 5) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w powyższym Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swoje akcje lub świadectwa depozytowe na 7 dni przed Zgromadzeniem, t. j. do dn. 7 grudnia r. b. włącznie, w biurach Spółki w Poznaniu, ul. Łukaszczyka Nr. 11/13 lub w Warszawie, ul. Koszykowa 19.

2422

## Towarzystwo Cukrowni „Brześć Kujawski“

SPÓŁKA AKCYJNA

Bilans na dz. 30 czerwca 1935 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały: Grunty zł 136 256·00; Budynki: fabryczne zł 1 666 060·60, gospodarcze zł 1 554 376·11, mieszkalne zł 1 495 556·70; Maszyny i aparaty oraz urządzenia techniczne zł 8 945 325·46; Gospodarstwo rolne i cegielnia w Kuczynie zł 162 819·23; Inwentarz żywy zł 4 342·67; Inwentarz martwy (ruchomości) zł 173 293·96; Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 793 419·02; Papiery procentowe zł 148 078·25; Akcje i udziały w innych przedsiębiorstwach zł 4 215 764·15; Remanenty: wyroby gotowe i półfabrykaty zł 1 799 003·07, materiały pomocnicze zł 297 220·81; Dłużnicy: odbiorcy zł 25 120·01, dostawcy zł 106 199·05; różni zł 405 749·86; Plantatorzy zł 756 582·69; Specjalny rachunek przejściowy różnic kursowych zł 82 718·04; Sumy przechodnie: wydatki, dotyczące okresu przyszłego zł 184 819·05, wpłata na akcje nowej emisji Banku Handlowego w Warszawie zł 112 400·00; Razem zł 23 065 104·73.

Sumy pozabilansowe zł 248 000·00.

STAN BIERNY. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 4 800 000·00; Kapitał zapasowy: a) Saldo z roku ubiegłego zł 3 386 457·08, b) dopisano w roku sprawozdawczym zł 139 153·88; Kapitał rezerwowy zł 1 600 000·00; Kapitał amortyzacyjny: a) saldo z roku ubiegłego zł 7 750 473·85, b) dopisano w roku sprawozdawczym zł 847 177·78; Zobowiązania: Akcepty zł 1 303 760·00, banki zł 150 073·39, niepodniesione dywidendy zł 10 560·00, wierzyciele zł 2 137 918·94, plantatorzy zł 158·12; Specjalny rachunek przejściowy różnic kursowych zł 147 304·98; Sumy przechodnie: a) wydatki kampanji 1934/35 do pokrycia w 1935/36 r. zł 154 074·62, b) rezerwa podatkowa zł 232 249·96; Zysk zł 405 742·13; Razem zł 23 065 104·73.

Sumy pozabilansowe zł 248 000·00.

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej zł 109 355·50; Koszty fabrykacji zł 4 177 494·84; Koszty sprzedaży zł 508 397·37; Odsetki zł 88 305·96; Podatki zł 44 825·41; Świadczenia socjalne zł 113 573·80; Amortyzacja zł 847 609·13; Koszty nabycia kontyngentów zł 566 579·00; Wartość remanentów cukru żółtych mączek, wtyłoków i melasu zł 2 113 159·46; Gospodarstwo rolne nadwyżka kosztów zł 1 330·87; Różnice kursowe zł 6 243·42; Strata na sprzedanych budynkach zł 933·65; Rezerwa na podatki dochodowy zł 232 249·96; Odpisano na kapitał zapasowy zł 135 346·88; Zysk zł 405 742·13; Razem zł 9 151 147·38.

MA. — Wpływ za sprzedany cukier w okresie sprawozdawczym zł 7 115 411·56; Wartość remanentów cukru na dz. 30/VI 1935 r. zł 1 785 735·56; Melas zł 82 425·00; Wysłodki zł 85 748·65; Błoto defekacyjne zł 7·00; Dywidenda i procenty od akcji i udziałów w innych przedsiębiorstwach zł 33 048·00; Wyreklamowane należności od dłużników zł 100·00; Różnice kursowe: a) na walutach obcych zł 16 251·11, b) na papierach wartościowych zł 32 420·50; Razem zł 9 151 147·38.

2417

!!! Bądź nowoczesny i podróżuj samolotem !!!



# Franko-Polskie Towarzystwo Górnicze, Spółka Akcyjna

Rok operacyjny 1934/35

**Bilans na dz. 30 czerwca 1935 r.**

<b>STAN CZYNNY</b>		zł	zł
Majątek stały:			
Grunty . . . . .		279 551'37	
Nadania górnicze . . . . .		6 645 731'23	
Budynki przemysłowe . . . . .		1 929 955'56	
Budynki gospodarcze . . . . .		38 260'38	
Domy mieszkalne . . . . .		899 722'12	
Urządzenia przemysłowe:			
Kopalnia Reden . . . . .	3 113 055'15		
Szyb „Pod Będzinem” . . . . .	1 012 072'26		
Sztolnia Czartoryska . . . . .	133 553'81		
Kopalnia „Ulisses” . . . . .	1 875 328'20		
Maszyny . . . . .	6 208 109'45		
Piece i urządzenia Huty „Konstanty” . . . . .	750 048'77	13 092 167'64	
<b>Razem: Majątek stały</b>		<b>22 885 388'30</b>	
Majątek płynny:			
Kasa i banki . . . . .		96 830'30	
Papiery wartościowe własne:			
O oprocentowaniu stałym . . . . .	62 682'06		
O oprocentowaniu zmiennym . . . . .	2 695'45	65 377'51	
Dłużnicy handlowi i dłużnicy różni:			
Udział w kapitale zakładowym organizacji kartelowej . . . . .	125'00		
Odbiorcy . . . . .	367 310'95		
Dostawcy . . . . .	8 771'02		
Dłużnicy różni . . . . .	76 373'99		
Należności wątpliwe . . . . .	32 401'25	484 982'21	
Materiały i produkty:			
Materiały różne . . . . .	287 727'42		
Półprodukty . . . . .	1 169 896'00		
Produkty . . . . .	49 637'94	1 507 261'36	
		<b>2 154 451'38</b>	
Zyski i straty			
Pozostałość z ubiegłego roku operacyjnego . . . . .	1 755 601'51		
Strata za rok operacyjny 1934/1935 . . . . .	341 056'82	2 096 658'33	
		<b>27 136 498'01</b>	
<b>STAN BIERNY</b>		zł	zł
Kapitał zakładowy			
12 000 akcji po zł 500 każda		6 000 000'00	
Rezerwy			
Fundusz zapasowy ustawowy:			
Pozostałość z ubiegłego roku operacyjnego . . . . .	804 546'77		
Dopisano w roku sprawozdawczym . . . . .		804 546'77	
Fundusz rezerwowy . . . . .		1 974 786'08	
		<b>2 779 332'85</b>	
Amortyzacje			
Kapitał amortyzacyjny nadań, budynków, urządzeń przemysłowych, inwentarza żywego i ruchomości:			
Pozostałość z ubiegłego roku operacyjnego . . . . .		15 344 185'60	

Odpisano w roku sprawozdawczym . . . . .

— 15 344 185'60

**Zobowiązania:**

Banki . . . . .	728 207'27		
Wierzyciele . . . . .	1 653 558'59		
Dostawcy . . . . .	152 540'30		
Odbiorcy . . . . .	13 557'40		
Robocizna i różni wierzyciele	182 948'85		
Sumy przechodnie: Rezerwy opodatkowane . . . . .	282 167'15	3 012 979'56	
		<b>27 136 498'01</b>	
Sumy pozabilansowe:			
Papiery wartościowe złożone przez nas tytułem kaucyj . . . . .		8 524'51	
Banki . . . . .		728 207'27	
Zobowiązania wobec Towarzystw Zagranicznych . . . . .		1 653 558'59	

**Rachunek zysków i strat na dz. 30 czerwca 1935 r.**

<b>WINIEN</b>	zł	zł
Koszty administracji ogólnej i Zarządu Głównego . . . . .	791 311'80	
Utrzymanie domów mieszkalnych, podwórzy, ogrodów i przynależności . . . . .	55 767'54	
Koszty utrzymania kopalń galmanu . . . . .	34 905'33	
Koszty utrzymania huty „Konstanty” . . . . .	5 916'11	
Podatki państwowe i komunalne . . . . .	256 950'90	1 144 851'68
Ołbora, należna Skarbowi Państwa za dzierżawę nadań . . . . .	84 790'11	
1% wynagrodzenie od wydobycia	29 076'00	
Straty, spowodowane robotami górniczymi . . . . .	34 026'13	
Koszty własne produktów, sprzedanych przez T-wo . . . . .	2 321 999'70	2 469 891'94
Koszty nabycia kontyngentów kartelowych . . . . .	133'00	
Koszty sprzedaży . . . . .	29 317'88	29 450'88
Odsetki i skonta . . . . .		60 471'39
Różnice kursowe . . . . .		3 726'62
Deficyt na zapasach rud cynkowych spowodu spadku cen rynkowych . . . . .		39 943'00
		<b>3 748 335'51</b>

**MA**

Kwota, uzyskana ze sprzedaży, i przychód z eksploatacji zakładów . . . . .		3 264 971'69
Wpływy z tytułu nieściągalnych wierzytelności . . . . .		8 098'20
Zwrot przez izbę skarbową nadpłaty podatku dochodowego: za rok podatkowy 1929 . . . . .	52 800'00	
za rok podatkowy 1931 . . . . .	81 408'80	134 208'80
Strata za rok sprawozdawczy 1934/1935 . . . . .		341 056'82
		<b>3 748 335'51</b>



## Likwidatorowie Spółki Akcyjnej

## „Kolej Lokalna Toruń—Czarnowo“ w likwidacji

zwołują

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE  
AKCJONARJUSZY

Spółki Akcyjnej Kolei Lokalnej Toruń — Czarnowo w likwidacji na dz. 23/XII 1935 r. na godz. 10 do Torunia — (Ratusz — pokój Nr. 15.

Porządek obrad obejmuje:

1) Wybór przewodniczącego Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia; 2) Zatwierdzenie kooptacji 1 członka Rady Nadzorczej, dokonanej przez Radę Nadzorczą dn. 8 października 1935 r.; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania likwidatorów, bilansu oraz rachunku zysków i strat za czas od 1 stycznia 1935 r. do 16 sierpnia 1935 r.; 4) Zatwierdzenie bilansu otwarcia likwidacji na dz. 17 sierpnia 1935 r.; 5) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania; 6) Wolne wnioski.

Ewentualne żądanie umieszczenia poszczególnych spraw do porządku obrad powinno być zgłoszone nie później niż na 14 dni przed terminem Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia.

Przedstawiciele Skarbu Państwa i związków samorządowych wykonywać mogą prawo głosowania na Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, o ile przedłożą urzędowe poświadczenie, dotyczące posiadania odnośnych akcji.

Akcjonariusze prywatni winni złożyć akcje Spółki co najmniej 7 dni przed terminem Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia w lokalu Spółki w Toruniu — Ratusz — lub u notariusza Zakrzewskiego w Toruniu ul. Chełmińska Nr. 4.

(—) Dr. Iwaróg, (—) Bolt, (—) Wojcik

## „Orzeł“, Polski Przemysł Obuwniczy i Towarzystwo Handlowe

## Spółka Akcyjna w Krakowie

## Bilans za rok operacyjny 1934

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały: Ruchomości (inwentarz biurowy) zł 201 410·43; II. Majątek płynny: a 1) Gotówka w kasie zł 2 244·44, a 2) Gotówka w P. K. O. zł 4 712·10; c) Papiery procentowe zł 12 011·90; c) Towary zł 1 070 110·00; d) Dłużnicy: 1) Odbiorcy zł 27 681·79, 2) Dostawcy zł 25 685·55, Dostawcy koron czeskich zł 987·09 à 22·10 zł 218·14, Razem zł 25 903·69; 3) Różni salda debetowe zł 148 458·60; Różni salda debetowe, dolarów amer. 1 262·38 à zł 5·30 = zł 6 690·61; Różni salda debetowe franków szwajcarskich 23·50 à zł 171·60 = zł 40·33; Razem zł 155 189·54; Różni salda kredytowe zł 6 716·01; Razem zł 148 473·53; 4) Weksle kaucyjne zł 1·06; 5) Sumy przechodnie zł 24 067·27; Ogólna suma stanu czynnego zł 1 516 616·21.

STAN BIERNY. — I. 1a) Kapitał zakładowy zł 250 000·00, 1b) Fundusz amortyzacyjny zł 10 059·55; 1c) Fundusz rezerwowy zł 1 610·27; II. Zobowiązania (wierzyciele): 1) Akcepty zł 125 100·45; 2) Banki: Salda kredytowe zł 139 722·09; Banki: Salda debetowe zł 20·72; Razem zł 139 701·37; 3) Dostawcy zł 96 804·28; Dostawcy szyl. austr. 660 293·85 à zł 99·50, t. j. zł 656 992·38; Dostawcy koron czeskich 5 726·34 à zł 22·10, t. j. zł 1 265·52; Dostawcy franków szwajcarskich 8·10 à zł 171·60, t. j. 13·90; Dostawcy marek niemieckich 0·28 à zł 212·80, t. j. zł 0·60; Dostawcy koron szwedzkich 2 141·85 à zł 135·30, t. j. zł 2 897·92; Dostawcy dolarów amerykańskich 183·41 à zł 5·30, t. j. zł 972·07; Razem zł 758 946·67; 4) Odbiorcy zł 111·35; 5) Różni salda kredytowe zł 80 703·89; Różni salda kredytowe dolarów amerykańskich 500·00 à zł 5·30, t. j. zł 2 650·00; Różni salda kredytowe szylingów austr. 1590·95 à zł 99·50, t. j. zł 1 583·00; Razem zł 84 936·89; Różni salda debetowe zł 4 729·44; Razem zł 80 207·45; 6) Fundusze specjalne: Fundusze zapomogowe kierowników filij zł 7 603·52; 7) Sumy przechodnie (za ległe podatki państwowe i komunalne) zł 5 702·00; Zysk, pozostały z lat ubiegłych zł 103 446·68; Czysty zysk za 1934 r. zł 34 126·90; Ogólna suma stanu biernego zł 1 516 616·21.

## Rachunek strat i zysków

STRONA „WINIEN“. — Koszty administracji ogólnej zł 970 277·21; Podatki państwowe i komunalne zł 81 152·23; Odsetki zł 15 385·50; Różnice kursowe zł 2 586·94; Amortyzacja ruchomości zł 22 253·19; Czysty zysk za 1934 r. zł 34 126·90; Ogólna suma strony winien zł 1 125 781·97.

STRONA „MA“. — Zysk brutto na towarach zł 1 124 671·95; Zysk na efektach zł 1 110·02; Ogólna suma strony „Ma“ zł 1 125 781·97.

2430

Zarząd firmy M. Łempicki, Spółka Akcyjna  
Przedsiębiorstwo Górnicze, Wiertnicze i Hydrotechniczne

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 20 grudnia 1935 r. o godz. 19 w biurze Spółki w Sosnowcu przy ul. Małachowskiego Nr. 26 odbędzie się

## NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;  
2) Upoważnienie Zarządu do obciążania hipotek nieruchomości Nr. Nr. 236, 733 i 16 w Sosnowcu, oraz Nr. 391E, 7270 i 7279 w Warszawie, należących do Spółki M. Łempicki, Spółka Akcyjna, Przedsiębiorstwo Górnicze, Wiertnicze i Hydrotechniczne, tak celem wykorzystania ulg przewidzianych rozporządzeniem Ministra Opieki Społecznej z dn. 12 lipca 1935 r. („Dz. Ust. R. P.“ Nr. 54 z dn. 26/VII 1935 r. poz. 353) jak i w celu zabezpieczenia ewentualnych kredytów i innych zobowiązań Spółki;

3) Wolne wnioski.

Dla uzyskania głosu z akcji należy akcje te lub świadectwa depozytowe, wydane przez bank lub notariusza, złożyć w biurze Spółki w Sosnowcu ul. Małachowskiego 26 przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia, t. j. do dn. 13 grudnia 1935 r. włącznie.

2120, 40—49

## B A N K

M I E S I Ę C Z N I K  
POŚWIĘCONY BANKOWOŚCI I  
ZAGADNIENIOM FINANSOWYM

ADRES REDAKCJI  
i ADMINISTRACJI:  
WARSZAWA,  
NOWY ŚWIAT 7,  
KONTOP.K.O 2777

## ZAWIERA:

artykuły, sprawozdania, kronikę, przegląd bibliografii i prasy z zakresu pieniążnictwa i kredytu, organizacji i techniki bankowej

## PODAJE:

systematyczny przegląd i oświetlenie wszystkich wydarzeń i zagadnień, mających związek z bankowością i rynkiem pieniężno-kapitałowym w Polsce i zagranicą

## PRENUMERATA:

ROCZNA WYNOŚI zł 18, PÓŁROCZNA zł 9  
NUMER POJEDYŃCZY zł 1·50  
DLA PRACOWNIKÓW BANKOWYCH  
PRENUMERATA ROCZNA zł 12  
PÓŁROCZNA zł 6 \* \* \* \* \*

PODRÓŻUJCIE  
SAMOLOTAMI



# **PAŃSTWOWY BANK ROLNY**

**Instytucja Centralna** \_\_\_\_\_  
**Warszawa, ul. Nowogrodzka 50**

**Oddziały:** \_\_\_\_\_  
Oddział Główny w Warszawie, Oddziały: w Gdyni,  
Grudziądzu, Katowicach, Kielcach, Krakowie, Lublinie,  
Lwowie, Łucku, Pińsku, Poznaniu i Wilnie \_\_\_\_\_

Adres telegraficzny Instytucji Centralnej „CENTROPEBROL”

Adres telegraficzny Oddziałów „PEBROL”

**Kapitał zakładowy z 100 milionów**

## **PAŃSTWOWY BANK ROLNY**

udziela długoterminowych pożyczek amortyzacyjnych, w 4½ listach zastawnych na kupno gruntu z parcelacji; udziela długoterminowych kredytów na wszelkiego rodzaju meljoracje rolnej; udziela drobnym i średnim gospodarstwom rolnym kredytów obrotowych za pośrednictwem spółdzielni i samorządowych kas pożyczkowo-oszczędnościowych; dostarcza drobnym i średnim gospodarstwom rolnym kredytu towarowego w nawozach sztucznych; kupuje majątki ziemskie na parcelację i podejmuje się parcelacji komisowej; przyjmuje wkłady terminowe i na książeczki oszczędnościowe oraz

**ZAŁATWIA WSZELKIE OPERACJE BANKOWE**



# „POLMIN”

**Państwowa Fabryka Olejów Mineralnych**

---

---

**CENTRALA: LWÓW, ULICA AKADEMICKA 7**

**TELEFONY: 102-20 do 102-23**

**RAFINERJA W DROHOBYCZU**

**REPREZENTACJA W GDANSKU  
POLISH PETROLEUM COMPANY  
KREBSMARKT 7/8**

**PRZEDSTAWICIELSTWA ZAGRANICZNE  
WE WSZYSTKICH STOLECZNYCH  
MIASTACH EUROPY**

---

---

**DZIĘKI DŁGOCLETNIEJ PRAKTYCE RAFINERYJNEJ I DOŚWIADCZENIOM NA POLU TECHNIKI SMARNICZEJ, DOSTARCZAMY PRODUKTY SMAROWE NAJWYŻSZYCH GATUNKÓW PO JAK NAJŚCIŚLEJ SKALKULOWANYCH CENACH. ==**

**WŁAŚCIWE ZASTOSOWANIE WYSOKOWARTOŚCIOWYCH OLEJÓW I SMARÓW „POLMIN”, DOSTOSOWANYCH DO WARUNKÓW PRACY WSZYSTKICH MASZYN I SILNIKÓW, ZAPEWNIĄ UZYSKANIE WSZELKICH KORZYŚCI, ZWIĄZANYCH Z RACJONALNĄ GOSPODARKĄ SMARNICZĄ.**

---

---

**OLEJE I SMARY AUTOMOBILOWE „POLMIN”  
SĄ DO NABYCIA WE WSZYSTKICH NASZYCH ODDZIAŁACH ORAZ  
W PIERWSZORZĘDNYCH SKŁADACH Z AKCESORJAMI SAMOCHODOWEMI**

**ODDZIAŁY: BIAŁYSTOK, BYDGOSZCZ, DOLINA GDYNIA, JAROSŁAW, KALISZ,  
KOWEL, KRAKÓW, LUBLIN, LWÓW, ŁÓDŹ, PIŃSK, PŁOCK, POZNAŃ,  
RÓWNE, SIEDLCE, STRYJ, SOSNOWIEC, TOMASZÓW MAZOWIECKI,  
TORUŃ, WARSZAWA, WILNO**

---

---